

572

ΕΠ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ - Δ. ΒΟΥΤΥΡΑ

5 69 ΠΔΒ
Πρωτοαρχαία (Σει.)

ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΜΟΥ ΒΙΒΛΙΟ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1061

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ ΔΙΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε. ΑΘΗΝΑΙ ΣΤΑΔΙΟΥ 4

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

5 69 ΠΔΒ
Παιδαγωγική (Εισ)
ΕΠ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΝΑ — Δ. ΒΟΥΤΥΡΑ

ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΜΟΥ ΒΙΒΛΙΟ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ Β'
ΑΝΤΙΤΥΠΑ 20000

Αριθ. έγκριτ. άποφ.
Υπουργείου Παιδείας
39602 25 Ιουλίου
13100 1932

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΔΩΡΗΣΑΤΟ

Κυβ. όμιλος Συμφέραιμου. Α.Ε

αύξ. αριθ. εισαγ. 1439 του έτους 1933

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.—ΑΘΗΝΑΙ

4 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 4

1933

Κάθε βράδυ ή γριά Ζαφειρή, κοντά στα άλλα ωραία παραμύθια, μάς έλεγε και για τὸ δράκο πὸν τυραννοῦσε τοὺς ἀνθρώπους μιᾶς χώρας.

Τοὺς ἔβαζε νὰ χτίζουν μερόνυχτα ἓνα μεγάλο πύργο και αὐτὸς μεμιᾶς τὸν γκρέμιζε και τοὺς ἔβαζε νὰ τὸν ξαναχτίζουν.

Ἐγὼ θύμωνα πὸν δὲν ἤμουν ἐκεῖ, σ' αὐτὴν τὴν χώρα, για νὰ παλέψω με τὸ δράκο, και ἔλεγα: «Ἄχ, νὰ ἤμουν ἐγὼ ἐκεῖ!»

— «Ὅρίστε τον!» ἔλεγε ἡ γριά Ζαφειρή· «νὰ ἦταν αὐτὸς ἐκεῖ· μιὰ πιθανὴ ἀνθρώπος!»

Οἱ ἀδερφές μου με περιγελοῦσαν· μοῦ ἔλεγαν πὸν ὁ δράκος θὰ μ' ἔβαζε στὴν τσέπη του και πὸν ἄμα τὸν ἔβλεπα, θὰ ἔπεφτα χάμω.

Ἐγὼ ἀγρίευα, φώναζα και ζητοῦσαν· ἀποδείξω, πὸν εἶμαι πὸν ἄφοβος ἀπὸ τὸ παλικάρι πὸν νίκησε τὸ δράκο.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὸν δὲ με πίστευαν. Και ὁμως οἱ ἀδερφές μου, ὅταν ἤθελαν νὰ πᾶνε σὲ καμιὰ σκοτεινὴ κά-

μαρα, ἢ καὶ φωτισμένη μὰ ἔρημη, ἐμένα φώναζαν νὰ πάω ἐμπρός. Ἐγὼ τότε πήγαινα πρῶτος, ἴσιος, περήφανος, σὰν τὸ παλικάρι ποὺ πῆγε νὰ ἐλευθερώσῃ τὴ χώρα ἀπὸ τὸ δράκο.

Ἔλεγα τότε στὶς ἀδερφές μου :
— « Βλέπετε ποὺ ἐγὼ δὲ φοβοῦμαι ; »

— « Ὅχι, δὲ φοβᾶσαι· εἶσαι παλικάρι ! » μοῦ ἀπαντοῦσαν, γιατί τώρα φοβοῦνταν μὴ τίς ἀφήσω μονάχες.

— « Γιατί λέτε τότε, πὼς θὰ ἔπεφτα χάμω, ἅμα θὰ ἔβλεπα τὸ δράκο ; » τίς ρωτοῦσα.

— « Ἄστεϊα τὸ λέμε » μοῦ ἔλεγαν· « ἐσύ θὰ τὸν νικοῦσες ! »

Γινόμουν τότε ἀκόμη πιὸ περήφανος καὶ ἔλεγα :

— « Μονάχα ἓνα σπαθὶ νὰ εἶχα ! »

2. Ὁ παππούς.

Μιὰ μέρα ἦρθε καὶ ὁ παππούς, ὁ πατέρας τοῦ πατέρα μου, ἀπὸ τὸ νησί του. Ἦρθε νὰ μείνῃ ἀρκετὸν καιρό, καὶ ὅχι ὅπως ἄλλοτε, ποὺ ἐρχό-

ταν κι ἔφευγε γρήγορα, πού μόλις τὸν ἐβλέπαμε.

Ὁ παππούς ἦταν σωστός γίγαντας. Ὄταν περπατοῦσε κουνιόταν τὸ πάτωμα, ἔτριζαν τὰ γυαλιὰ καὶ τὰ ἔπιπλα χοροπηδοῦσαν.

Ἐγὼ τὸν κοιτάζω, ὅπως κοιτάζω τώρα τὰ ψηλὰ σπίτια.

Εἶχα ἀκούσει πὼς ἦταν παλιὸς καπετάνιος καὶ σωστός θαλασσόλυκος.

Στὸ νησί του ἔμενε μόνος, γιατί ἡ γυναῖκα του, ἢ γιὰγιά μου, εἶχε πεθάνει.

Ἄλλο παιδί ἀπὸ τὸν πατέρα μου δὲν εἶχε ὁ παππούς, καὶ τὸ εἶχε καημό, πού ὁ πατέρας μου εἶχε γίνει συμβολαιογράφος καὶ ὄχι πλοίαρχος, ὅπως τὸν ἠθελε.

3. Ἡ χαρὰ τοῦ παπποῦ.

Μιὰ βραδιά, πού ὁ ἄνεμος σφύριζε μουγκρίζοντας ἄγρια καὶ ἔσειε δυνατὰ τὰ μεγάλα παράθυρα, ἡμαστέ μαζεμένοι ἔξω ἀπὸ τὸ μαγειρειὸ καὶ

περιμέναμε νὰ ἔρθῃ ἡ γριά Ζαφειρή, γιὰ ν' ἀκούσουμε τὰ παραμύθια τῆς.

Ἡ γριά Ζαφειρή εἶχε δουλειὰ στὸ μαγειρειό.

Στὴν τραπεζαρία ὁ πατέρας μας κι ἡ μητέρα μας καὶ ὁ παππούς συζητοῦσαν.

Ἄξαφνα, ἀκοῦμε τὴ μητέρα μας νὰ φωνάζῃ τὴν Ἑλένη, τὴ μεγαλύτερη ἀδερφή μου, καὶ νὰ τῆς λέῃ:

— « Ἑλένη, πήγαινε στὴν κρεβατόκάμαρά μας καὶ φέρε μας τὶς ἐφημερίδες, ποὺ εἶναι ἀπάνω στὸ τραπεζάκι. Εἶναι ἀναμμένο τὸ λυχνάρι ».

— « Ἐλα, πᾶμε » μοῦ λέει ἡ Ἑλένη, γιατί φοβόταν νὰ πάῃ.

— « Δὲν ἔρχομαι » τῆς εἶπα ἐγώ. Ἦμουν θυμωμένος μαζί τῆς, ἐπειδὴ μοῦ εἶχε πάλι πει πὼς ὁ δράκος θὰ μὲ ἔβαζε στὴν τσέπη του.

— « Ἐλα » μὲ παρακάλεσε « καὶ δὲ θὰ τὸ ξαναειπῶ ».

— « Ὅχι· δὲν ἔρχομαι· νὰ πᾶς μόνη σου » τῆς εἶπα.

Τότε φώναξε στὴ μητέρα μας:

— «Μητέρα, ὁ Δῆμος δὲ θέλει νὰ ἔρθῃ».

— «Δῆμο» φώναξε ἡ μητέρα μου, «γιατί δὲν πᾶς;»

— «Δὲ θέλω, μάλωσα» τῆς εἶπα ἐγώ.

— «Ἐλᾶτε ἐδῶ ὅλοι!» φώναξε πάλι ἡ μητέρα μου.

Σηκωθήκαμε καὶ πήγαμε.

Ὁ παππούς, ἅμα μπήκαμε στὴν τραπεζαρία, εἶπε στὴν Ἐλένη:

— «Δὲ μοῦ λές, Ἐλένη, φοβᾶσαι, ἀλήθεια, νὰ πᾶς μόνη σου;»

Αὐτὴ δὲ μίλησε καὶ ὁ παππούς ἐξακολούθησε:

— «Καὶ τί τὸν ζητᾶς αὐτόν; αὐτὸς εἶναι ἕνας τόσος δὰ ἀνθρωπάκος. Πάρε τὴ Μαρίτσα. Γιατί δὲν παίρνεις αὐτήν; εἶναι πολὺ μεγαλύτερὴ του».

— «Δὲν πάω ἐγώ» ἔκαμε ἡ Μαρίτσα καὶ τραβήχτηκε.

— «Μπᾶ σὲ καλό σας!» εἶπε ὁ παππούς.

Ἐγὼ τότε μίλησα:

— «Παππού, νὰ πάω ἐγώ; Μονάχος ὁμως!»

— «Μπράβο» εἶπε ὁ παππούς χαρούμενος.

— «Δὲ σ'τὸ εἶπα;» τοῦ εἶπε ὁ πατέρας μου. «Ὁ Δῆμος τίποτα δὲ φοβᾶται».

Πῆγα μέσα καὶ ἔφερα τὶς ἐφημερίδες.

— «Μπράβο, Δῆμο· ἔτσι σὲ θέλω!» μοῦ εἶπε ὁ παππούς. «Αὔριο θὰ σο κάμω ἓνα δῶρο καὶ δῶρο πρώτης».

— «Τί, παππού;» ρώτησα.

— «Ἄ! δὲ σ'τὸ λέω!»

4. Τὰ δῶρα τοῦ παππού.

Τὴν ἄλλη μέρα, κοντὰ τὸ μεσημέρι, μόλις εἶχε τελειώσει τὸ μάθημα ποῦ μοῦ ἔκανε ἡ μητέρα, γιὰτὶ ἀκόμα δὲν πῆγαινα σχολεῖο, ἦρθε ὁ παππούς. Στὸ χέρι του κρατοῦσε κάτι πράματα, τυλιγμένα μὲ ὠραῖα χαρτιά.

— «Ἐλα» μοῦ εἶπε· «σοῦ ἔφερα τὸ δῶρο. Θὰ διαλέξεις ἓνα ἀπ'αὐτὰ»· καὶ ξετύλιξε τὰ χαρτιά.

Ήταν μέσα ένα σπαθάκι κι ένα ωραίο καλαμάρι με πένες και μολύβια.

—«Έλα, διάλεξε» μου είπε ο παππούς. «Ποιό θέλεις;»

Στάθηκα για μιὰ στιγμή ακίνητος και κοίταξα και τὰ δύο. Έπειτα προ-

χώρησα γρήγορα και ἄρπαξα με τὸ ἓνα χέρι τὸ σπαθί και με τὸ ἄλλο τὸ καλαμάρι.

—«Τί κάνεις ἐκεῖ;» μὲ ρώτησε ὁ παππούς.

—«Μὰ γιὰ μένα δὲν τὰ ἔφερες καὶ τὰ δύο; Ἄπὸ τὸ σπαθὶ ἐγὼ δὲ φοβοῦμαι· αὐτὲς φοβοῦνται» εἶπα καὶ ἔδειξα τὶς ἀδερφές μου.

Ὁ παππούς γέλασε καὶ μοῦ τὰ ἔδωσε καὶ τὰ δύο.

5. Στὸ σχολεῖο.

Ὅταν ἦρθε ὁ Σεπτέμβριος, ὁ παππούς, ποὺ δὲν εἶχε φύγει ἀκόμα νὰ πάη στὸ νησί του, ἐπίμενε νὰ μὲ στείλουν στὸ σχολεῖο καὶ μ'ἔστειλαν. Ἡ μητέρα δὲν ἤθελε νὰ μὲ στείλῃ ἀκόμα· ἤθελε νὰ μὲ κρατήσῃ στὸ σπίτι καὶ νὰ μοῦ κάνῃ αὐτὴ μάθημα.

Ἦμουν τὸ μονάκριβο ἀγόρι τῆς.

Ὅταν σχόλασα τὸ μεσημέρι, γύρισα σπίτι περήφανος καὶ χαρούμενος.

Δὲν ἦταν τὸ σπίτι μας μακριὰ ἀπὸ τὸ σχολεῖο, ἐμένα ὅμως μοῦ φάνηκε πὼς πῆγα πολὺ μακριὰ, καὶ στὸ γυρισμὸ μοῦ φαινόταν πὼς ἀργοῦσα πο-

λύ. Ἦθελα νὰ εἶχα φτερά, νὰ βρεθῶ μεμιᾶς στὸ σπίτι μας.

Ὅλοι ἔτρεξαν, καθὼς ἀνέβαινα τὴ σκάλα, νὰ μὲ δοῦνε.

— « Ἄ, πῶς μυρίζεις! » εἶπε ἡ μητέρα μου, ἅμα μὲ εἶδε.

— « Καλέ, μοσκοβολᾶ τὸ παιδί μας! » εἶπε ἡ γριὰ Ζαφειρή.

— « Πῶς νὰ μὴ μοσκοβολᾶ! » εἶπε καὶ ὁ παππούς μὲ τὴ χοντρή του τὴ φωνή. « Ἄφου πῆγε στὸ σχολεῖο, μπορεῖ νὰ μὴ μοσκοβολᾶ; »

Ὁ πατέρας μου δὲν εἶχε ἔρθει στὸ σπίτι ἀκόμα. Οἱ ἀδερφές μου μὲ κοίταξαν χαμογελώντας· καὶ ἐγὼ καμάρωνα, ὅλο καὶ καμάρωνα.

6. Γράφω ἱστορίες.

Ὁ δάσκαλος εἶχε εἰπεῖ στὸν πατέρα μου καὶ μοῦ ἀγόρασε ἓνα βιβλίο, ποῦ εἶχε κάτι ὠραῖες ἱστορίες, μὰ πολὺ ὠραῖες. Μοῦ εἶχαν ἀρέσει πολὺ.

— « Παππού, παππού » εἶπα μιὰ Κυριακὴ στὸν παππού, καὶ πῆγα κοντά του

τρέχοντας και κρατώντας τὸ βιβλίο.
 «Θέλεις νὰ σοῦ διαβάσω αὐτὴν ἐδῶ
 τὴν ἱστορία, νὰ δῆς τί ὠραία εἶναι;»

— «Ναί, διάβασέ την, νὰ τὴν ἀκού-
 σω» μοῦ εἶπε ὁ παππούς.

Κάθισα κοντά του καὶ τοῦ διάβασα
 τὴν ἱστορία, ποῦ μοῦ εἶχε ἀρέσει πιὸ
 πολύ.

— «Ὁραία εἶναι» μοῦ εἶπε ὁ παπ-
 πούς. «Γιὰ πές μου ὅμως τώρα: μπορεῖς
 νὰ γράφης κι ἐσύ καμιὰ τέτοια ἱστο-
 ρία;»

— «Ἄμα μεγαλώσω» τοῦ ἀπάντησα.

— «Ὅχι» μοῦ εἶπε ὁ παππούς «ἐ-
 γὼ θέλω ἀπὸ τώρα ν' ἀρχίσης. Γιὰ κά-
 θισε καὶ γράψε τί γίνεται στὸ σχολεῖο.
 Τί κάνουν ἐκεῖ τὰ παιδιὰ; Τί λές, μπο-
 ρεῖς;»

— «Μπορῶ» τοῦ ἀπάντησα, κι ἔφυ-
 γα νὰ πάω νὰ γράψω.

Καὶ ἔγραφα κάτι γιὰ τὸ σχολεῖο.
 Παιδεύτηκα ὥρες, καταμουντζουρώ-
 θηκα ὅσο νὰ τὸ γράψω· οὔτε κι ἔπαι-
 ξα διόλου, γιατί θέλησα νὰ τὸ τε-
 λειώσω.

Τὸ βράδυ, ὕστερα ἀπὸ τὸ φαγητό, περίμενα νὰ μὲ ρωτήσῃ ὁ παππούς γι' αὐτὸ ποῦ εἶχα γράφει.

Αὐτὸς ὅμως τὸ εἶχε ξεχάσει καὶ δὲ μου ἔλεγε τίποτα. Ἐπιτέλους τοῦ εἶπα ἐγώ:

—« Παπού, τὸ ἔχω ἔτοιμο. Ἐγραφα γιὰ τὸ σχολεῖο ».

—« Ἄ, μπράβο, φέρε το! »

—« Τί; τί; » ρώτησε ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα.

—« Κάτι ποῦ ἔχει γράφει. Θὰ δῆτε! » τοὺς εἶπε.

Ἐγὼ πῆγα καὶ ἔφερα τὰ χαρτιά μου.

Μὰ τί γράμματα ἦταν ἐκεῖνα· σωστὰ ὀρνιθοσκαλίσματα.

—« Ἐλα, γιὰ δώσμου τα » μου εἶπε ὁ παππούς.

Τοῦ τὰ ἔδωσα, μὰ ποῦ νὰ τὰ διαβάσῃ! Μου τὰ ἔδωσε πίσω.

—« Δὲ μπορῶ νὰ τὰ διαβάσω » μου εἶπε· « ἄλλοτε νὰ τὰ γράφῃς πιὸ καθαρά ».

Δοκίμασα ἐγὼ νὰ τὰ διαβάσω, μὰ

πού! Οὐτ' ἐγὼ δὲ μποροῦσα νὰ τὰ βγάλω καλὰ καλὰ.

Οἱ ἀδερφές μου ἀφορμὴ ζητοῦσαν νὰ γελάσουν, καὶ ἄρχισαν τὰ γέλια. Ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα χαμογελοῦσαν. Μονάχα ὁ παππούς εἶχε σουφρώσει τὰ φρύδια του μὲ τὶς μακριές τρίχες καὶ δὲ γελοῦσε.

Ἐγὼ ἴδρωνα καὶ ξεῖδρωνα, γιὰ νὰ βγάλω ἐκεῖνα τὰ γράμματα πού εἶχα γραμμένα.

Ἐπιτέλους ὁ παππούς μὲ λυπήθηκε.

— «Μὴ γελάτε» εἶπε στὶς ἀδερφές μου. «Ὁ Δῆμος ἔκαμε ὅ,τι μποροῦσε καὶ γι' αὐτὸ μπράβο του!» Καὶ ὕστερα γυρίζοντας σὲ μένα: «Γιὰ πές το μας χωρὶς νὰ τὸ διαβάζης, τί εἶχες γράψει, καὶ ἄλλοτε νὰ γράφης πιὸ καθαρά».

Δίπλωσα τὰ χαρτιά, τὰ ἔβαλα στὴν τσέπη μου καὶ ἄρχισα νὰ λέω τί εἶχα γράψει καὶ δὲ μποροῦσα νὰ τὸ διαβάσω.

7. Ο Σωτήρης Χρόνης.

Ο δάσκαλος μὲ ἔχει βάλει σ' ἓνα θρανίο μικρό, μοναχικό, πού εἶναι δίπλα στήν ἔδρα καί κοντά στόν τοῖχο. Σ' αὐτό τὸ θρανίο κάθεται κι ἓνα ἄλλο παιδί, πού τὸ λένε Σωτήρη Χρόνη.

Ὁ Χρόνης ποτὲ δὲν ξαίρει τὸ μάθημά του καί οὔτε προσέχει. Δὲν κάνει ἄλλο παρὰ νὰ μουντζουρώνεται μὲ μελάνι, νὰ στραβώνη τὸ στόμα του, γιὰ νὰ γελοῦν τ' ἄλλα παιδιὰ, πού εἶναι ἀντικρὺ μας.

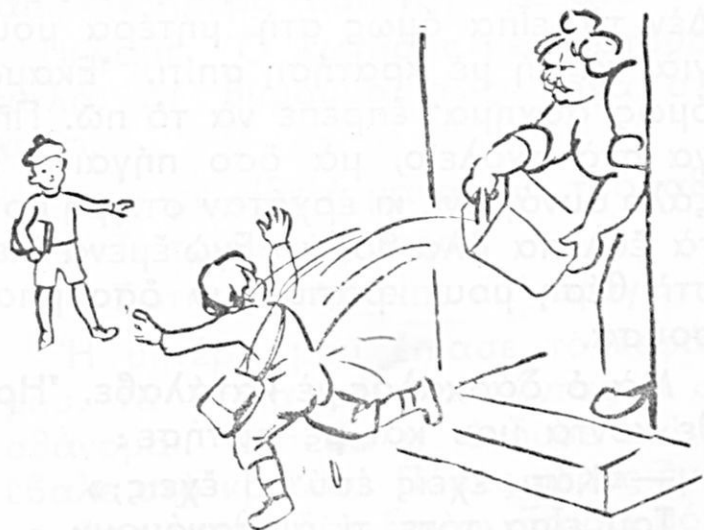
Ὁ δάσκαλος τὸν μαλώνει καί αὐτὸς σκύβει τὸ κεφάλι καί κάνει πῶς κλαίει.

—«Θ' ἀναγκάσης τὸ δάσκαλο νὰ σε τιμωρήσῃ αὐστηρά», τοῦ εἶπα στὸ διάλειμμα.

—«Τί θὰ μοῦ κάμη;» μοῦ ἀπάντησε ὁ Χρόνης. «Θὰ μοῦ τραβήξῃ τ' ἄφτιά; Καλύτερα, νὰ γίνουν πιὸ μεγάλα».

Κοίταξα τ' ἄφτιά του καί εἶδα πῶς ἦταν πολὺ μεγάλα. Καί σκέφτηκα: «Ἀκόμα πιὸ μεγάλα, θέλει νὰ τοῦ γίνουν;»

Όταν σχολάσαμε, ο Χρόνης πήγε και χτυπούσε το κουδούνι ενός μεγάλου σπιτιού. Νά δῆτε ὅμως τί ἔπα-

θε! Βγήκε ξαφνικά μιὰ γυναίκα και τοῦ ἔχυσε ἕναν τενεκέ νερό. Ἔγινε μούσκεμα ἀπὸ τὴν κορφή ὡς τὰ νύχια.

Τὰ παιδιὰ τὸν περιτριγύρισαν και ἄρχισαν τὰ γέλια. Ἐγὼ ὅμως δὲ γέλασα· ἔφυγα.»

Τὸ Χρυσὸ μου Βιβλίο. Ἔκδ. Β'. Παπαμιχαήλ-Βουτυρά

2

8. Ἄρρωσταίνω.

Ὁ παππούς ἔφυγε μιὰ μέρα· πήγε στοὺς νησί του. Σὲ λίγες μέρες ἔπεσα ἐγὼ ἄρρωστος.

Ἐνα πρωὶ σηκώθηκα μὲ μιὰ ζάλη. Δὲν τὸ εἶπα ὅμως στὴ μητέρα μου, γιὰ νὰ μὴ μὲ κρατήσῃ σπίτι. Ἐκαμα ὅμως ἄσχημα· ἔπρεπε νὰ τὸ πῶ. Πήγα στοὺς σχολεῖο, μὰ ὅσο πήγαινε, ἡ ζάλη δυνάμωνε κι ἐρχόταν στιγμὴ πού τὰ ἔβλεπα ὅλα θολά. Ἐγὼ ἔμενα ἐκεῖ στὴ θέση μου· κρατιόμουν ὅσο μποροῦσα.

Μὰ ὁ δάσκαλος μὲ κατάλαβε. Ἦρθε κοντά μου καὶ μὲ ρώτησε :

—«Κάτι ἔχεις ἐσύ· τί ἔχεις;»

Τοῦ εἶπα τότε τί αἰσθανόμουν.

Ἐπιασε αὐτὸς τὸ κεφάλι μου.

—«Καίει πολὺ» εἶπε. «Σήκω νὰ πᾶς στοὺς σπίτι σου».

Σηκώθηκα, ἀφοῦ μάζεψα τὰ χαρτιά μου καὶ τὰ βιβλία μου, μὰ καθὼς ἔκαμα νὰ περπατήσω κλονίστηκα.

Ὁ δάσκαλος μ' ἔπιασε.

—«Ένας νὰ πάη τὸ Δῆμο σπίτι του»
εἶπε ὁ δάσκαλος.

—«Ἐγώ, κύριε» παρακάλεσε ὁ Σω-
τήρης πού εἶχε γίνει ἄλλος ἄνθρωπος
ἀπ' τὴν ἡμέρα πού τὸν βρέξανε.

Πήγαμε. Ὁ Σωτήρης μὲ κρατοῦσε
καλά. Δὲ θυμοῦμαι πῶς πῆγα στὸ
σπίτι.

Ἄμα μὲ εἶδε ἡ μάνα μου, τρόμαξε.

—«Τί τρέχει;» ρώτησε.

Ὁ Σωτήρης τῆς εἶπε καὶ ἔφυγε.

Ἡ μητέρα μου ἔπιασε τὸ κεφάλι
μου, τὰ χέρια μου, ρωτώντας τί αἰ-
σθάνομαι. Ὑστερα μ' ἔγδυσε καὶ μὲ
ἔβαλε στὸ κρεβάτι. Πόσες μέρες ἔμει-
να ἄρρωστος δὲν ξαίρω. Ξαίρω μόνο
νὰ σᾶς πῶ, πῶς κιντύνεφα. Μιὰ μέρα
ἄκουσα τὸ γιατρὸ νὰ λέη:

—«Δὲν ἔχει πιά τίποτε!»

Ἄπ' αὐτὴ τὴν ἡμέρα ἄρχισα νὰ
βλέπω χαρές. Ἦρθε ὁ δάσκαλος νὰ
μὲ ἰδῆ. Πόσο χάρηκα, πού τὸν εἶδα.
Ὁ Σωτήρης περνοῦσε ταχτικά ἀπὸ
τὸ σπίτι καὶ ρωτοῦσε τὴ μητέρα μου,

πώς είμαι. Μου είχε φέρει κάμποσες φορές και λουλούδια.

Και τ' άλλα παιδιά μου είχαν στείλει.

Τώρα που άρχισα να γίνωμαι καλά, έρχονταν δυο τρία μαζί να μου κάνουν συντροφιά.

Κάθονταν κοντά μου και μου έλεγαν πολλά. Έμένα δέ μ' άφηναν να μιλώ πολύ· έτσι τούς είχε είπει ή μητέρα μου, να μή μ' αφήνουν να μιλώ, γιατί ήμουν αδύνατος.

Πόσο χαιρόμουν που μ' αγαπούσαν. Το σπίτι μας μου φαινόταν να γέμιζε από χαρά. Και πόσο άσχημα μου φαινόταν, όταν έφευγαν!

9. Έρχεται ο θεϊος μου.

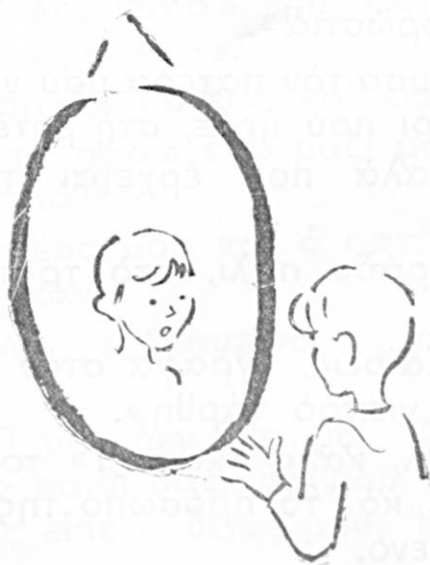
Νόμιζα πως θα μπορούσα να περπατήσω, άμα σηκωνόμουν· μόλις όμως σηκώθηκα κι έκαμα να περπατήσω, πήγα να πέσω. Δέ μπορούσα να σταθώ καλά στα πόδια μου· έτρεμα.

Η μητέρα μου, όπως μου έλεγε

ἔπειτα, ὅταν μεγάλωσα, εἶχε φοβηθῆ πολὺ γι' αὐτὴ τὴν ἀδυναμία μου, καὶ ἄρχισε νὰ χάνη τὴν ἐλπίδα πὼς θὰ ζοῦσα.

Ὁ πατέρας μου τῆς ἔδινε θάρρος, μὰ ποῦ αὐτή! Ἔβλεπε πὼς δὲν ἔπαιρνα ἀπάνω μου.

Ἐγώ, ὅταν εἶδα τὴ μορφὴ μου στὸν καθρέφτη, τρόμαξα. Μοῦ φάνη-

κε σὰ νὰ ἔβλεπα κάποιον ἄλλον ἐκεῖ μέσα. Δὲν ἤμουν πιά ἐκεῖνο τὸ παιδί τὸ ζωηρό, ποὺ ζητοῦσε νὰ παλέψῃ μὲ τοὺς δράκους, παρὰ ἓνα κιτρινάριο, χωρὶς καμιὰ ζωηρότητα.

Ἡ μητέρα μου, ποὺ μ' ἐπίασε νὰ κοιτάζωμαι στὸν καθρέφτη, μὲ τράβηξε ἀπ' αὐτόν.

—« Ἔλα ἀπὸ δῶ· τί κοιτάζεις στὸν καθρέφτη; » μοῦ εἶπε. « Δὲ θέλω νὰ κοιτάζης στὸν καθρέφτη. Θὰ σοῦ πῶ ἐγὼ πότε νὰ κοιταχτῆς. Τώρα εἶσαι ἀπὸ ἄρρώστια ».

Ἄκουσα τὸν πατέρα μου νὰ λέῃ, τὸ μεσημέρι ποὺ ἦρθε, στὴ μητέρα μου:

—« Καλὰ ποὺ ἔρχεται τὸ καλοκαίρι ».

Τὸ βράδυ πάλι, στὸ τραπέζι, τῆς εἶπε:

—« Ξαίρεις, ἔγραφα στὸν ἀδερφό σου τὸ γιατρὸ νάρθη ».

—« Ἄ, καλὰ ἔκαμες! » τοῦ εἶπε ἡ μητέρα, καὶ τὸ πρόσωπό της φάνηκε χαρούμενο.

Δέν πέρασαν πολλές μέρες και νά, ἕνα ἀπομεσήμερο ὁ θεῖος μου, ὁ ἀδερφός τῆς μητέρας μου, ὁ γιατρός. Ὁ θεῖος ἦταν ψηλὸς σὰ γίγαντας. Ὁ πατέρας μου κοντά του ἔμοιαζε σὰν ἀνθρωπάκι.

— «Πῶς τὸ κάματε ἔτσι τὸ παιδί!» εἶπε αὐστηρὰ μὲ τὴ χοντρή φωνή του, ὅταν μὲ εἶδε.

— «Μὰ τί, πῶς τὸ κάμαμε» τοῦ ἀπάντησε ἡ μητέρα μου. «Ἄφου ἄρρώστησε...»

— «Καλά, καλά» εἶπε αὐτὸς γρήγορα «ξαίρω ἐγώ».

Μὲ κοιτάξε ὕστερα καὶ εἶπε πάλι:

«Θὰ τὸ πάρω ἐγὼ μαζί μου νὰ τὸ κάμω καλά!»

Ἡ μητέρα μου καὶ ὁ πατέρας μου κοιτάχτηκαν.

— «Μά...» ἔκαμε νὰ πῆ ἡ μητέρα μου.

— «Τί μά; δὲν ἔχει μά. Ἄν τὸ θέλετε τὸ παιδί σας, θὰ μοῦ τὸ δώσετε» τῆς εἶπε ὁ θεῖος μου. Ἡ μητέρα

καὶ ὁ πατέρας φαίνονταν πὼς δὲν ἤθελαν νὰ μὲ ἀφήσουν ἀπὸ κοντὰ τους, ἀλλὰ τί νὰ ἔκαναν, πού ἦταν ἀνάγκη! Συμφώνησαν λοιπὸν νὰ μὲ ἀφήσουν νὰ πάω μαζί μὲ τὸ θεῖο μου.

10. Ἔχετε γειά.

Ἐνα πρωὶ ξεκινήσαμε ἀπὸ τὸ σπίτι μὲ ἀμάξι νὰ πᾶμε στὴν ἀκρογιαλιά, γιὰ νὰ μποῦμε στὸ πλοῖο. Ἦρθαν ὡς ἐκεῖ καὶ ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα. Στὸ δρόμο, καθὼς ἔτρεχε τὸ ἀμάξι, ἀκούσαμε ἓνα βραχνὸ σφύριγμα βαποριοῦ.

—«Τὸ δικό μας θὰ εἶναι» εἶπε ὁ θεῖος μου, καὶ γυρίζοντας στὸν ἀμαξά: «Γρήγορα λιγάκι, σὲ παρακαλῶ» τοῦ εἶπε.

Ὁ ἀμαξάς χτύπησε τὸ ἄλογο καὶ τὸ ἀμαξάκι ἄρχισε νὰ τρέχη πιὸ γρήγορα. Σὲ λίγο φτάσαμε στὴν ἀκρογιαλιά.

—«Νά, μ'αὐτὸ θὰ φύγωμε, μ'αὐτὸ ἐκεῖ, πού καπνίζει» μοῦ εἶπε ὁ θεῖος μου, ἅμα κατέβηκε καὶ μοῦ ἔδειξε

Ένα βαπόρι, πού πέρα άνοιχτά έβγαζε άπό τόν καπνοδόχο του πυκνό σταχτερό καπνό.

—« Άφεντικό, με την « Ύδρα» θα φύγετε; « ρώτησε ένας βαρκάρης, πού είχε πλησιάσει τὸ θεῖο μου.

—« Ναί, πάρε τὰ πράματα».

—« Έλα, παιδάκι μου, νά σε φιλήσω» μου εἶπε ἡ μητέρα μου καί με γέμισε φιλιά.

—« Άφεντικό, γρήγορα λιγάκι τὸ βαπόρι τραβᾶ τὴν ἄγκυρα» εἶπε ὁ βαρκάρης γυρίζοντας άπό τὴ βάρκα, πού τοποθέτησε τὴ βαλίτσα τοῦ θεῖου μου καί τὴ μικρὴ τὴ δική μου.

—« Έλάτε, ἀφήστε τον» εἶπε ὁ θεῖος καί μ' ἄρπαξε στὰ χέρια του. « Έχετε γειά».

Με φίλησε καί ὁ πατέρας μου.

—« Φτάνει πιά» εἶπε ὁ θεῖος, καί μπῆκε στὴ βάρκα κρατώντας με στὴν ἀγκαλιά του.

Μ' ἔβαλε καί κάθισα στὴν πρύμνη. Έβγαλα τὸ μαντίλι μου καί άπό

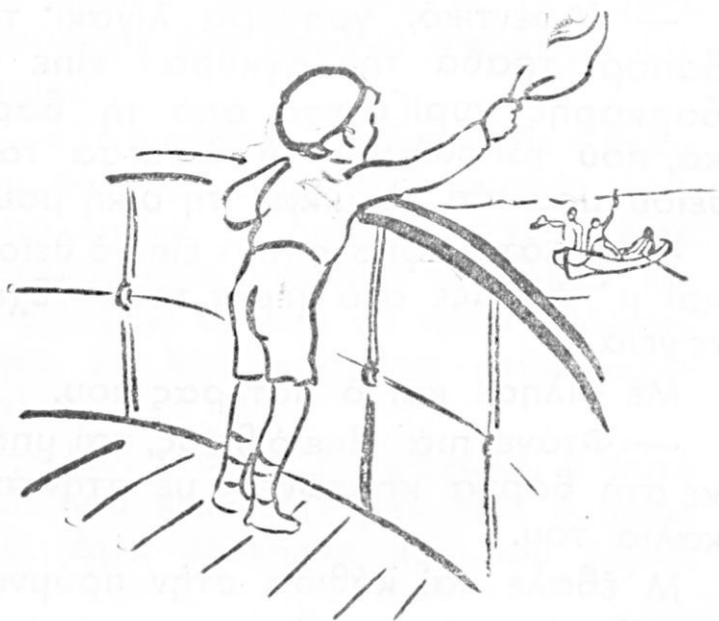
ἐκεῖ χαιρετοῦσα τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα.

—« Ἐχετε γειά!... Ἐχετε γειά».

—«Τὸ νοῦ σου, Πέτρο, στὸ παιδί!»
ἄκουσα τὴ μητέρα μου νὰ λέη.

—«Καλά, καλά» τῆς ἀπάντησε ὁ θεῖος μου μὲ τὴ βαριὰ φωνή του.

Ἡ βάρκα ὅλο καὶ πήγαινε μακρυὰ, ἔφευγε. Ἐγὼ κουράστηκα νὰ κουνῶ τὸ μαντίλι. Εἶχα τὰ μάτια ὅμως ἐκεῖ στὴν

παραλία, όπου ήταν ή μητέρα και ο πατέρας και κουνούσαν και αυτοί τὰ μαντίλια τους. Κούνησα και ἐγὼ πάλι τὸ μαντίλι.

Μπήκαμε μέσα στὸν ἴσκιο τοῦ βαποριοῦ. Ἡ βάρκα πλησίασε στὴ σκάλα. Σηκώθηκα ἀπὸ τὴ θέση μου, μὰ ὁ θεῖος μου μὲ ἄρπαξε πάλι στὰ δυνατά του χέρια και μ' ἀνέβασε στὸ κατάστρωμα τοῦ πλοίου.

—«Κάθισε ἐδῶ» μοῦ εἶπε και μ' ἔβαλε σὲ μιὰ μεριά. «Μὴν κουνηθῆς ἀπὸ ἐδῶ! Ἐγὼ ἔφτασα!...» και ἔφυγε.

Τί κρότοι γίνονταν! Φωνές, τρεξίματα, και μιὰ μυρουδιά δυνατὴ κατραμιοῦ. Ζαλίστηκα· σὲ λίγο ἦρθε ὁ θεῖος μου.

II. Κοιτάζω μὲ τὸ τηλεσκόπιο.

—«Ἐλα ἐδῶ» μοῦ εἶπε και μὲ πήρε ἀπὸ τὸ χέρι. Μὲ ἀνέβασε στὴ γέφυρα, και ἐκεῖ, ἀφοῦ χαιρέτησε τὸν πλοίαρχο, τοῦ εἶπε :

—«Καπετὰν Σταμάτη, δώσε μου, παρακαλῶ, τὸ τηλεσκόπιό σου.»

Ὁ πλοίαρχος τοῦ τὸ ἔδωσε καὶ ὁ θεῖος μου μ'ἔβαλε νὰ κοιτάξω ἀπὸ τὴν ἀνάποδη πρῶτα.

Ἡ πόλη, τὸ λιμάνι, τὰ πολλὰ καράβια μοῦ φάνηκαν σὰ ζωγραφιὰ μικροῦτσικη καὶ πολὺ πολὺ μακριά. Καὶ πόσο μικροὶ φαίνονταν οἱ ἄνθρωποι!... μυρμηγκάκια!

—«Τώρα κοίταξε καὶ ἀπ'ἔδῶ» μοῦ εἶπε ὁ θεῖος μου. Ἡ πόλη σὰ νὰ ἦρθε κοντά μου, τὸ λιμάνι, τὰ καράβια φάνηκαν μεγάλα μεγάλα!

—«Νά, νά, ἐκεῖ εἶναι ὁ πατέρας σου μὲ τὴ μητέρα σου» μοῦ εἶπε.

Τοὺς εἶδα καλά. Κουνοῦσαν τὰ μαντίλια τους κοιτάζοντας τὸ πλοῖο.

Ἔβγαλα τὰ μάτια μου ἀπὸ τὸ τηλεσκόπιο, γιὰ νὰ πάρω καὶ ἐγὼ τὸ

μαντίλι μου. Τώρα όμως δέν τοὺς ἔβλεπα τόσο καλά, ὅπως τοὺς ἔβλεπα μὲ τὸ τηλεσκόπιο.

Στὸ μεταξύ τὸ πλοῖο ἔφευγε, ἀνοιγόταν, καὶ ἡ πόλη ὅσο πηγαινε μίκραινε, ὅλο μίκραινε.

12. ΜΕ ΠΑΙΡΝΕΙ Ο ΥΠΝΟΣ

‘Ο θεϊός μου μ’έβαλε έπειτα νά ξαπλωθῶ σέ μιὰ πολυθρόνα ἀπό πανί. Έτσι κοίταζα τὰ κατάρτια καί τόν καπνὸ πού ἔβγαινε ἀπὸ τόν καπνοδόχο καί ἔφευγε, ἄνοιγε, καί διαλυόταν στὸ γαλανὸ οὐρανό.

Στὸ νοῦ μου ἦρθαν ὁ πατέρας καί ἡ μητέρα. Τώρα θὰ γύριζαν στὸ σπίτι. Θυμήθηκα τὰ δακρυσμένα μάτια τῆς μητέρας μου καί ταραχτήκα. Καί ἐγώ, ὅταν μὲ φιλοῦσε καί εἶδα δάκρυα στὰ μάτια της, εἶχα αισθανθῆ νὰ μοῦ ἔρχονται δάκρυα, μὰ τὰ σταμάτησα. Δὲν ἤθελα νὰ κλάψω. Έκαμα καθὼς μοῦ εἶχε πει ὁ παππούς.

«Νὰ κρατιέσαι, καί ὅταν πονῆς νὰ μὴ φωνάζης, νὰ μὴν κλαῖς», μοῦ εἶχε πει.

Θυμήθηκα ἔπειτα τὶς ἀδερφές μου, τὸ σπίτι, τὴ γριά Ζαφειρή. Έπειτα μέσα στὸ νοῦ μου ἦρθε τὸ σχολεῖο, ὁ δάσκαλος, τὰ παιδιὰ, ὁ Σωτήρης Χρόνης. Πάνω σ’ αὐτὰ μὲ πῆρε ὁ ὕπνος.

13. ΦΤΑΝΟΜΕ Σ’ ΕΝΑ ΝΗΣΙ

«Μπού, μπούουου, μπούουου, μπούουου!» ἔκαμε ἡ σφυρίχτρα τοῦ караβιοῦ καί ξύπνησα. Εἶχαμε φτάσει σ’ ἓνα νησί.

Βάρκες πολλές μὲ πανιὰ καί χωρὶς πανιὰ πλησί-ασαν τὸ βαπόρι. Σὲ καθεμιὰ βάρκα στεκόταν ὁλόρ-θος ἓνας βαρκάρης καί κρατοῦσε χοντρὸ σκοινί. Καθὼς πλησίαζε ἡ βάρκα πετοῦσε τὸ σκοινὶ καί τὴν ἔδενε στὸ πλάγι τοῦ πλοίου, κοντὰ στὴ σκάλα.

Κρρρ, κρρρ, μπλούμ! ἔκαμε ἡ ἄγκυρα καὶ ἀκούονταν φωνές ποὺ ξέσκιζαν τ' ἄφτιά:

«Καλῶς ὤρισες, καπετὰν Ἀνδρέα, μὲ τὴ βάρκα μου θὰ βγῆς.....»

—«Κυρὰ Μαρουσιώ, ὁ Νίκος σὲ περιμένει ἔξω!»

—«Ἄλλος γιὰ ἔξω!.....»

Μπαοῦλα, κόφες, μπόγοι, πετιοῦνταν στὶς βάρκες. Ἄντρες, γυναῖκες, παιδιὰ ἀνέβαιναν γιὰ νὰ ταξιδέψουν, καὶ ἄλλοι ἔβγαιναν.

«Μπούου, μπούουου!» ξανασφυρίζει τὸ πλοῖο. Ἡ ἄγκυρα ξανασηκώνεται. Μαῦρος, κατάμαυρος καπνὸς βγαίνει ἀπὸ τὸν καπνοδόχο. Καὶ ὁ ἴσκιος του ξαπλώνεται στὸ κατάστρωμα· μαυρίζει τὸν οὐρανό. Νά καὶ τὸ νησάκι ποὺ φαίνεται μακριά. Σὲ μιὰ δυὸ ὥρες, λέει ὁ θεῖος, θὰ φτάσωμε ἐκεῖ.

14. ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

Ντάγκ! ντάγκ! ντάγκ! χτυπᾶ ἓνα καμπανάκι ξαφνικά.

—«Μεσημέρι!» εἶπε ὁ θεῖος μου.

Στὸ νοῦ μου ἤρθε τὸ σπίτι μας. Ἐκεῖ θὰ ἦταν ἕτοιμο τὸ τραπέζι καὶ θὰ περιμέναμε τὸν πατέρα μου.

Ἔνα κουδουνάκι χτυπᾶ: ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ.

Ὁ θεῖος μὲ πῆρε καὶ κατεβήκαμε στὴ σάλα.

Ἔνα μακρὺν τραπέζι στὴ μέση ἦταν γεμάτο πιάτα. Γύρω καθίσματα καρφωμένα στὴ θέση τους καὶ παραπέρα καναπέδες καὶ καμπίνες ὀλόγουρα.

Μπήκε ο καπετάνιος και κάθισε στην πολυθρόνα του. Δεξιά του κάθισε μια κυρία και αριστερά ο θεϊος κι εγώ, παρακάτω άλλοι επιβάτες. Δυο καμαρότοι φέρνουν τὰ φαγητά.

‘Ο θεϊος θέλει νὰ μὲ περιποιηθῆ, μὰ ἐγὼ τοῦ εἶπα πὼς ξαίρω νὰ φάω μοναχός.

—«Καλά, ἔτσι μοῦ ἀρέσεις», εἶπε ὁ θεϊος. «Πολύ μοῦ μοιάζεις καὶ θὰ περάσωμε καλά».

—«Κοίταξε ὁ μικρούλης· σὰ μεγάλος κύριος τρώγει», εἶπε μὲ χαμόγελο ἡ κυρία, καὶ ὄλοι μὲ κοίταξαν.

Ἐγὼ δὲν τὰ ἔχασα. Μόνο ρώτησα τὸ θεῖο, ἂν κἀνὴ νὰ φάω ἐλιές καὶ σαρδέλες.

—«Νὰ τρῶς ἐλεύθερα ὅ,τι σοῦ ἀρέσει», εἶπε ὁ θεϊος.

Πόσο χάρηκα! Γιατί ἡ μητέρα δὲ μὲ ἄφηνε νὰ τρώω ἀπ’ ὄλα. Νόμιζε πὼς τὰ φαγητά μ’ ἀρρώστησαν.

—«Ἦταν ἄρρωστο τὸ παιδάκι;» ρώτησε ἡ κυρία.

—«Μάλιστα», τῆς ἀπαντᾷ ὁ θεϊος μου, «μὰ θὰ τὸν κάμω ἐγὼ καλύτερα ἀπ’ ὅ,τι ἦταν.....»

Ἦστερα ἀπὸ τὸ φαγητὸ μ’ ἔβαλε ὁ θεϊος νὰ κοιμηθῶ.

15. ΣΤΙΣ ΜΗΧΑΝΕΣ

Τὸ ἀπομεσήμερο ξύπνησα. Ἔνιωθα πὼς εἶμαι λίγο καλύτερα καὶ πὼς μποροῦσα νὰ περπατήσω. Μὰ ποῦ!..... Καὶ ἀδύνατος ἦμουν καὶ τὸ καράβι κουνιόταν.

‘Ο θεϊος μὲ πῆρε στὴν ἀγκαλιά του καὶ μὲ πῆγε νὰ ἰδῶ τίς μηχανές. Πάν, πάν, πάν! Πάν, πάν, πάν, πάν!» Καὶ εἶχε μιὰ ζέστη μεγάλη καὶ μιὰ μυρουδιά

παράξενη. Ένας θερμαστής έβγαίνει: ήταν κατάμαυρος. Φορούσε μόνο τὸ ποκάμισο καὶ τὸ παντελόνι κι ἔσταζε ὁ καημένος ἀπὸ τὸν ἰδρῶτα. Πόσο παράξενα γυάλιζαν τὰ μάτια του!

Ένας ἄλλος, κατάμαυρος καὶ αὐτὸς καὶ καταἰδρωμένος, ἔριχνε μ' ἓνα φτυάρι κάπου πετροκάρβουνα. Χράπ, φρρρρστ· χράπ, φρρρστ!

Ὁ θεῖος μου μ' ἔβαλε νὰ κοιτάξω ἐκεῖ κάτω. Ἦταν ἡ φωτιά ἐκεῖ.

«Πᾶμε, μοῦ εἶπε ὁ θεῖος, γιατί μπορεί νὰ σκάση κανεὶς ἐδῶ».

Καὶ μέσα στὴ μεγάλη ἐκείνη ζέστη, τὴν ἀνυπόφο-

ρη και τήν παράξενη μυρουδιά ό καταϊδρωμένος άνθρωπος έξακολουθοῦσε νά ρίχνη πετροκάρβουνα: Χράπ, φρρρστ! χράπ, φρρρστ!

16. ΦΤΑΝΟΜΕ ΣΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΠΟΥ ΘΑ ΒΓΑΙΝΑΜΕ

Τό άπομεσήμερο τό βαπόρι προχωροῦσε γιά μιá μεγάλη στεριά. Ένα μεγάλο μαῦρο βουνό φαινόταν όταν πλησιάσαμε είδα στις ρίζες τοῦ βουνοῦ πολλά σπιτάκια.

—«Εἶναι τό χωριό, θεῖε;» ρώτησα.

—«Όχι, τό χωριό εἶναι ψηλά, κοντά στην κορφή τοῦ βουνοῦ», άπάντησε.

Λίγο μακριά άπ'τό άκρογιάλι όλα ἦταν κατάφυτα ως τή μικρούτσικη πόλη.

Ό ἥλιος στό μεταξύ κρύφτηκε πίσω άπό τό βουνό και ἡ σκιά του άπλώθηκε στη θάλασσα.

«Τού, τού, τούσου!» σφυρίζει τό βαπόρι. Φτάσαμε. Μιά βάρκα μᾶς βγάζει έξω στην παραλία.

Τί μικρούλι τό λιμανάκι! Δυό τρεῖς βαρκοῦλες και ένα δυό καΐκια φορτώνουν τις κόφες, τὰ λαχανικά και τὰ πρῶτα φροῦτα, τὰ μαγιάτικα άχλάδια.

Όλοι χαιρετοῦν τό θεῖο και τοῦ ζητοῦν εφημερίδες. Τους ἔδωσε μερικές.

«Έχομε γιατρικά, τίποτε άλλο νά τελωνίσωμε, γιατρέ;» ρωτᾷ ό τελώνης με τό ναυτικό κασκέτο.

—«Όχι, γιά καλή τύχη ὄχι, και ἔτσι δέ θα με βασάνισης, γιατί βιάζομαι νά φύγω άμέσως», άπαντᾷ ό θεῖος.

17. ΤΟ ΚΑΦΕΝΕΔΑΚΙ

Ἀνεβαίνομε μερικά πέτρινα σκαλιὰ καὶ μπαίνο-
με στὸ παραλιακὸ καφενεδάκι. Τί φτωχὸ πού εἶναι!

«Δυὸ καφέδες», παράγγειλε ὁ ὀθει

Δυὸ τρία τραπεζάκια, πού δὲν ξαίρουν κατὰ ποιὸ
μέρος νὰ πέσουν, λίγα, ξύλινα σκαμνιά πλεγμένα

μέ χοντρό ψαθί και μερικοί πάγκοι μακρουλοί, βαμμένοι με κόκκινο χρώμα.

Μερικοί ναυτικοί πίνουν κρασί, καφέ και ένα ρουφά ναργιλέ: χρρρ! χρρρ! άκούεται μονότονα.

“Ένα γεροντάκι με βρακοϋλες και ψηλό φέσι είναι ό καφετζής.

Έγώ στο μεταξύ κοίταξα γύρω και άπάνω περιεργα. Πλέχτρες άπό σκόρδα και κρεμμύδια κρέμονταν άπό τά δοκάρια τής στέγης.

Στά ράφια γύρω ήταν τσουκάλια, μπουκάλια, πιάτα πρόστυχα, πινάκες και άλλα που χρειάζονται οί χωρικοί.

Ήσυχία, σιωπή μέσα σ’αυτό τó μαγαζί. Κανείς δέ μιλούσε. Μόνο του ναργιλέ ό θόρυβος ό μικρός άκούόταν μονότονα: χρρρρ, χρρρρ.

18. ANEBAINOME ΣΤΟ ΒΟΥΝΟ

Σέ λίγο άκούστηκαν κουδούνια, και τó καφενεδάκι γέμι σε όπο χωρικούς: γυναίκες, άντρες, άγόρια και κορίτσια.

Πολλοί θα ταξίδευαν με τó βαπόρι που θα ξαναγύριζε τó πρωί.

Στό μεταξύ οί περισσότεροι χωρικοί ζύγιζαν στο δίπλανό μαγαζί σιτάρι. Ό θέρος άργεί άκόμη.

Νά κι ένα παληκάρι. Χαιρέτησε τó θείο.

«Καλά που ήρθες», ειπτε ό θείος. «Άπό τους άγωγιάτες που ήρθαν κανείς δέν έχει μουλάρι τής προκοπής».

—«Μά, γιατρέ μου, ἔχω νὰ φορτώσω σιτάρι», εἶπε.
—«Δὲν πειράζει. Ξανάρχεσαι αὔριο. Τώρα νὰ ἐτοιμαστῆς νὰ φύγωμε ἀμέσως».

—«Θὰ γίνῃ ὅπως θέλεις, γιατρέ», εἶπε τὸ παληκάρι. «Μιὰ στιγμή νὰ ἐτοιμάσω», καὶ ἔφυγε γρήγορα. Δὲν περιμέναμε πολὺ καὶ τὸ εἶδαμε νὰ ἔρχεται.

«Ἔτοιμα, γιατρέ».

Βγήκαμε ἀπὸ τὸ καφενεῖο.

Ὁ θεῖος πήδησε ἀπάνω στὸ μουλάρι καὶ ὁ ἀγωγιότης μὲ σήκωσε καὶ μ' ἔβαλε στὰ γόνατα τοῦ θεῖου.

Τὸ μουλάρι, ἓνα ψηλὸ καὶ καλοδέματο, ἔτρεξε ἀνυπόμονο.

«Ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ», ἠχολόγησε τὸ κουδουνάκι του. Εἶχε στὸ λαιμὸ του χάντρες γαλάζιες καὶ ἓνα φυλαχτό.

Περνοῦμε ἀνάμεσα στὰ περιβόλια. Γαϊδουράκια γυρίζουν τὰ μαγγανοπήγαδα πού τρίζουν. Οἱ κουβάδες οἱ γεμάτοι νερὸ ἀναποδογυρίζονται καὶ χύνονται στὸ αὐλάκι. Καὶ τὸ νερὸ τρέχει χαρούμενο, τραγουδώντας, νὰ ποτίσῃ τὰ δέντρα καὶ τὰ λαχανικά.

Βγαίνομε ἀπὸ τὰ περιβόλια καὶ μπαίνομε στὸν ἔλαιώνα. Μικρὲς καὶ μεγάλες ἐλιές, πού ἔχουν δέσει καλά. «Θὰ ἔχωμε λαδιά», μοῦ ἐξηγεῖ ὁ θεῖος, καὶ μοῦ δείχνει τὶς μικρούτσικες πράσινες ἐλιές πού εἶναι ἴσιες μὲ σκάγια....

Μπαίνομε στὴ μικρὴ πόλη πού τὴ φωτίζουν λίγο φανάρια κλασιάρικα. Περνοῦμε τὸν κεντρικὸ δρόμο. Τὰ καφενεῖα καὶ τ' ἄλλα μικρομάγαζα κλείνουν.

Σὲ λίγο περνοῦμε τὴν πόλη. Δὲν καλονύχτωσε ἀ-

κόμη καὶ βαθιὰ σιωπὴ εἶναι ἀπλωμένη παντοῦ. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι κάτω στὰ περιβόλια τους. Ὅσοι βρίσκονται μέσα εἶναι κουρασμένοι καὶ κοιμοῦνται νωρίς.

Καθὼς μπαίναμε σὲ μιὰ μεγάλη ρεματιὰ νὰ καὶ τὸ φεγγάρι, πού πρόβαλε ἀπὸ τὸ βουνό. Ὁ ἀγωγιὰτης ἀρχίζει τὸ τραγούδι του. Πῶς βουίζουν οἱ ρεματιές.

—Ἐγὼ κουρασμένος κοιμήθηκα στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ θείου. Γι' αὐτόν, ὅμως τὸ συλλογίζομαι τώρα, θὰ ἦμουν μικρούτσικη κούκλα, πού ζύγιζα ἴσα μ' ἓνα πούπουλο στὰ χέρια του.

Σὲ κάποιο ἀπότομο κίνημα τοῦ μουλαριοῦ ξύπνησα. Ἔτριψα τὰ μάτια μου. Περνούσαμε ἀνάμεσα σὲ βράχους πού ἔρριχναν ἴσκιους παράξενους. Μοῦ φάνηκαν σὰ γίγαντες, τρομεροὶ δράκοι τῶν παραμυθιῶν, πού κρυφογελοῦσαν καὶ σὰ νὰ ἔλεγαν μὲ τὸ νοῦ τους: «Τώρα δὲ θὰ μᾶς ξεφύγετε!»

Κινήθηκα, τaráχτηκα στὰ χέρια τοῦ θείου μου, ἔτοιμος νὰ παλέψω.

—«Τί ἔχεις; κουράστηκες;» μὲ ρώτησε ὁ θεῖος μου.

—«Ὅχι»....

19. ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΔΑΣΟΣ

«Μῆτρο», εἶπε ὁ θεῖος μου γυρίζοντας στὸν ἀγωγιὰτη, «νὰ βουλώσης τὸ κουδούνι. Ἄρκετὰ τραγούδησες. Θὰ μποῦμε στὸ χωριὸ δίχως νὰ μᾶς καταλάβουν. Καὶ στὸ σπίτι δὲ θέλω νὰ ξυπνήσουν».

— «Καλά, γιατρέ», είπε ο άγωγιάτης. «Νά τὸ κάμω ἀπὸ τώρα;»

— «Ναί».

Ὁ άγωγιάτης σταμάτησε τὸ μουλάρι καὶ βούλωσε τὸ κουδούνι. Ξεκινουῦμε. Ὁ άέρας άρχισε νά κρυώνη. Ανεβαίνομε τήν τελευταία πλαγιά καὶ μπαίνομε σ'

ένα δάσος. «Εἶναι ἔλατα», μοῦ λέει ὁ θεῖος. Πόσο μοσκοβολοῦσαν!

Ἄλλα μοῦ φαίνονταν σάν κοπέλλες, πού χορεύουν γύρω μας.

Ἄλλα σά στρατιῶτες στή γραμμή. Ἄλλα σά βοσκοὶ μὲ τήν άγκλίτσα στοὺς άμους, καθῶς τοὺς εἶχε ἰδεῖ νά μπαίνουν τὸ Πάσχα στήν πόλη, άδηγόντας τὰ καημένα τ' άρνάκια.

Ἄλλα πάλι μοῦ φαίνονταν σά γέροι σκυφτοὶ πού πήγαιναν νά πέσουν.

Εἶδα κι ένα γέρο ἔλατο καὶ μοῦ φάνηκε σάν άράπης.

«Νά ένα δέντρο σάν άράπης, θεῖε», εἶπα.

— «Ποῦ εἶναι;» μὲ ρώτησε κείνος.

Τοῦ ἔδειξα. Ὁ θεῖος μου πρόσεξε.

«Ναί, καλὰ λές, σὰν ἀράπτης εἶναι», εἶπε.

Ἔπειτα μὲ ρώτησε:

«Καὶ ἂν ἦταν κανέννας ἀληθινὸς ἀράπτης, ἔτσι μεγάλος, τί θὰ ἔκανες;»

—«Θὰ πόλευα» τοῦ ἀπάντησα.

—«Ἄ, ἄ», ἔκαμε ὁ θεῖος μου, «παληκάρη! Δὲ μοῦ λές, Δῆμο, ἂν σὲ ἀφήσω ἐδῶ μόνο, θὰ φοβάσαι;»

—«Ἄφησέ με, τοῦ ἀποκρίθηκα, ἐγὼ δὲ φοβοῦμαι!»

—«Ἄ, ναί, ξέχασα. Μοῦ τὸ ἔγραφε ὁ παπούς».

20. ΝΑ ΚΑΙ ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Περάσαμε τὸ δάσος καὶ μακριὰ φάνηκε στὰ πλάγια ἑνὸς βουνοῦ ἓνα χωριό.

—«Νὰ καὶ τὸ χωριό μας», εἶπε ὁ θεῖος.

Κοίταξα. Τί ὁμορφο ἦταν, λουσμένο μέσα στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ. Ποῦ καὶ ποῦ φαινόταν κανένα φῶς κοκκινωπό, ποῦ ἔβγαине ἀπὸ κανένα παραθυράκι.

Ὅταν μπήκαμε στὸ χωριὸ τὰ σκυλιὰ ἄρχισαν νὰ γαβγίζουν, μὰ σὲ λίγο σῶπασαν. Γνώρισαν τὸ γατρὸ καὶ τὸν ἀγωγιάτη. Ἐνας σκύλος ἔτρεξε καὶ πηδοῦσε στὸν ἀγωγιάτη καὶ στὸ μουλάρη. Τοὺς ἔλεγε τὸ «καλῶς ὠρισαν».

Σταματήσαμε μπρὸς σ'ἓνα μεγάλο σπίτι. Ὁ θεῖος πήδησε κάτω καὶ ἀφοῦ ἔβγαλε ἓνα κλειδί ἄνοιξε τὴν αὐλόπορτα.

—«Σιγὰ τὰ πράματα μέσα» εἶπε στὸν ἀγωγιάτη.
Ἄνοιξε ἔπειτα μιὰ πόρτα στὸ κάτω πάτωμα καὶ μπή-

καμε μέσα. Τράβηξε ένα σπύρτο και άναψε μιá λάμπα.

Ήταν τὸ γραφεῖο τοῦ θεῖου.

Ένα στρογγυλὸ τραπέζι στὴ μέση, ένα γραφεῖο σὲ μιá γωνιά καὶ δίπλα ένα ὄμορφο τζάκι. Ἐπειτα δυὸ τρεῖς πέτσινοι καναπέδες, καρέκλες καὶ γύρω ἀρμάρια μὲ μπουκαλάκια καὶ βιβλία.

Άνοιξε μιá ἄλλη πόρτα καὶ ἔφερε ένα καμινέτο, παξιμαδάκια, μπρίκια καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται γιατὴ νὰ βράση τσαΐ.

Κι ἑτοίμασε τὸ τσαΐ καὶ ἀπὸ ένα ἀρμάρι ἔβγαλε ένα βαζάκι μὲ μέλι. Τί γλυκὸ πού ἦταν καὶ τί εὐχάριστα πού μύριζε!

«Φάγε ὅσο θέλεις» μοῦ εἶπε.

Ἐπειτα ξανάνοιξε τὴν πόρτα γιατὴ νὰ φέρη κουβέρτες καὶ μαξιλάρια.

«Θὰ σοῦ στρώσω στὸν καναπέ νὰ κοιμηθῆς», μοῦ εἶπε. «Άν εἶναι ἀλήθεια πὼς δὲ φοβᾶσαι, θὰ κοιμηθῶ στὴ διπλανή καμροῦλα. Εἶδεμὴ θὰ στρώσω κι ἐγὼ στὸν ἀπέναντι καναπέ».

—«Ἐγὼ δὲ λέω ποτὲ ψέματα», τοῦ εἶπα πειραγμένος. «Πάντοτε κοιμοῦμαι μοναχός μου».

—«Καλά· τότε νὰ σὲ γδύσω», εἶπε ἀφοῦ μοῦ ἔστρωσε

—«Γδύνομαι μόνος μου» εἶπα.

—«Καλὸ καὶ αὐτό. Μὰ θὰ σὲ βοηθήσω λίγο γιατὴ εἶσαι ἀδύνατος καὶ κουρασμένος».

Άνοιξε τὴ βαλίτσα μου καὶ ἔβγαλε τὸ νυχτικό μου.

Ἐπειτα μὲ καλονύχτησε, τὸν ἐφίλησα κι ἐγὼ καὶ τοῦ εἶπα: «Πολύ σ' εὐχαριστῶ, θεῖε. Καληνύχτα».

—«Θέλεις φῶς;» εἶπε γυρίζοντας.

Τοῦ ἔδειξα. Ὁ θεῖος μου πρόσεξε.

«Ναί, καλὰ λές, σὰν ἀράπτης εἶναι», εἶπε.

Ἐπειτα μὲ ρώτησε:

«Καὶ ἂν ἦταν κανένας ἀληθινὸς ἀράπτης, ἔτσι μεγάλος, τί θὰ ἔκανες;»

—«Θὰ πάλευα» τοῦ ἀπάντησα.

—«Ἄ, ἄ», ἔκαμε ὁ θεῖος μου, «παληκάρη! Δὲ μοῦ λές, Δῆμο, ἂν σὲ ἀφήσω ἐδῶ μόνο, θὰ φοβᾶσαι;»

—«Ἄφησέ με, τοῦ ἀποκρίθηκα, ἐγὼ δὲ φοβοῦμαι!»

—«Ἄ, ναί, ξέχασα. Μοῦ τὸ ἔγραφε ὁ παπούς».

20. ΝΑ ΚΑΙ ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Περάσαμε τὸ δάσος καὶ μακριὰ φάνηκε στὰ πλάγια ἑνὸς βουνοῦ ἓνα χωριό.

—«Νὰ καὶ τὸ χωριό μας», εἶπε ὁ θεῖος.

Κοίταξα. Τί ὁμορφο ἦταν, λουσμένο μέσα στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ. Ποῦ καὶ ποῦ φαινόταν κανένα φῶς κοκκινωπό, ποῦ ἔβγαине ἀπὸ κανένα παραθυράκι.

Ὅταν μπήκαμε στὸ χωριὸ τὰ σκυλιὰ ἄρχισαν νὰ γαβγίζουν, μὰ σὲ λίγο σῶπασαν. Γνώρισαν τὸ γιὰ τρὸ καὶ τὸν ἀγωγιάτη. Ἐνας σκύλος ἔτρεξε καὶ πηδοῦσε στὸν ἀγωγιάτη καὶ στὸ μουλάρη. Τοὺς ἔλεγε τὸ «καλῶς ὤρισαν».

Σταματήσαμε μπρὸς σ'ἓνα μεγάλο σπίτι. Ὁ θεῖος πήδησε κάτω καὶ ἀφοῦ ἔβγαλε ἓνα κλειδί ἄνοιξε τὴν ἀυλόπορτα.

—«Σιγὰ τὰ πράματα μέσα» εἶπε στὸν ἀγωγιάτη.
Ἄνοιξε ἔπειτα μιὰ πόρτα στὸ κάτω πάτωμα καὶ μπή-

καμε μέσα. Τράβηξε ένα σπύρτο και άναψε μιὰ λάμπα.

Ήταν τὸ γραφεῖο τοῦ θεῖου.

Ένα στρογγυλὸ τραπέζι στὴ μέση, ἕνα γραφεῖο σὲ μιὰ γωνιὰ καὶ δίπλα ἕνα ὄμορφο τζάκι. Ἐπειτα δυὸ τρεῖς πέτσινοι καναπέδες, καρέκλες καὶ γύρω ἀρμάρια μὲ μπουκαλάκια καὶ βιβλία.

Ἄνοιξε μιὰ ἄλλη πόρτα καὶ ἔφερε ἕνα καμινέτο, παξιμαδάκια, μπρίκια καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται γιὰ νὰ βράση τσαΐ.

Κι ἑτοίμασε τὸ τσαΐ καὶ ἀπὸ ἕνα ἀρμάρι ἔβγαλε ἕνα βαζάκι μὲ μέλι. Τί γλυκὸ πού ἦταν καὶ τί εὐχάριστα πού μύριζε!

«Φάγε ὅσο θέλεις» μοῦ εἶπε.

Ἐπειτα ξανάνοιξε τὴν πόρτα γιὰ νὰ φέρη κουβέρτες καὶ μαξιλάρια.

«Θὰ σοῦ στρώσω στὸν καναπέ νὰ κοιμηθῆς», μοῦ εἶπε. «Ἄν εἶναι ἀλήθεια πὼς δὲ φοβᾶσαι, θὰ κοιμηθῶ στὴ διπλανὴ καμροῦλα. Εἶδεμὴ θὰ στρώσω κι ἐγὼ στὸν ἀπέναντι καναπέ».

—«Ἐγὼ δὲ λέω ποτὲ ψέματα», τοῦ εἶπα πειραγμένος. «Πάντοτε κοιμοῦμαι μοναχός μου».

—«Καλὰ τότε νὰ σὲ γδύσω», εἶπε ἀφοῦ μοῦ ἔστρωσε

—«Γδύνομαι μόνος μου» εἶπα.

—«Καλὸ καὶ αὐτό. Μὰ θὰ σὲ βοηθήσω λίγο γιὰ τὴ εἶσαι ἀδύνατος καὶ κουρασμένος».

Ἄνοιξε τὴ βαλίτσα μου καὶ ἔβγαλε τὸ νυχτικό μου.

Ἐπειτα μὲ καλονύχτησε, τὸν ἐφίλησα κι ἐγὼ καὶ τοῦ εἶπα: «Πολὺ σ' εὐχαριστῶ, θεῖε. Καληνύχτα».

—«Θέλεις φῶς;» εἶπε γυρίζοντας.

—«Όχι» απάντησα.

—«Έ, μὰ τότε θὰ σέ φιλήσω ἄλλη μιὰ φορά, εἶσαι ἀληθινὸ παληκάρι».

21. ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΚΟΥΚΛΑ

Δὲν ἄργησα ν' ἀποκοιμηθῶ, διπλωμένους σὲ δυ κάτασπρες μάλλινες κουβέρτες. Ἔκανε κρύο δυνατὸ κι ἄς ἦταν Μάης.

Στὸν ὕπνο μου εἶδα ἓνα παράξενο ὄνειρο. Εἶδα πὼς εἶχα γίνει κούκλα, ἀκοῦτε, ἐγὼ κούκλα! Καὶ μὲ εἶχαν βάλει σὲ μιὰ ὠραία βιτρίνα μὲ ἄλλες κούκλες, ἀγόρια καὶ κορίτσια. Ἦταν ἐκεῖ καὶ πλῆθος μολυβένια στρατιωτάκια, κανόνια, σημαιοῦλες, τούμπανα καὶ τρουμπέτες καὶ πλῆθος ἄλλα παιγνίδια, πού ἀγοράζουν γιὰ τὰ παιδιὰ τὴν πρωτοχρονιά.

Ἦταν ἐκεῖ καὶ μιὰ μεγάλη κούκλα, ντυμένη σὰ μεγάλη κυρία.

Αὐτὴ ἡ κούκλα ἄνοιξε ὀμίλια μόλις μὲ εἶδε.

«Τὸ βλέπετε αὐτὸ τὸ κουκλάκι;» εἶπε στὰ ἄλλα κουκλάκια δείχνοντας ἐμένα. «Αὐτὸ πού λέτε ἦταν ἄλλοτε παιδάκι, σωστὸ παιδάκι. Μιὰ μάγισσα ὅμως τὸ ἄγγισε μὲ τὸ ραβδί της καὶ τὸ ἔκαμε κουκλάκι. Ἔχει καρδούλα, πού χτυπᾷ σὰν τὴν καρδούλα μικροῦ πουλιοῦ. Μάθετε καὶ τὸ ἄλλο: Συλλογίζεται σὰν τ'ἄλλα τὰ παιδάκια καὶ θέλει νὰ μᾶς ἀγοράση ὅλους ἐδῶ μέσα.

»ὦ, καὶ νὰ μπορούσε νὰ τὸ κάμη, τί θὰ τραβούσαμε! Σὲ λίγο ὅλα θὰ ἦμαστε σακάτικα. Μὰ νὰ ἰδῆς

πού ή μάγισσα τοῦ ἔχει πάρει τή μιλιὰ καί τὸ ἔχει μαρμαρώσει· δέ μπορεῖ νά κουνήσῃ οὔτε χέρι, οὔτε πόδι».

Τὰ κουκλάκια γέλασαν καὶ γέλασαν μὲ μιὰ φω-
νὴ ὅμοια μὲ μικροῦ κατσικιοῦ.

«Ἐ, ἔ, ἔ!» ἔκαμαν. «Καλὰ νὰ τοῦ κάμη, καλὰ!»
Καὶ μὲ κοίταξαν περιγελαστικά.

Ἐγὼ ἔκαμα νὰ μιλήσω, μὰ ποῦ!... Στάθηκε ἀδύ-
νατο νὰ βγάλω μιλιὰ. Κάποιο μεγάλο βᾶρος ἔνιωθα
πὼς μοῦ πλάκωνε τὸ στῆθος.

«Νὰ ἕνα κοριτσάκι, πού μᾶς κοιτάζει!» εἶπε μιὰ
ἄλλη κούκλα.

—«Νὰ ἀγόραζε τὸ κουκλάκι πού ἦταν παιδάκι»
εἶπε ἡ μεγάλη κούκλα. «Θὰ ἦταν σὰ νὰ μοῦ χάριζαν
κάτι τι μεγάλο. Δὲ μοῦ ἀρέσει. Σᾶς τὸ λέω, δὲ μοῦ
ἀρέσει!»

Πάλι ἔκαμα νὰ μιλήσω, μὰ βγήκε μονάχα ἕνα βογ-
γητὸ πού ἔκαμε ἀρκετὲς κοῦκλες νὰ μὲ κοιτάξουν μὲ
συμπάθεια.

Τὸ κοριτσάκι πού μᾶς κοίταζε μὲ τὰ δυὸ μεγάλα
του κατάμαυρα μάτια, μπῆκε στὸ μαγαζί καὶ ρώτησε
πόσα μὲ πουλοῦν.

«Φτηνά, μικρούλα μου», εἶπε ἕνας χοντρός κατα-
στηματάρχης. «Μὰ νὰ τὸ προσέχης. Πρέπει νὰ τὸ
ἀγαπᾶς πολὺ, εἰδεμὴ θὰ σοῦ σπάση. Καὶ περίπατο
θέλει νὰ τὸ πηγαίνης ταχτικά. Καὶ νὰ παίζη μὲ τὰ
λουλούδια καὶ νὰ τοῦ τραγουδῆς γλυκὰ τραγούδια».

—«ὦ, ὅσο γι'αὐτὸ εἶναι δική μου δουλειὰ», εἶπε
τὸ κοριτσάκι, πλήρωσε καὶ μὲ ἄρπαξε ἀπὸ τὰ χέρια
τοῦ καταστηματάρχη.

Μὲ φίλησε καὶ μὲ χάιδεψε καὶ ἔπειτα μ' ἔσφιξε τόσο
δυνατὰ στὸ στῆθος του πού πόνεσα. Πόνεσα πολὺ,

—Μή! φώναξα... Θά μὲ πνίξης. Δὲν εἶμαι κούκλα. Εἶμαι ἄντρας, ἐγώ, καὶ δὲ μοῦ ἄρῆσουν τὰ χάρδια καὶ τὰ φιλιὰ».

Οἱ ἄλλες κοῦκλες στὸ μαγαζὶ ἄρχισαν νὰ χοροπηδοῦν ἀπὸ κακία.

«Δὲ θά κάμης ἐσὺ ὅ,τι θέλεις» εἶπε τὸ κοριτσάκι καὶ μὲ τύλιξε σὲ πολλὰ πολλὰ χαρτιά.

Ἐγὼ τινάχτηκα καὶ ἄρπαξα τὸ κοριτσάκι ἀπὸ τὰ μαλλιά.

«Μὴν τὸ ξαναπῆς πῶς εἶμαι κούκλα, γιατίι στὰ ξεριζώνω ὅλα» εἶπα καὶ ξύπνησα.

Φανταστῆτε πῶς μοῦ φάνηκε, καθὼς ἄνοιξα τὰ μάτια μου, νὰ δῶ ἓνα κοριτσάκι ὅμοιο μ' ἐκεῖνο ποῦ μὲ ἀγόρασε στὸν ὕπνο μου, νὰ στέκεται δυὸ βήματα μακριὰ καὶ νὰ μὲ κοιτάζει.

Πίσω ὅμως εἶδα ἐκείνη τὴ στιγμή νὰ προβάλλῃ τὴ μορφή τοῦ θεῖου μου.

«Καλημέρα, Δῆμο», μοῦ εἶπε. «Κοιμήθηκες καλά;»

—«Ναί, θεῖε, πολὺ» τοῦ ἀπάντησα.

Αὐτὸς κοίταξε τὸ κοριτσάκι καὶ τοῦ εἶπε:

«Ἐλα, λοιπόν, Ἀνθούλα, χαιρέτησε τὸ Δῆμο, τὸν ξάδερφό σου».

Τὸ κοριτσάκι μὲ κοίταξε καλὰ κι ἔπειτα στράφηκε στὸ θεῖο μου.

«Μὲ γελᾶς, τοῦ εἶπε, δὲν εἶναι ὁ Δῆμος».

—«Δὲν εἶναι ὁ Δῆμος;»

—«Ναί, δὲν εἶναι· δὲ μοιάζει».

—«Τί λές, καλέ!»

—«Ναί, ναί», ἔλεγε ἡ Ἀνθούλα. «Ὁ Δῆμος εἶναι

έτσι!» Και φούσκωνε τὰ μάγουλά της γιὰ νὰ δείξη πῶς ἦμουν.

—«Μὴ φουσκῶνης τὰ μάγουλά σου καὶ σὰν καὶ σένα χοντρός δὲν ἦταν ποτὲ ὁ Δῆμος» εἶπε ὁ θεῖος.

Ἔγὼ γελοῦσα.

«Στάσου νὰ πάω νὰ σοῦ τὸν φέρω», τοῦ εἶπε ἡ Ἀνθούλα καὶ ἔφυγε.

—«Βλέπεις, μοῦ εἶπε ὁ θεῖος μου, δὲν πιστεύει ἡ Ξαδερφοῦλα σου πῶς εἶσαι ἐσύ. Τώρα πάει νὰ φέρη τὴ φωτογραφία σου».

Ἡ Ξαδέρφη μου γύρισε κρατώντας μιὰ φωτογραφία.

«Νά τος!» εἶπε στὸν πατέρα της, δείχνοντας τὴ φωτογραφία μου. Βλέπεις πῶς εἶναι χοντρός;»

22. Η ΓΙΑΓΙΑ ΜΟΥ

Πάνω σ' αὐτὰ ἄκουσα τὴ φωνὴ τῆς γιαγιάς μου νὰ λέη:

«Μὰ πότε ἦρθες, Πέτρο; τί κάνει ὁ Δῆμος;» Καὶ φάνηκε στὴν πόρτα.

—«Νά τος!» τῆς εἶπε ὁ θεῖος μου.

—«ὦ, ὦ!» ἔκαμε ἡ γιαγιά μου καὶ σήκωσε τὰ χέρια της. «Ὁ Δῆμος μου! Μπά!... Τὸ παιδάκι μου!» καὶ ἔτρεξε κοντά μου καὶ μὲ ἀγκάλιασε.

Ἡ καημένη ἡ γιαγιά ἔκλαιγε καὶ γελοῦσε μαζί.

Ἡ Ἀνθούλα εἶχε φύγει στὸ μεταξὺ καὶ γύρισε μὲ δυὸ μπουκέτα ὠραιότατα τριαντάφυλλα. Τὰ ἔβαλε στ' ἀνθογυάλια τοῦ πατέρα της. Εἶχε καὶ ἓνα μεγάλο τριαντάφυλλο. Πλησίασε, μὲ χαιρέτησε καὶ μοῦ τὸ πρόσφερε. Εἶπα: «εὐχαριστῶ» καὶ τὸ μύρισα.

«Ἔτσι θέλω νὰ κοκκινίσης; σὰν τὸ τριαντάφυλλο» μοῦ εἶπε.

—«Ἄδειάστε μου τώρα τὴ γωνιά, γιατί θὰ ἔρθουν οἱ ἄρρωστοι» εἶπε ὁ θεῖος.

Ἡ γιαγιά πῆρε τὴ βαλίτσα μου καὶ πήγαμε στὴ διπλανὴ κάμαρα, νὰ πλυθῶ καὶ νὰ ντυθῶ. Ἡ ξαδερφοῦλα μου παραξενεύτηκε, ποὺ δὲν ἤθελα νὰ μὲ βοηθήσουν.

Ἐπειτα βγήκαμε καὶ ἀνεβήκαμε στὸ ἀπάνω πάτωμα. Στὴν αὐλὴ πολλοὶ ἄρρωστοι περίμεναν τὸ θεῖο. Εἶδα μιὰ γυναῖκα φτωχὴ μ' ἓνα μαντίλι στὸ κεφάλι, νὰ κάθεται σὲ μιὰ μεγάλῃ πέτρα καὶ νὰ κρατῆ στὴν

άγκαλιά της ένα παιδάκι κίτρινο κίτρινο, που είχε κλεισμένα τὰ ματάκια του.

Ένας γέρος στεκόταν πιό πέρα, άκουμπισμένος στὸν τοῖχο μὲ γερτὸ τὸ κεφάλι.

Στὴ μέση ἄλλοι, ἄντρες, γυναῖκες καὶ κορίτσια.

23. Η ΘΕΙΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

Μᾶς δέχτηκε ἡ θεία μου ἡ Ἀγγελική, ἡ μητέρα τῆς

Ἐνθούλας. Τῆ χαιρέτησα καὶ τῆς εἶπα πολλοὺς χαι-
 ρετισμοὺς ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ τῆ μητέρα.

Τοὺς διηγῆθηκα ἔπειτα τ' ὄνειρο ποὺ εἶχα ἰδεῖ,
 πὼς ἦμουν κούκλα. Γέλασαν.

«Καὶ τί ὠραία ποὺ τὰ λέει!» εἶπε ἡ θεία μου.

—«Τώρα θὰ σὲ λέω κούκλα» εἶπε ἡ ξαδέρφη μου.

—«Ἄ, ὄχι, δὲ θέλω» εἶπα μὲ δυνατὴ φωνή.

—«Καλά, δὲ σὲ λέω».

Σὲ λίγες μέρες ἡ θεία μου μὲ ἀγάπησε πιὸ πολὺ ἀπ'
 ὅλους καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ συνέβηκε κάτι
 τι κωμικό.

Ἐγὼ δὲν ἤξαιρα ὡς τότε πὼς κουφαίνουν τὰ δόν-
 τια καὶ ὅτι πονοῦν τρομαχτικὰ καὶ τὰ βγάζουν οἱ
 γιατροί. Μιά μέρα τῆς θείας μου πονοῦσε ἓνα δόντι
 καὶ ὁ θεῖος μου προσπαθοῦσε μὲ μιὰ δοντάγρα νὰ τὸ
 βγάλῃ.

Καθὼς τραβοῦσε τὸ δόντι μὲ δύναμη καὶ ἡ θεία μου
 φώναζε, μπῆκα ἐγὼ καὶ νόμισα, πὼς ὁ θεῖος μου κάτι
 κακὸ τῆς ἔκανε. Τί ἔκαμα τότε; Ὁρμησα, ἀγκάλιασα
 τὸ ἓνα τοῦ πόδι μὲ τὰ δύο μου χέρια καὶ τὸν τρά-
 βηξα.

«Τί τρέχει, Δῆμο;» μὲ ρώτησε. «Ἄφησέ με».

—«Δὲ σ' ἀφήνω τοῦ εἶπα, ἂν δὲν ἀφήσης καὶ σὺ
 τῆ θεία. Τί σοῦ κάνει καὶ τῆ βασανίζεις;»

Ὁ θεῖος μου γέλασε. Στὸ μεταξύ πέταξε τὸ δόντι.

«Ἐγὼ φταίω, μοῦ λέει, ἢ ἡ θεία σου, ποὺ ἄφησε
 νὰ γίνῃ κούφιο τὸ δόντι τῆς» καὶ μοῦ ἔδειξε τὸ δόντι.

Ἡ θεία μ' ὅλο τὸν πόνο ποὺ αἰσθανόταν χαμογέ-
 λασε. Εὐχαριστήθηκε πολὺ ποὺ τῆ συμπόνεσα.

Τὸ Χρυσό μου Βιβλίον. Ἐκδ. Β'. Παπασμιχαῆλ-Βουτυρά

«Μπράβο!» μοῦ εἶπε ἔπειτα, ποῦ ἔπλυνε τὸ στόμα της. «Εἶσαι παιδί μὲ καλὴ καρδιά».

24. ΣΤΟΝ ΚΗΠΟ

Ἄφοῦ ἤπιαμε μὲ τὴν Ἀνθούλα τὸ γάλα μας, ἡ γιὰ γιὰ μᾶς πῆρε καὶ κατεβήκαμε στὸν κῆπο.

Τὸ μεγάλο δίπατο σπίτι τοῦ θεῖου ἄρχιζε ἀπὸ τὴ ρίζα ἑνὸς βράχου σκεπασμένου μὲ κισσό.

Εἶχε κι ἓναν ὠραῖο κῆπο. Ἄπὸ τὸ βράχο ποῦ ἦταν σκεπασμένος μὲ τὸν κισσό, ἔτρεχε μιὰ βρυσούλα, ποῦ τὸ νερό της ἦταν ἄκετὸ γιὰ νὰ ποτιζῆ τὸν κῆπο. Κοντὰ σ' αὐτὴν τὴ βρυσούλα ἦταν ἓνα καλυβάκι. Ἐξω βρισκόταν δεμένη μιὰ γιδούλα καὶ παραπέρα, σ' ἓνα μέρος χωρισμένο μὲ σύρμα, ἦταν οἱ κότες, ἄκετὰ κουνέλια καὶ ψηλά, σ' ἓναν ὄμορφο περιστεριῶνα, περιστέρια.

Στὴ βορινὴ πλευρὰ τοῦ κήπου ὑψώνονταν λεῦκες ψηλές καὶ κυπαρίσσια. Στὴ μέση εἶχε μιὰ μεγάλη κληματαριά. Στὸ κάτω μέρος, πρὸς τὴν ἀνατολή, ἦταν πυκνές τριανταφυλλιές καὶ βάτα πολλὰ· φούντωναν ἀπάνω ἀπὸ τὴ μάντρα καὶ ἔιπεφταν πρὸς τὸ δρόμο.

Σκόρπια στὸν κῆπο ἦταν πολλὰ δέντρα: ἄχλαδιές καὶ μηλιές, κερασιές, βυσσινιές καὶ ροδακινιές, καὶ μερικές μουριές.

Πρὸς τὸ σπίτι τέσσερις συκιές μεγάλες.

Ἐπειτα στὶς πρασιές τὶς ὀμορφοκαμωμένες, τὰ λαχανικά.

«Γιατί δέν έχει λεμονιές και πορτοκαλλιές;» ρώ-
τησα τή γιαγιά.

—«Δὲ γίνονται ἐδῶ αὐτὰ τὰ δέντρα, παιδί μου»
μοῦ ἐξήγησε ἡ γιαγιά.

Μ'ἔβαλε σ' ἓνα κρεβατάκι κάτω ἀπὸ τὴν κλημα-
ταριά.

«Ἐδῶ θὰ ξαπλώνεσαι» μοῦ εἶπε ἡ γιαγιά. «Ὁ θεῖος
εἶπε ν' ἀρχίσης τὰ παιγνίδια, ἅμα γίνης καλά».

Ἐπειτα ἡ γιαγιά μὲ τὴν Ἀνθούλα πῆγαν καὶ ἔβα-
λαν σὲ ἄλλη βραγιά τὸ νερὸ τῆς βρυσούλας, καὶ σ'
ἓνα καλαθάκι ἄρχισαν νὰ κόβουν κολοκυθάκια καὶ
φρέσκα φασολάκια.

Στοὺς βατιῶνες τοῦ κήπου ἄρχισε νὰ κελαηδῇ ἓνα
ἀηδονάκι. Σὲ λίγο ἀκούστηκαν κι ἄλλοι κελαηδισμοὶ
στὸ χωριὸ ἀπὸ τοὺς ἄλλους βατιῶνες.

Μέσα ἀπὸ τὰ δέντρα καὶ πολὺ μακριὰ φαινόταν ἡ
θάλασσα. Ἦταν ἡ θάλασσα, καθὼς ἔμαθα ὑστερώ-
τερα, πού πέρασε τὸ βαποράκι πού μᾶς ἔφερε μὲ τὸ
θεῖο.

25. Ο ΠΑΝΟΣ

Ἐνα καλάμι πρόβαλε ἀπάνω ἀπὸ τὴ μάντρα καὶ
σηκώθηκε ὡς τὰ κλαδιὰ μιᾶς κερασιάς. Τὰ περισ-
σότερα κεράσια ἦταν ἀκόμη πράσινα: μερικὰ ἦταν
κίτρινα, καὶ πολὺ λίγα ἄρχιζαν ἐδῶ κι ἐκεῖ νὰ κοκκι-
νίζουν. Τὸ καλάμι, ὠδηγημένο ἀπὸ χέρι πού δὲ φαι-
νόταν, προσπαθοῦσε μὲ τὴ διχάλα του νὰ πιάσῃ
κάποιον κλῶνο μὲ κεράσια, νὰ τὸν στρίψῃ καὶ νὰ
τὸν κόψῃ.

Ἡ γιαγιά τὸ παρατήρησε καὶ φώναξε:

«Μή, Πάνο, τὰ κεράσια! Ἔλα νὰ μοῦ μαζέψῃς φύλ-

λα, καὶ ὅταν εἶναι καιρὸς θὰ σοῦ δώσω ἐγὼ κεράσια».

Τὸ καλάμι κατέβηκε καὶ στὸ σαμάρι τῆς μάντρας παρουσιάστηκε ὁ Πάνος. Πρὶν νὰ φωνάξη ἢ για-για γὰ μὴν πέση, κρεμάστηκε καὶ πήδησε μέσα στὸν κῆπο.

Ἦταν ἓνα μελαχροινὸ παιδί, ἀναμαλλιάρικο, ξυπόλυτο, μὲ πανταλόνια ὡς τὰ γόνατα κι ἓνα σακάκι

τριμμένο, μεγάλο, γιγάντιο, μὲ ἀνασηκωμένα τὰ μακριὰ μανίκια.

Ἔμαθα πὼς ἦταν ἀπὸ τ'ἀποφῶρια τοῦ θείου. Χαμογελοῦσε, μὰ μοῦ φάνηκε πὼς ντρεπόταν γι' αὐτὸ πὸν πήγε νὰ κάμη. Τὸ πρόσωπό του ἦταν κατακόκκινο. «Κάθισε νὰ σοῦ βάλω τὴ σκάλα ν' ἀνεβῆς» εἶπε ἡ γιαγιά.

Μὰ ὁ Πάνος πέταξε τὸ σακάκι, σκαρφάλωσε σὰν

ἀγριόγατος σὲ μιὰ μουριά καὶ βρέθηκε μεμιᾶς στὴν κορφή.

Ἦ γιαγιὰ τοῦ πέταξε ἓνα ταγάρι. Τὸ ἄρπαξε μὲ τὸ ἓνα του χέρι καὶ πρὶν ν' ἀρχίσῃ νὰ μαζεύῃ τὰ μουρόφυλλα ἔχαψε λαίμαργα μερικὰ γινωμένα μοῦρα.

*Ἐπειτα ἄρχισε νὰ ψάχνῃ τοὺς κλώνους τοὺς πιὸ ψηλοὺς γιὰ κάτι ἄλλο.

Δυὸ καρδερίνες πέταξαν στὴ διπλανὴ μουριά καὶ ἔβαλαν τὶς φωνές. Τὰ κεφαλάκια τους καὶ τὰ κορμάκια τους κουνιοῦνταν γοργὰ καὶ ἀνήσυχτα.

Φοβήθηκαν ἀπὸ τὸν Πάνο.

«Α! έδω μου έχετε τή φωλιά σας!» φώναξε ό Πάνος.
«Έξι αύγά είναι μέσα».

—«Κατέβα παρακάτω», είπε ή γιαγιά. «Μήν πειράξης τή φωλιά, γιατί θά θυμώση ό γιατρός.»

Ό Πάνος κατέβηκε παρακάτω και άρχισε νά μαζεύη τά φύλλα. Κράκ! κράκ, πόσο γοργά τά μάζευε και τά έβαζε στό ταγάρι!

«Νά μποροῦσα κι έγώ ν' άνεβῶ στή μουριά!» συλλογίστηκε. «Γιατί νά είμαι άρρωστος;...»

Μέ τή συλλογή αύτή μέ πήρε ό ύπνος. Κατάλαβα πώς ήρθε ή γιαγιά και μέ σκέπασε.

Όταν ξύπνησα, είδα τόν Πάνο νά κάθεται σταυροπόδι άπάνω σ' ένα δοκάρι, πού ήταν γύρω στή κληματαριά, και νά τρώη μέ μεγάλη όρεξη ένα κομμάτι μαῦρο ψωμί και τυρί. Θα τά είχε δώσει βέβαια ή γιαγιά.

Πόσο γρήγορα τά μασούσε και μέ πόση εύχαρίστηση τά κατάπινε.

Πάλι ήθελα νά είμαι έτσι γερός, νά είχα τά κόκκινα μάγουλά του και τήν όρεξή του....

Έκλεισα τά μάτια μου και μέ ξαναπήρε ό ύπνος.

26. ΤΑ ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ ΤΗΣ ΖΑΔΕΡΦΗΣ ΜΟΥ ΤΗΣ ΑΝΘΟΥΛΑΣ

Είδα τότε στήν ύπνο μου πώς είχα γίνει σαν τόν Πάνο γερό παιδί και έτρεχα μέσα στό δάσος και σκαρφάλωνα στα δέντρα και έβρισκα φωλιές, φωλιές πλήθος· μά δέν τις πείραζα. Ήμουν φύλακός τους.

Πάλι ξύπνησα. Ὁ Πάνος εἶχε φύγει· λίγο παράμερα ἦταν ἡ ξαδέρφη μου, ἡ Ἀνθούλα, καὶ ἔπαιζε μὲ δυὸ φιλενάδες της.

Τὰ κορίτσια ἔπαιζαν τὶς κοῦκλες.

Ἀπέναντί μου, σ' ἓνα κλαράκι, ἠλιάζονταν δυὸ σαῦρες. Σὰ λαμπερὲς χάντρες ἔλαμπαν τὰ ἔξυπνα ματάκια τους. Μιὰ μύγα πλησίασε τὴ μιὰ· χάπ, τὴν ἄρπαξε ἡ μιὰ γουστερίτσα καὶ οὔτε ἦταν οὔτε φάνηκε. Πρώτη φορὰ τὸ εἶχα δεῖ, πῶς ἔτρωγαν μύγες καὶ πόσο εὐκόλα τὶς ἔπιαναν.

Ἡ μιὰ ἀπὸ τὶς φιλενάδες τῆς Ἀνθούλας γύρισε νὰ μὲ κοιτάξῃ. Ἔκλεισα τὰ μάτια μου.

«Κοιμᾶται» εἶπε καὶ ἔξακολούθησαν τὸ παιγνίδι τους.

Ἐγὼ μὲ μισόκλειστα μάτια παρακολούθησα τὸ παιγνίδι.

Ἐπαιζαν τὰ βαφτίσια. Ἡ Ἀνθούλα βάφτιζε τὴν κούκλα της. Κουμπάρα ἦταν ἡ μιὰ ἀπὸ τὶς ἄλλες, ἓνα ὀλόξανθο κορίτσι, ἡ Ἑλλη, ἡ παπαδοπούλα, καθὼς ἔμαθα ἀργότερα.

Ἡ ἄλλη, ἡ Ἀθηνᾶ, κόρη τοῦ προέδρου τῆς κοινότητας, εἰτοίμαζε τὰ γλυκά.

Μιὰ φωνὴ χοντρή ἀκούστηκε:

«Ἀνθούλα, ἄνοιξέ μου».

—«Ἐσὺ εἶσαι, Σπύρο;» ρώτησε ἡ Ἀνθούλα.

—«Ἐγὼ» ἀκούστηκε ἡ ἴδια φωνή.

Ἡ Ἀνθούλα σηκώθηκε καὶ ἄνοιξε ἓνα παραπορτάκι. Θεέ μου, παιδί ἦταν ἐκεῖνο ἢ ἀσκι μεγάλο φουσκωμένο;

Τὰ μάγουλα παραφουσκωμένα· μιὰ μυτίτσα, μάτια πού μόλις ξεχώριζαν, καί ἕνα στόμα πού μασοῦσε ἀδιάκοπα. Τὰ χέρια κρεμασμένα σάν ξεκάρφωτα· ἕνα μικρὸ στηθάκι καί μιὰ κοιλιὰ σὰ βαρελάκι καί τὰ πόδια του στραβά.

Πόσο κωμικά προχωροῦσε γέροντας πότε ἀπὸ τὴ μιὰ, πότε ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά.

«Ἐλα, ἔλα, Σπύρο» εἶπαν σιγὰ τ' ἄλλα δυὸ κορίτσια.

—«Θὰ μὲ παίχτετε καί μένα;» εἶπε τσεβδὰ καὶ ἀργά.

Ἐγὼ πῆγα νὰ γελάσω δυνατά, ἀλλὰ κρατήθηκα.

«Τί παίδετε;» ρώτησε.

—«Βαφτίσια!»

—«Καλά· τόκθερα γώ κι ἔφερα καλαμέλεθ, καλαμέλεθ πολλές. Πῶθ τῆ βγάλατε τὴν κούκλα;»

—«Σπυριδούλα.»

—«Θπυριδούλα;»

—«Ναί, Σπυριδούλα: πές το καθαρά», εἶπε ἡ Ἀνθούλα. «Δέ ντρέπεσαι, ἄντρας ἐσύ, καί νά εἶσαι τσεβδός!»

—«Μά πῶθ τὸ εἶπα γώ; Δέν τὸν εἶπα Θπυριδούλα;»

—«Καλά, καλά. Φέρε τώρα τὶς καραμέλες!» εἶπε ἡ Ἑλλη.

Μὲ κόπο τράβηξε ἀπὸ τὴν τσέπη του ἓνα πακετάκι. Τὶς μοίρασαν καὶ ἄρχισαν νὰ τρῶνε.

«Νά σοῦ ζήση, Ἀνθούλα· καὶ στὰ στέφανα!» ἔλεγαν· καὶ ἡ Ἀνθούλα:

«Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ.»

27. ΠΑΛΕΥΩ ΜΕ ΤΟ ΣΠΥΡΟ

Ὁ Σπύρος ἔτρωγε μὲ τὰ δυό του μάγουλα καὶ ρουθούνηζε. Θεέ μου, πόσο ἄσχημα!

«Σιγὰ» τοῦ εἶπε ἡ Ἀνθούλα. «Θὰ ξυπνήση κάποιος πού κοιμᾶται ἐκεῖ, καὶ δὲ χωρατεύει, Σπύρο μου.»

Ὁ Σπύρος γύρισε καὶ μὲ κοίταξε.

«Αὐτόθ, καὶ τί εἶναι αὐτόθ;» εἶπε.

—«Τὸν νικᾶς νὰ παλέψετε;» ρώτησε ἡ Ἀνθούλα.

—«Χμ, χμ!» μάσησε καὶ εἶπε «Μὲ τόνα χεράκι μου.»

Δὲ βάσταξα καὶ τόσο ὀρμητικὰ πήδησα ἀπὸ τὸ κρεβάτι μου, πού ἔπεσα. Σηκώθηκα γρήγορα κι ἔ-

τρεξα καταπάνω στο Σπύρο και τόν ἄρπαξα. Ἡ ἀδυναμία μου σὰ νὰ εἶχε κρυφτῆ ἐκείνη τὴν ὥρα. Δὲν τὴν αἰσθανόμουν. Αἰσθανόμουν μάλιστα, πὼς ἦμουν πολὺ γερός. Τὸν ἔφερα γύρω τὸ Σπύρο, σὰ νὰ μὴν ἦταν ἀπὸ πάχος φουσκωμένος, παρὰ ἀπὸ ἀέρα.

—«Ἄθε με, ἄθε με!» φώναζε.

—«Ἄφησέ τον καὶ παλέψετε» εἶπε ἡ Ἀνθούλα.

—«Καλά», εἶπα καὶ ἄρπαχτήκαμε.

Μὰ ποῦ νὰ μπορέσω νὰ τὸν ἀγκαλιάσω; Σκύβω, τὸν ἄρπάζω ἀπὸ τὸ ἓνα πόδι καί..... πᾶρ'τὸν κάτω.

—«Ἄλλη μιὰ φορά», φωνάζουν τὰ κορίτσια καὶ χτυποῦν τὰ παλαμάκια.

Τὸν ἐβοήθησα νὰ σηκωθῆ.

«Ἐ! ξαναπαλεύομε;»

Μὲ κοίταξε πού ἦμουν τόσο μικρούλης μπροστά του καὶ ντράπηκε νὰ πῆ «ὄχι».

«Μὰ ὄχι ἀπὸ τὸ πόδι!» εἶπε.

—«Άς είναι, από τὸ χέρι» τοῦ εἶπα καὶ ἀφοῦ τὸν ἔρπαξα ἀπὸ τὰ δυὸ χέρια τὸν ἔφερα γύρα.

Μοῦ γλίστρησε καὶ τρικλίζοντας ἔπεσε ἀνάσκελα.

«Σώνει πιά», ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ θείου, πού κρυφοκοίταζε ἀπὸ ἓνα παράθυρο καὶ ἦταν ξεκαρδισμένος ἀπὸ τὰ γέλια.

Τὰ κορίτσια μὲ κοίταζαν μὲ θαυμασμό. Ἡ Ἀνθούλα καμάρωνε.

«Μὰ παιδί μου!» εἶπε ἡ γιαγιά πού κατέβηκε ἀπὸ τὸ σπίτι καὶ μὲ πῆρε στὴν ἀγκαλιά της.

—«Κάνει καλά», εἶπε ὁ θεῖος. «Μὰ δὲν κάνει ἀκόμη. Θὰ σοῦ πῶ ἐγώ, ὅταν εἶναι καιρός. Δώστε τώρα τὰ χέρια. Νὰ γίνετε φίλοι μὲ τὸ Σπύρο. Νὰ σοῦ χαρίση λίγο ἀπὸ τὸ πάχος του καὶ σὺ λίγο ἀπὸ τὴ σβελτοσύνη σου».

—«Μὰ πῶς;» εἶπε πειραγμένη ἡ Ἀνθούλα, πού δὲν πῆγαινε πολὺ πίσω στὸ πάχος ἀπὸ τὸ Σπύρο καὶ ὁ πατέρας της τὴν πείραζε.

—«Δὲν τὸ ξαίρω κι ἐγώ», εἶπε ὁ θεῖος. «Μὰ πιστεῦω πὼς κάποτε θὰ γίνη».

Ὅλα τὰ παιδιά τὸν κοιτάξαμε μὲ ἀπορία. Μὰ δὲν τοῦ ζητήσαμε ἄλλη ἐξήγηση, γιατί ὁ θεῖος τὰ εἶχε λίγα τὰ λόγια του.

28. ΠΛΗΓΩΘΗΚΑ

Ὁ θεῖος ἔπειτα μὲ πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ ἀνεβήκαμε πάνω· πίσω ἐρχόταν ἡ γιαγιά. Μ' ἔβαλε σὲ υἷα

πολυθρόνα νὰ ξαπλωθῶ καὶ ξαπλώθηκα. Ἡ γιαγιά, πού στεκόταν καὶ μὲ κοίταζε, εἶπε:

«Μπᾶ, κοίταξε αἵματα πού ἔχει ὁ Δῆμος στὰ πόδια του»!

«Αἵματα!» ἔκαμε ὁ θεῖος. «Ποῦ εἶναι;» καὶ κοίταξε νὰ ἰδῆ.

—«Ναί» εἶπε, «πῶς χτύπησες;»

Θυμήθηκα πῶς ὅταν πήδησα ἔπεσα στὰ γόνατα. «Καθὼς πήγα νὰ πηδήσω ἔπεσα στὰ γόνατα. Θὰ ἦταν ἴσως κανένα γυαλί, ποιός ξαίρει;» τοὺς εἶπα.

—«Κάθισε, νὰ σοῦ βάλω ἰώδιο» εἶπε ὁ θεῖος μου· πῆρε ἓνα μπουτιλάκι καὶ μοῦ ἄλειψε τὸ γόνατο. Μ' ἔτσουζε πολὺ, πᾶρα πολὺ, μὰ ἐγὼ κρατήθηκα κι ἔμεινα ἀτάραχος.

«Μὰ δὲ σὲ τσοῦζει διόλου, δὲν πονεῖς;» μὲ ρώτησε ἡ γιαγιά, πού μὲ κοίταζε.

—«Ὅχι!» τῆς ἀπάντησα.

—«Μήπως δὲν εἶναι καλὸ τὸ ἰώδιο, Πέτρο;»

—«Τί λές! Εἶναι καλὸ καὶ καλό!»

—«Τότε δὲν ἔπρεπε νὰ πονῆ;»

—«Πῶς δὲν πονεῖ! εἶναι γερὴ πληγὴ καὶ πονεῖ πολὺ μὰ ὁ Δῆμος εἶναι γενναῖος, δὲν ξεφωνίζει σὰν μερικούς μὲ τὸ παραμικρό. Δὲν εἶναι ἔτσι, Δῆμο;» μὲ ρώτησε ὁ θεῖος.

—«Ναί, θεῖε, ἔτσι εἶναι» εἶπα.

—«Τὸ καλὸ μου τὸ παιδί!» εἶπε ἡ γιαγιά εὐχαριστημένη.

29. Η ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ὁ ἀέρας τοῦ βουνοῦ καὶ τὰ παιγνίδια μοῦ ἔκαναν ὄλο καὶ περισσότερο καλό.

Τώρα ὁ θεῖος μ' ἔπαιρνε στὴν ἀγορὰ καὶ ψωνίζαμε. Ἡ ἀγορὰ τοῦ χωριοῦ δὲν ἦταν ἡ ἀγορά, ποὺ ἤξαιρα στὴν πατρίδα μου, τὸν Πειραιᾶ, μὲ τὰ πολλὰ τὰ μανάβικα, τὰ παντοπωλεῖα καὶ τὰ ψαράδικα στὸ ὑπόστεγο τῆς ἀγορᾶς.

Τί κίνηση ἐκεῖ καὶ τί φωνές! Ἀφήστε τὰ ἐμπορικὸν στοὺς κεντρικοὺς δρόμους, ποὺ ὤρες πολλὲς καθόμουν καὶ κοίταζα τίς προθῆκες τους.

Ἐδῶ στὸ χωριὸ ἦταν μιὰ πλατεῖα, ἀρκετὰ μεγάλη φυτεμένη πλατάνια. Στὴ μιὰν ἄκρη κατὰ τὴν ἀνατολὴ ἦταν ἡ ἐκκλησία. Πίσω στὸ ἱερό της ἦταν ἡ κεντρικὴ βρύση. Δεκαπέντε μαρμάρινα κανάλια στὴ σειρὰ ἔχυναν ἄφθονα τὸ κατάψυχρο νερό. Σὲ μιὰ πλατωσιὰ ἐκεῖ ἦταν καὶ ἀρκετὰ πέτρινα σκαφίδια, ποὺ γινόταν ἡ πλύση. Τὰ ἴδια χρησίμευαν καὶ γιὰ ποτιστῆρες, νὰ πίνουν τὰ ζῶα.

Τὰ νερὰ τῆς βρύσης ἔπεφταν κάτω ἀπὸ ἓνα ψηλὸ καὶ ἀπότομο βράχο, καὶ σχημάτιζαν καταρράχτη. Ἐπειτα ἀκολουθοῦσε μιὰ ρεματιὰ μὲ κηπαράκια στὶς ὄχθες της, λεῦκες καὶ καρυδιές θεόρατες.

Στὴ δυτικὴ μεριά ἦταν γύρω τὰ λίγα μαγαζάκια καὶ τὰ μαγαζάκια αὐτὰ εἶχαν ὅ,τι ἤθελες. Λίγ' ἀπ' ὄλα.... Τὸ καθένα ἦταν μαζὶ ἐμπορικὸ, μπακάλικο, ταβέρνα καὶ κρεοπωλεῖο ἀκόμη.

Ήταν κι ένα καφενείο. Είχε όμως στο υπόγειο και μερικά βαρέλια κρασί· και σε μιὰ γωνιά, πίσω από τὸν πάγκο, πρόχειρο κουρείο· ένα ψαλίδι, μιὰ τσατσάρα, μιὰ μηχανή τῶν μαλλιῶν, ένα δυὸ ξυράφια, ένας καθρέφτης και μιὰ κουτσή πολυθρόνα, ποιὸς ξαίρει πόσων χρονῶν.

Ὁ καφετζής ἔκανε και τὸν ταβερνιάρη και τὸν κουρέα.

Στὸ καφενεῖο αὐτὸ κάθισα δυὸ τρεῖς φορές τὸ πρωὶ μὲ τὸ θεῖο.

30. Ο ΜΠΑΡΜΠΑ—ΣΠΥΡΟΣ

Μιὰ μέρα κατὰ τὸ μεσημέρι μ' ἔστειλε ὁ θεῖος στὸ διπλανὸ μπακάλη νὰ πάρω δέκα σαρδέλες. Παραξενεύτηκα πού μοῦ εἶπε τόσο πολλές· πέντε θὰ ἦταν ἀρκετές. Μὰ πόσες μοῦ ἔδωσε ὁ μπακάλης;

Ὁ μπάρμπα-Σπύρος ἦταν ὁ παπούς τοῦ φίλου μου τοῦ Σπύρου, πού σᾶς γνώρισα παραπάνω. Τὸ κατάλαβα ἀμέσως μόλις τὸν εἶδα.

Χοντρός, ἴδιο βαρέλι· ποδαράκια μικρὰ και λιγισμένα. Τὸ κεφάλι καταστρόγγυλη κολοκύθα.

«Καλημέρα, μπάρμπα-Σπύρο. Δῶσε μου, σὲ παρακαλῶ, δέκα σαρδέλες» εἶπα, ὅπως μοῦ εἶχε εἶπει ὁ θεῖος.

«Δέκα σαρδέλες; χμ! δέκα σαρδέλες; χμ!» βόγγηξε. «Ποῦ νὰ τίς βρῶ δέκα σαρδέλες!... ποιὸς σ' ἔστειλε, τίνος εἶσαι;»

—«Μ' ἔστειλε ὁ γιατρός, εἶμαι ἀνεπιός του».

—«Ά, νάσαι καλά, μοῦ τὸ εἶπε καὶ τὸ ἐγγόνι μου ὁ Σπύρος. Τώρα δέκα σαρδέλες εἶπες; μὰ ποῦ νὰ τις βρῶ;» Κούνησε λίγο τὸ κεφάλι του, ἔπειτα πάλι μοῦ εἶπε:

«Κάθισε, παιδί μου. Ἐκεῖ στὸ κουτί, ἀπάνω στὸν πάγκο, εἶναι τὰ λουκούμια· πάρε μερικὰ νὰ φᾶς».

—«Εὐχαριστῶ, μπάρμπα-Σπύρο, ἔφαγα στὸ καφενεῖο. Δῶσε μου τὶς σαρδέλες, γιατί βιάζεται ὁ θεῖος».

—«Χμ! βιάζεται. Κι ἐγὼ βιάζομαι καμιά φορά, μὰ μὲ κάνει νὰ περιμένω. Καὶ περιμένω πολύ, ναι, μὰ πάρα πολύ..... Κάνω ὁμως ὑπομονή».

Γιὰ νὰ πῆ αὐτὰ ὁ μπάρμπα-Σπύρος πέρασε ὥρα πολλή....Γιατί τὰ λόγια τὰ ἔβγαζε ἀργὰ καὶ δὲν τὰ ἔλεγε, τὰ μασοῦσε. Θυμήθηκε τὶς σαρδέλες «χμ! χμ! ἔκαμε «σαρ-δέ-λες χμ!, ποῦ..... νὰ..... βρῶ χμ! τὶς σαρδέλες».

—«Κάμε μου τή χάρη, μπάρμπα-Σπύρο, θά μέ μαλώση ό θεϊός».

—«Χμ! χμ! μαλώνει αὐτός. Ἀλήθεια λές, χμ!» καί ἔκαμε νά σηκωθῆ, μὰ πάλι ξανακάθισε.

—«Κάθισε λίγο νά μοῦ πῆς πῶς παίζεις μέ τὸ Σπύρο μου..... χμ!»

Τέλος σηκώθηκε, ἔκαμε ἓνα βῆμα καί κοντοστάθηκε, πάλι ἓνα βῆμα καί ἀναστέναξε, μέ τὸ τρίτο πλησίασε τὸ βαρέλι.

Κατάλαβα πῶς θά τοῦ ἔκανε μεγάλο κόπο νά σηκώση τὸ σκέπασμα καί τὸ πῆρα ἐγώ.

Ὁ μπάρμπα-Σπύρος πῆρε ἓνα ἀμπελόφυλλο, ἔσκυψε, ἔμεινε λίγο συλλογισμένος καί σά νά ξεκολλοῦσε θεόρατη πέτρα κατώρθωσε νά βγάλῃ μιὰ σαρδέλα. «Χά», ἔκαμε καί μέ κόπο τὴν ἀνέβασε καί τὴν ἔβαλε στὸ φύλλο.

«Πάρε», μοῦ εἶπε.

—«Μά, εἶπα δέκα μπάρμπα-Σπύρο. Τί νά μᾶς κάμη μία;»

—«Δέν πειράζει, φτάνει, φτάνει», εἶπε.

—«Μὰ μπάρμπα-Σπύρο» παρακάλεσα.

Ἡ ματιὰ μου καί ἡ φωνή μου φαίνεται τὸν ἔσυγκίνησαν καί κατώρθωσε νά μοῦ βγάλῃ ἄλλες δυὸ σαρδέλες. Περισσότερες ἦταν ἀδύνατο νά μοῦ δώση.....

«Νά βγάλω ἐγώ;» τὸν ἐρώτησα.

—«Τί, τί; νά βγάλης ἐσύ! Καί ποῦ, ποῦ γίνεται αὐτό; Δὲ γίνεται! Κι ἔπειτα τ' ἄρμυρά βλάπτουν πολὺ... ξαίρω ἐγώ. Ὑστερα δὲ μοῦ λές, ἂν τις ξοδέσω γρήγορα, ἐσύ θά γράψης νά μοῦ στείλουν ἄλλες»

⌋ Τὸ Χρυσὸ μου Βιβλίο. *Εκδ. Β'. Παπαμιχαήλ-Βουτυρᾶ

Ἔτσι τὸ ἔκανε, καθὼς ἔμαθα ἔπειτα, σὲ ὅλους ἔδινε ὅσες ἤθελε.

Τὶς πῆρα λοιπὸν τὶς τρεῖς σαρδέλες ποῦ μοῦ ἔδωσε καὶ πῆγα σπίτι.

«Πόσες σοῦ ἔδωσε;» μὲ ρώτησε ὁ θεῖος μου.

—«Τρεῖς!»

—«Μπράβο, ἐγὼ δὲν κατώρθωσα νὰ πάρω ποτὲ περισσότερες ἀπὸ δύο.....»

Ἄπὸ τότε κοντὰ στ' ἄλλα μας παιγνίδια στὸν κῆπο ἦταν καὶ τὸ παιγνίδι τοῦ μπακάλη.

Στὸ τέλος, ἀφοῦ τὸ χορταίναμε, ἄρπαξα τὸ Σπύρο ἀπὸ τὸ χέρι ἢ ἀπὸ τὴν ποδιὰ καὶ τὸν ἔκανα νὰ τρέχη στὰ δρομαλάκια τοῦ κήπου.

31. Η ΑΝΑΤΟΛΗ

Τὸ κρεβατάκι μου ἦταν κοντὰ στὸ παράθυρο ποῦ ἦταν κατὰ τὴν ἀνατολή.

Μέσα ἀπὸ τὰ τζάμια ἔβλεπα τ' ἀστέρια καὶ τὸ φεγγάρι.

Χαρὰ ποῦ εἶχα ὅταν ἦταν φεγγάρι, καὶ φώτιζε μακριὰ τὴ θάλασσα καὶ τὴν ἔκανε ἀσημένια.

Ὅταν κρυμμένο μέσα στὰ σύννεφα φαινόταν σὰ βαρκούλα ποῦ ταξιδεύει, συλλογιζόμουν:

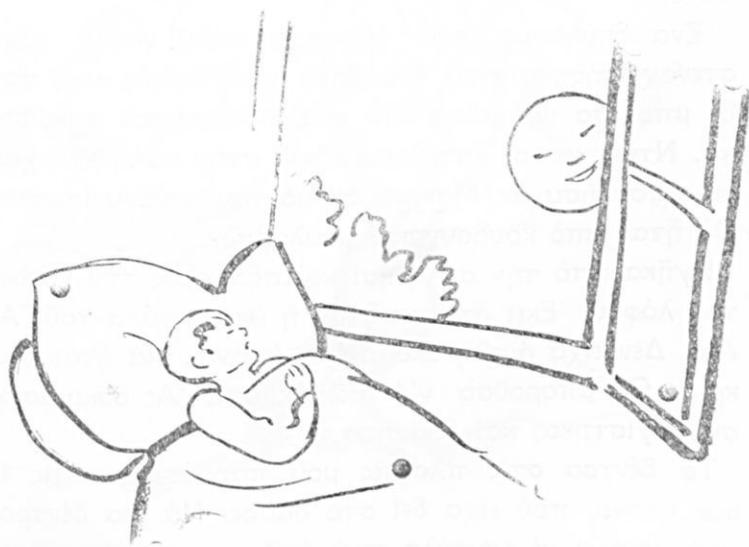
«Νὰ μ' ἔπαιρνε νὰ μὲ πάη στὴ μανούλα μου!» Τὶς περισσότερες φορές μ' ἔπαιρνε ὁ ὕπνος πολὺ γρήγορα, πρὶν προφτάσω νὰ μετρήσω λίγα ἀστέρια.....

Τὴν ὥρα ποῦ μ' ἔπαιρνε ὁ ὕπνος, καταλάβαινα πὼς ἔμπαινε ἢ γιὰ σιγὰ σιγὰ.

Μια φορά μισοάνοιξα τὰ μάτια μου καὶ τὴ ρώτησα τί ἤθελε.

«Νὰ ἰδῶ, Δῆμο μου, ἂν εἶσαι σκεπασμένος».

Ζύπνησα καὶ στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ τὴν εἶδα νὰ μὲ χαιδεύη.

Εἶχα ἀρχίσει νὰ ἐπιθυμῶ τὸ σπίτι μας. Ἦθελα νὰ ἰδῶ τὴ μητέρα μου, τὸν πατέρα μου, τὶς ἀδερφές μου. Ὅταν μοῦ ἐρχόταν αὐτὴ ἡ ἐπιθυμία δὲ μὲ χωροῦσε ὁ τόπος. Ἔβλεπα τὰ πουλιά καὶ τὰ ζήλευα. Ἄν εἶχα φτερά, ἔλεγα, μιά καὶ δυὸ θὰ ἦμουν κοντὰ στὴ μαλούλα μου, στὸν πατέρα μου καὶ τὶς ἀδερφές μου.

Ἡ γιαγιά σά νά καταλάβαινε κάτι, γιατί μέ ρωτοῦσε:

«Τί ἔχεις Δῆμο; σά στενοχωρημένο σέ βλέπω».

Δέν τῆς τὸ ἔλεγα. Μὰ καί στή μανούλα μου, πού ἔγραφα, ποτέ δέν τῆς ἔλεγα πὼς ἤθελα νά πάω νά τὴν ἰδῶ, ἂν καί εἶχα τόση ἐπιθυμία. Τῆς ἔγραφα ὅσο μποροῦσα καλύτερα, τί γινόταν στὸ χωριὸ καί τὰ πιὸ ἄστειά.

Ἐνα ξημέρωμα, πού ξύπνησα πολὺ νωρίς, τόσο στενοχωρήθηκα πού θυμήθηκα τοὺς δικούς μου, πού δὲ μπόρεσα νά μείνω στὸ κρεβάτι μου καί σηκώθηκα. Ντύθηκα καί κατέβηκα κάτω στήν αὐλή. Στὸ χωριὸ ἦταν ἡσυχία. Μακριὰ ἀκούονταν κουδουνίσματα. Θὰ ἦταν ἀπὸ κουδουνάκια μουλαριῶν.

Βγῆκα ἀπὸ τὴν αὐλή καί κοίταξα πρὸς τὴν κορφή τοῦ λόφου. Ἐκεῖ ἀπάνω ἦταν ἡ ἐκκλησοῦλα τοῦ Ἁϊ Λιά. Δέν εἶχα ἀνεβῆ ἀκόμη ἐκεῖ ἀπάνω. Νὰ ἦταν μακριά; Θὰ μποροῦσα ν'ἀνεβῶ ὡς ἐκεῖ; Ἄς δοκιμάσω, συλλογίστηκα, καί ξεκίνησα.

Τὰ δέντρα στὶς πλαγιές μου παρουσίαζαν τὶς ἴδιες εἰκόνες πού εἶχα δεῖ στὸ δάσος. Νά ἓνα δέντρο, πού μοιάζει μέ γριούλα πού ἀπλώνει τὰ χέρια της, σά νά μου λέη: «ἔλα». Προχωρῶ: τὰ λιθάρια κυλοῦν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μου καί θορυβοῦν: «rrrrrt, κράκ, κράκ!»

Τὰ δέντρα ἀπὸ τὸ δροσερὸ πρωῖνὸ ἀεράκι σιγοψιθυρίζουν «σσσ! σσσ!» Ἐνα πουλάκι ἀρχίζει σιγαλὰ τὸ τραγουδάκι του: «τίρι λίρι!» Καρυδαλλὸς θὰ ἦταν.

Νά με επιτέλους στην κορφή. Τὸ ἐκκλησιάκι χω-
μένο μέσα σὲ θεόρατες φουντωτὲς πουργαριές. Οἱ
κορφές τους σαλεύουν καὶ βουίζουν ἀπὸ τὸ πέρασμα
τοῦ ἀέρα: ββββ, βββββ! Κάτω ἀπὸ τὶς πουργαριές
εἶναι σκοτάδι. Ἀπὸ τὸ μοναδικὸ παραθυράκι τῆς
ἐκκλησίας βγαίνουν μερικὲς ἀκτίνες ἀπὸ τὰ καντή-
λια. Προχωρῶ καὶ μπαίνω· ἡ πορτούλα ἦταν μισοα-

νοιγμένη. Έκαμα καλά, γιατί ήμουν ιδρωμένος. Είπα τήν προσευχή μου και κάθισα σ' ένα στασίδι· τί γλυκά πού με κοιτάζουν οί άγιοι! 'Ο Χριστός στήν άγκαλιά τής μανούλας του μου χαμογελά. Είναι ζέ-

στη εκεί μέσα. Τò βουητό μόλις άκούεται, σά νά έρχεται άπό μακριά.

Άπό τήν κούραση μέ πήρε για λίγο ό ύπνος και είδα ένα ωραίο όνειρο. Είδα πώς μάζεψα ένα μπουκέτο άγριολούλουδα και τὰ πρόσφερα στο Χριστό, και αυτός άπλωσε τὰ χεράκια του, τὰ πήρε και μου

είπε: «εὐχαριστῶ». Ζύπνησα καὶ βγῆκα ἔξω. Τὰ πουλιὰ κελαηδοῦσαν ἀσώπαστα· κάτω τὸ χωριὸ εἶχε ξυπνήσει καὶ ἀκούονταν φωνές ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ ζῶα.

Νὰ καὶ οἱ πρῶτες ἀχτίνες τοῦ ἡλίου. Ὁ ἡλιος στὴν ἀρχὴ μοῦ φάνηκε σὰ σαλίγκαρος, πού ξυπνᾷ καὶ κινεῖ τὶς κεραῖες του. Ὑστερα; Ζαίρω κι ἐγὼ τί νὰ πῶ πῶς μοῦ φάνηκε; Κατόλαβα ὅμως, πῶς ὅλα τὰ πλάσματα τὸν περίμεναν καὶ τὸν ἐθαύμαζαν σὰ νὰ τὸν ἐβλεπαν πρώτη φορά. Καὶ τὸ καθένα τὸν ἐχαίρετοῦσε μὲ τὸ δικό του τρόπο. Νὰ καὶ τὰ κεφαλάκια ἀκόμη τῶν λουλουδιῶν, πού ἀνοίγουν τὰ φύλλα τους καὶ τὰ στρέφουν πρὸς τὸν ἡλιο!

Ἐγὼ κοιτάζω ἀκίνητος. Κάτω στὴ θάλασσα διακρίνω ἓνα βαποράκι, πού σκορπίζει τὸν καπνὸ του. Νὰ ἦταν ἐκεῖνο πού πήγαινε στὴν πατρίδα μου; ὦ, νὰ ἦμουν κι ἐγὼ μέσα.

Μάζεψα λουλούδια καὶ κατέβηκα. Μπῆκα στὴν αὐλὴ τὴν ὥρα πού φώναζε ἡ Ἀνθούλα:

«Πατέρα, μὴν εἶδες τὸ Δῆμο;»

Ὁ θεῖος μου βγῆκε καὶ μὲ εἶδε μὲ τὰ λουλούδια.

—«Ποῦ ἦσουν Δῆμο;»

—«Ἀνέβηκα στὸν Ἀϊ-Λιά».

—«Μόνος;» ρώτησε ἡ Ἀνθούλα.

—«Μόνος· ἦταν πολὺ πρωὶ πού ξύπνησα. Μὲ ποιὸν θὰ ἐπήγαινα;» εἶπα, καὶ τὰ διηγῆθηκα ὅλα. Ἡ Ἀνθούλα μὲ κοίταζε μὲ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα. Αὐτὴ δὲ θὰ πήγαινε ποτὲ νύχτα ἐκεῖ ἀπάνω. Μόνο ὁ Πάνος τὸ κάνει αὐτό.

Ὁ θεῖος μὲ πῆρε στὸ γραφεῖο καὶ ἔβαλε τ' ἄφτί του στὸ στήθος μου. ἤθελε νὰ ἐξετάσῃ τὴν καρδιά μου; «Καλὰ πᾶμε», μοῦ εἶπε. «Μὰ ἄλλοτε ὅταν βγαίνης πρωί, νὰ μὲ φωνάζης καὶ μένα».

32. Ο ΠΑΝΟΣ ΠΑΙΡΝΕΙ ΤΑ ΠΟΥΛΑΚΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΦΩΛΙΕΣ

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη πολὺ πρωὶ ἀνέβαινα μαζί μὲ τὸ θεῖο μου στὴν ἐκκλησοῦλα τοῦ Ἁϊ-Λιᾶ. Ἐρχόταν καμιά φορὰ καὶ ἡ Ἀνθούλα. Μιὰ μέρα ἀνεβήκαμε ὅλοι πολὺ πρωὶ καὶ κάμαμε λειτουργία.

Ἄλλη μέρα, ποὺ κατεβαίναμε, ἀπαντήσαμε τὸν Πάνο.

Αὐτός, ἅμα μᾶς εἶδε, ἔκαμε νὰ κρυφτῆ, νὰ μᾶς ἀποφύγῃ, μὰ ὁ θεῖος τὸν ἐφώναξε!

«Ἐλα ἐδῶ, Πάνο, σὲ θέλω». Ἔτσι ἤρθε κοντά μας.

«Δὲ μοῦ λές, Πάνο, τί ἔχεις στὸν κόρφο σου;» τὸν ἐρώτησε ὁ θεῖος μου.

Ὁ Πάνος δὲν ἀπάντησε, οὔτε καὶ τὸ χέρι του τὸ ἐβγαλε ἀπὸ τὸν κόρφο του. Κοίταζε μόνο τὸ θεῖο.

«Λέγε, τί ἔχεις;» τὸν ἐρώτησε πάλι, μὰ αὐστηρὰ τώρα ὁ θεῖος μου.

—«Πουλάκια ἔχω, γιατρέ...»

—«Τὰ καημένα, πόσο θὰ στενοχωριοῦνται στὸν κόρφο σου. Γιὰ φαντάσου νὰ βρισκόταν ἕνας νὰ σὲ χῶσῃ ἐσένα μέσα σ' ἕνα σακούλι», εἶπε ὁ θεῖος.

—«Λίγο ἔλειψε νὰ πιάσω καὶ τὴ μάνα» εἶπε ὁ Πάνος.

—«Καὶ τώρα θὰ κλαίῃ ἡ καημένη», ἐξακολούθησε

ὁ θεῖος. «Ἐγὼ σοῦ λέω νὰ ἦταν ἓνας τουρκόγυφτος νὰ σὲ ἄρπαζε ἀπὸ τὴ μάνα σου καὶ νὰ σ' ἔχωνε στὸ σακούλι. Καὶ νὰ ἔτρεχε πίσω του ἡ μάνα σου κλαίοντας καὶ παρακαλώντας, καὶ ὁ τουρκόγυφτος νὰ ἔφευγε γελώντας».

Ὁ Πάνος ἔβγαλε τὰ πουλιά ἀπὸ τὸν κόρφο του καὶ τ' ἄφησε νὰ πετάξουν.

Παραπέρα ἀκούστηκε μιὰ φωνὴ πουλιοῦ. Θὰ ἦταν

ή μανούλα τους, γιατί σέ λίγο άκούσαμε τά πουλάκια, πού χώθηκαν στά χαμόκλαδα νά τής άποκρίωνται: τσίου, τσίου!—«Έδω είμαστε!» ήθελαν νά πουν. «Τό θηρίο, πού μās άρπαξε, μās άφησε».

«Μπράβο, Πάνο!» φώναξα έγώ, πού τόν είδα ν' άφήση τά πουλιά, και χτύπησα τά χέρια μου άπό χαρά.

33. Ο ΠΑΝΟΣ ΔΕ ΧΑΛΑ ΠΙΑ ΦΩΛΙΕΣ

Ένα πρωί είδα ένα παράξενο όνειρο. Είχαμε άνεβή, λέει, στό βουναλάκι του Άϊ-Λια και πάνω σέ μιá πέτρα βρήκαμε ένα γράμμα. Τό πήρε και τό άνοιξε ό θεϊός μου, μá δέ μπορούσε νά τό διαβάση.

«Αυτά δέν είναι γράμματα», είπε. «Φαίνεται κάποιο πουλάκι βρήκε τό χαρτί, πήρε μελάνι άπό τήν παπαρούνα και τό έγραψε με τά πόδια του· μπορεί

καί με τή μύτη του—ποιός ξαίρει! Ποιός νά διαβάση τέτοια γράμματα!»

—«Έγώ θά τò διαβάσω» εἶπα καί διάβασα:

Δῆμο Τιβουρά,

Πές στοῦ θεῖο σου τò γιατρό, πὼς τὸν εὐχαριστοῦμε πολὺ, πάρα πολὺ, πού μᾶς ἀγαπᾷ καί μᾶς προστατεύει. Ὅλα σχεδὸν τὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ δὲν ἄφηναν πουλάκι γιὰ πουλάκι. Νὰ ἤξαιραν τί κόπτο κάνομε γιὰ νὰ χτίσωμε τίς φωλιές μας καί ν'ἀναστήσωμε τὰ πουλάκια μας, καί ἀπάνω πού εἶναι ἔτοιμα νὰ ξεπετάξουν, χράπ! με τὰ χοντρόχερά τους νὰ μᾶς τ' ἄρπάζουν. Τί κλάματα καί τί θρήνους κάνομε τότε! Μὰ τί καρδιὰ πού ἔχουν αὐτὰ τὰ παιδιὰ, νὰ μὴν καταλαβαίνουν τò κακὸ πού μᾶς κάνουν; Τάχα δὲν ἔχουν καί αὐτὰ μανοῦλες;

Τὸ μεγαλύτερο θηρίο γιὰ μᾶς ἦταν ὁ Πάνος. Ἀπὸ τότε ὅμως πού ὁ θεῖος σου ἄρχισε νὰ τὸν μαλῶνη, σιγὰ σιγὰ μᾶς ἄφησε. Τί καλὸ παιδί, πού εἶναι τώρα ὁ Πάνος! Μόνο δὲ μᾶς κυνηγᾷ πιά; Δὲν ἀφήνει καί τ' ἄλλα τὰ παιδιὰ κανένα δὲν τολμᾷ νὰ μᾶς πειράξη. Ἔτσι βρήκαμε τὴν ἡσυχία μας.

Νὰ γράψης, Δῆμο, αὐτὴ τὴν ἱστορία, νὰ τὴ μάθουν ὅλα τὰ παιδιὰ, κι ἐμεῖς θά σοῦ τραγουδοῦμε τὰ πιὸ γλυκὰ τραγούδια μας.

Μὲ ἀγάπη

Φλῶρος

Κότσυφος

Καρδερίνα

Κορυδαλλὸς

34. ΚΥΡΙΑΚΗ

Όλα ήταν καινούργια για μένα, κι όλα μου ἄρεσαν ἐκεῖ στο χωριό, μὰ πιὸ πολὺ ὅταν ἦταν Κυριακή. Ἄ, τότε ἦταν ὅλα χαρὰ Θεοῦ.

Καὶ ὁ ἥλιος μοῦ φαινόταν πιὸ λαμπρός, καὶ τὰ πουλιὰ μοῦ φαίνονταν πὼς δὲν τραγουδοῦσαν, μὰ πὼς ἔψελναν τὸ καθένα σὲ δική του ἐκκλησοῦλα. Καὶ τὰ λουλούδια πὼς εἶχαν πιὸ δυνατὴ μυρουδιά καὶ ἦταν πιὸ ὁμορφα.

Καὶ ἡ ἐκκλησοῦλα; Μοῦ φαινόταν σὰ μιὰ μανούλα, πὺν ἀγκάλιαζε ὅλα τὰ παιδιὰ της. Τὰ παιδιὰ της τὴ φιλοῦσαν καὶ τῆς ἔλεγαν πὼς θὰ εἶναι φρόνιμα· δὲ θὰ τὴν κάνουν ποτὲ νὰ λυπηθῆ.

Όλοι ντυμένοι στὰ γιορτινά τους· καὶ οἱ δρόμοι καθαροί, οἱ αὐλὲς πεντακάθαρες.

«Νὰ ἦταν κάθε μέρα Κυριακή!» ἔλεγα.

Όταν ἔβγαιναν τ' ἅγια, ἡ γιαγιά μ' ἔπαιρνε καὶ μ' ἔβαζε μὲ τὴν Ἀνθούλα νὰ σκύψωμε νὰ περάσουν ἀπὸ πάνω μας τὰ χέρια τοῦ παπαῦ καὶ νὰ μᾶς βάλῃ στο κεφάλι τ' ἅγιο δισκοπότηρο.

Τότε νόμιζα πὼς κι ἐγὼ ἤμουν ἓνα ἀπὸ τὰ παιδάκια πὺν ἔσκυβαν νὰ πάρουν τὴν εὐλογία τοῦ καλοῦ Χριστοῦ μας καὶ πὼς μ' ἄγγιζε τὸ ἅγιο του χέρι.

Εἶχε μιὰ τέτοια εἰκόνα ἡ μητέρα καὶ τὴ θυμοῦμαι ἀκόμη.

35. Ο ΜΠΑΡΜΠΑ-ΓΙΩΡΓΟΣ

Ἐκείνη ἡμέρα ἡ μεγάλη ἐντύπωση τοῦ ἔκανε τὴν Κυριακή ὁ μπάρμπα-Γιώργος. Ἦταν βοσκὸς μὲ πολλὰ

πρόβατα και είχε γιους και θυγατέρες, νύφες και εγγόνια.

Κατέβαινε φρεσκοζυρισμένος, με την κάτασπρη φουστανέλλα του, τις κάτασπρες κάλτσες του, το σελάχι του με τις άλυσίδες, που είχε δεμένο το γυριστό σουγιά του κάθε Κυριακή.

Στην εκκλησία έμπαινε σά θαμπωμένος, φοβισμένος. Άπλωνε τή μεγάλη του ράβδα, που τήν έπαιρνε με τὸ άριστερό χέρι, τήν άκουμποῦσε με φόβο και σταυροκοπιόταν. Αναβε μιá λαμπάδα, άσπαζόταν στο προσκυνητάρι και προχωροῦσε στη μέση. Άπλωνε τή ράβδα του, έβαζε σταυρωτά άπάνω τὰ

χέρια του και σκύβοντας έμενε έτσι ακίνητος ως τὸ τέλος.

“Όταν έβγαινε έξω ὁ μπάρμπα-Γιώργος έπαιρνε βαριά ἀναπνοή, ψήλωνε τὸ κεφάλι καὶ πήγαινε με τοὺς φίλους του στὰ μαγαζιά.

Δὲν ἀργοῦσε ν’ ἀκουστῆ τὸ σφύριγμά του καὶ τὰ τραγούδια του.

Τὴν ὥρα πού βασίλευε ὁ ἥλιος ἄφηνε τὰ βιολιά κι ὅσο νὰ καλοκοιτάξης βρισκόταν στὶς πλαγιές τοῦ βουνοῦ. Νὰ τὸν ἐβλέπατε πόσο σβέλτα περπατοῦσε ἢ καλύτερα νὰ εἰπῶ, πηδοῦσε.

—“Όταν τὸν πρωτοεἶδα στὴν πλατεῖα, «ζωντάνεψε ὁ μπάρμπα-Γιώργος», εἶπα, χωρὶς νὰ ξαίρω τ’ ὄνομά του. Στὸ νοῦ μου εἶχε ἔρθει ὁ μπάρμπα-Γιώργος τοῦ καραγκιόζη.

Θὰ τὸν ξαναβροῦμε τὸν μπάρμπα-Γιώργο, τὸν ἀνοιχτόκαρδο.

36. Η ΒΡΥΣΗ

Κατὰ τὸ μεσημέρι καὶ τὸ βράδυ ὅλοι, οἱ γυναῖκες, τὰ κορίτσια καὶ πολλὰ ἀγόρια ἦταν στὴ βρύση τῆς ἐκκλησίας. Τὸ βράδυ μάλιστα, πού μαζεῦονταν καὶ τὰ ζῶα, μικρὰ καὶ μεγάλα, νὰ πιοῦνε, δὲν τολμοῦσε νὰ περάση κανεὶς. Ποπὸ, τί θόρυβος καὶ φωνές τότε!

Πονοκέφαλο ἔπιανε τὸν κάθε ἀσυνήθιστο!

Ἐγὼ πήγαινα με τὴν Ἀνθούλα πολλές φορές τὴν ἡμέρα, νὰ φέρωμε κρῦο νερὸ τοῦ θείου, τῆς θείας ἢ τῆς γιαιγιᾶς.

Δέν περιμέναμε νά μᾶς τὸ εἰποῦν. Τὸ ξαίραμε μόνοι μας.

Καὶ τὸ φέρναμε μέσα σὲ κάτι κανατάκια ἀπὸ κέδρινες δοῦγες καμωμένα. Τί ὠραία πού μύριζαν καὶ τί νόστιμο ἔκαναν τὸ νερό! Καὶ τώρα ἀκόμη τὴ νιώθω τὴ μυρουδιά τους.

Τὸ χωριὸ ὅμως εἶχε παντοῦ βρύσες· γιατί μαζεύονταν στὴ βρύση τῆς ἐκκλησιᾶς; Ἔλεγαν πὼς εἶχε

τὸ πιὸ κρύο νερό. Καὶ ὁ θεῖος ἔλεγε, πὼς ἦταν καὶ πιὸ νόστιμο ἀπὸ τὸ νερό τῆς βρυσούλας πού εἶχε ὁ κῆπος του. Μὲ τὸν καιρὸ κατάλαβα, πὼς καὶ οἱ ἄλλες βρύσες δὲν εἶχαν ἄσχημο νερό. Πολλές εἶχαν καὶ πιὸ καλὸ νερό.

Τότε;.....Μὲ τὸν καιρὸ βρῆκα τὸ λόγο.

Στή βρύση ἔβγαινε κάθε στιγμή ἡ ἔφημερίδα τοῦ χωριοῦ, καὶ ἡ ἔφημερίδα τοῦ χωριοῦ ἦταν τὸ στόμα τῆς θειάς Ποθούλας. Ἐρχόταν τάχα νὰ πάρη νερό, μὰ δὲν ἔπαιρνε. Ἡ ἐγγόνα τῆς, ἡ Τριανταφυλλιά, ἔχανε τὴν ὑπομονή τῆς κι ἔρχόταν κι ἔπαιρνε τὸν ΤΕΝΕΚΕ.

Ἡ θειά Ποθούλα ὅλο ἔλεγε. Κάθε φορά ἄρχιζε:

«Καλὲ σεῖς τὸ μάθατε; Τὸ καὶ τὸ ἔγινε...» Δὲν ἤ-
ξαιρε μόνο τὰ μυστικά τοῦ χωριοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν γύ-
ρω χωριῶν.

Ἦταν καὶ μερικές ἄλλες γριές, πού καμιὰ φορά ἤθελαν καὶ αὐτὲς νὰ ποῦν κάτι, μὰ ἡ θειά Ποθούλα τις ἀποστόμωνε. Ποῦ ν' ἀφήση ἄλλη νὰ μιλήση!

37. ΣΤΟ ΑΜΠΕΛΙ

Ἐνα ἀπόγεμα ἡ γιαγιά τοίμαζε πολλά, γιατί θὰ πήγαινε τὴν ἄλλη μέρα πρῶι πρῶι στ' ἀμπέλι.

«Θαρθῶ κι ἐγώ, γιαγιά», παρακάλεσα.

—«Κι ἐγώ», εἶπε ἡ Ἀνθούλα.

—«Καλά· νὰ φωνάξω τότε τὸν Πάνο νὰ μᾶς βρῆ γαιῖδουράκια», εἶπε ἡ γιαγιά.

Πρὶν βγῆ ὁ ἥλιος εἴμαστε στ' ἀμπέλια.

Ἡ μητέρα τοῦ Πάνου ἔβαλε θειάφι στὸ θειαφιστή-
ρι καὶ θειάφιζε τὸ κάθε κλῆμα.—Πούφ! πούφ! Ἡ κί-
τρινη σκόνη καθόταν ἀπάνω στὰ πράσινα φύλλα,
στὰ σταφύλια, πού οἱ ρῶγες τους ἦταν ἴσαμε ψιλὰ
σκάγια.

Ἐβηχε ἡ καημένη ἡ μητέρα τοῦ Πάνου, ὅλο ἔβηχε.

Τὸ Χρυσό μου Βιβλίο. Ἔκδ. Β'. Παπαμιχαήλ-Βουτυρᾶ

Όταν βγήκε ο ήλιος, τὸ θειάφισμα εἶχε τελειώσει. Τί ωραῖο ἦταν τότε τὸ πράσινο χρῶμα στ' ἀμπέλια, πού ἦταν στὶς πλαγιές μιᾶς κοιλάδας.

Τὰ φρύδια τῶν βουνῶν ἦταν γεμάτα ἔλατα, λίγο παρακάτω καστανιές, ἔπειτα τ' ἀμπέλια καὶ στή μέση ὁ κάμπος, σπαρμένος σιτάρια καὶ κριθάρια πού εἶχαν ἀρχίσει νὰ παίρνουν τὸ χρῶμα τοῦ χρυσαφιοῦ. Ἐνα ἀεράκι δροσερὸ πού φυσοῦσε τὰ ἔκανε νὰ κουνοῦνται σὰ θάλασσα καταπράσινη καὶ ἄφηναν ἕνα ψιθύρισμα.

Κάπου κάπου φαινόταν και καμιά πααρούνα, που καμάρωνε με τ' όλοκόκκινο φέσι της και χαιρετούσε δεξιά και αριστερά. Πιο πολλά ήταν στα χερσάδια τ' άγκάθια τ' άνθισμένα με τὰ μενεξεδένια λουλούδια τους.

Τὰ γαιΐδουράκια έτρωγαν τ' άγκάθια όπως έμεις τὰ μαρούλια.

Ή γιαγιά είχε κόψει αρκετά βλαστάρια από τὰ κλήματα, πριν να τὰ θειάφιση ή μητέρα του Πάνου, και έπειτα έκοψαν αρκετές άγράμπελες.

Με αυτά φορτώσαμε τὰ γαιΐδουράκια και γυρίσαμε κι έμεις καβάλα.

Χαρά ή γιδούλα μας, που τής φέραμε καινούργια τροφή!

Ήρκετά τρυφερά βλαστάρια του άμπελιού και άγράμπελες και συκόφυλλα κι άλλα φύλλα και χόρτα, τὰ ξέραινε από τώρα ή γιαγιά για τροφή τής γιδούλας τὸ χειμῶνα.

38. Ο ΤΥΦΛΟΣ ΚΟΡΦΟΛΟΓΟΣ

Ήμουν έξω από τὸ σπίτι του θείου μου μιὰ μέρα όταν άκούω μιὰ φωνή ασθενική να λήη:

«Όλα τής γής τὰ βότανα πουλῶ. Ρίγανη, φασκομηλιά.....»

Είπε και άλλα πολλά, μὰ που να τὰ θυμοῦμαι!

«Είναι ὁ γέρο-Γιαννάκης, που πουλεῖ τὰ βότανα. Εῖναι στραβός», μου είπε ένα παιδάκι, που ήταν μα-

ζιμου. «Νὰ τὸν ἰδῆς ὁμως πῶς περπατᾶ, σὰ νὰ ἔχη μάτια!»

Ἀπὸ ἓνα στενὸ δρόμο πρόβαλε ἓνας γέρος ψηλός, ἀδύνατος. Ἦταν φορτωμένος δυὸ σακούλια. Τὸ ἓνα τὸ εἶχε περάσει στοὺς ὤμους του, ὅπως τὰ παιδιὰ τῆ σάκα τους, καὶ τὸ ἄλλο τὸ εἶχε περάσει στὸ ἀριστερὸ χέρι του. Μὲ τὸ δεξιὸ κρατοῦσε μακρὴ ραβδί καὶ σὰ νὰ στηριζόταν λίγο σ' αὐτό. Μοῦ φάνηκε πῶς τὸ ραβδί του, ὅπως τὸ κρατοῦσε, ἔμοιαζε μὲ μικρὸ παιδάκι, ποὺ τὸν ὠδηγοῦσε κρατώντας τον ἀπὸ τὸ χέρι.

Ὁ τυφλὸς πῆγε ἴσια στὴν πόρτα τοῦ θείου μου καὶ στάθηκε. Μὲ τὸ ραβδί του χτύπησε ἐδῶ κι ἐκεῖ τὴν πόρτα, κατάλαβε πῶς ἦταν ἀνοιχτὴ καὶ μπῆκε μέσα. Πῆγα κι ἐγὼ κοντά. Αὐτὸς εἶχε σταθῆ στὴ μέση τῆς αὐλῆς καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζει:

«Κυρὰ Ἀνθή, θ' ἀγοράσης τίποτα σήμερα;» εἶπε καὶ σήκωσε τὸ πρόσωπό του πρὸς τὸ ἀπάνω πάτωμα, σὰ νὰ ἠθελε νὰ ἰδῆ μὲ τὰ τυφλά του μάτια. Πόσο τὸν ἐλυπήθηκα!

—«Ναί, μπαρμπα-Γιαννάκη», ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τῆς γιαγιᾶς καὶ σὲ λίγο κατέβηκε. «Πῶς πάει τὸ ἐμπόριο, μπαρμπα-Γιαννάκη;» ρώτησε.

—«Καλά, καλά· δόξα νάχη ὁ Θεός, καλά. Ὅλοι μὲ λυποῦνται καὶ ἀγοράζουν. Στὸ γειτονικὸ χωριὸ προχτὲς ἔκαμα χρυσὲς δουλειές».

Ἐγὼ ἀποροῦσα.

«Ποιὸς ἄλλος εἶναι ἐδῶ στὴν αὐλή;» ρώτησε.

—«Τὸ ἐγγονάκι μου, ὁ Δῆμος», εἶπε ἡ γιαγιὰ καὶ ἀναστέναξε.

—«Τῆς Ἀργυρῶς τὸ παιδί;»

—«Ναί, μπαρμπα-Γιαννάκη».

Ὁ μπαρμπα-Γιαννάκης ἀπλωσε τὰ χέρια του καὶ μ' ἔψαξε.

«Ἀδύνατο λίγο, μὰ γερό. Ἴδιο τῆς μάνας του» εἶπε.
«Νὰ σοῦ ζήση».

—«Εὐχαριστῶ».

—«Μὰ πῶς βλέπει;» εἶπα χωρὶς νὰ τὸ θέλω στὴ γιαγιά.

—«Ὁχι, παιδί μου», ἀπάντησε ὁ μπαρμπα-Γιαννάκης, «ὄλα τὰ νιώθω μὲ τὸ χέρι μου».

Ἦ γιαγιά τότε τὸν ἐρώτησε:

«Πότε θὰ μοῦ φέρης κάππαρη, μπαρμπα-Γιαννάκη;»

—«Σὲ καμιὰ δεκαριά μέρες ἀκόμη. Θὰ τὴ μαζέψω ἀπὸ τὸ βράχο τοῦ μοναστηριοῦ».

—«Μὰ δὲ φοβᾶσαι μὴν πέσης, μπαρμπα-Γιαννάκη;»

—«Ὁχι, κυρὰ Ἀνθή. Κατεβαίνω μὲ τὴν ἴδια εὐκολία ποὺ κατέβαινα ὅταν ἤμουν παιδί κι ἔκοβα τὸν κισσὸ τὸ χειμῶνα. Καὶ τώρα ἀκόμη τὸν κισσὸ γιὰ τὴ γιδούλα μου ἀπὸ κεῖ τὸν κουβαλῶ. Κανεὶς ἀνοιχτομάτης δὲν τολμᾷ νὰ κατεβῆ», καὶ χαμογέλασε ἡμερὰ ὁ μπαρμπα-Γιαννάκης.

—«Φαντάζομαι τί θὰ ἦσουν μὲ μάτια», εἶπε ἡ γιαγιά.

—«Ἔ, τί νὰ γίνῃ», εἶπε ἀναστενάζοντας ὁ μπαρμπα-Γιαννάκης.

Ἦ γιαγιά ἀγόρασε διάφορα βότανα ἀπὸ τὸ μπάρμπα-Γιαννάκη, ἔπειτα ἔφερε καὶ τὸν κέρασε κρασί. Ὁ μπάρμπα-Γιαννάκης τὸ ἤπιε κι ἔφυγε.

«Χαιρετίσματα στὴν κυρὰ Φρόσω» τοῦ εἶπε ἡ γιαγιά.

«Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ», ἔκαμε αὐτὸς καὶ βγῆκε ἔξω.

39. ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΤΟΥ ΜΠΑΡΜΠΑ - ΓΙΑΝΝΑΚΗ

Ἄμα ἔφυγε ὁ μπαρμπα-Γιαννάκης, ἡ γιαγιά μου διηγήθηκε πῶς τυφλώθηκε. Κάθισε σ' ἓνα παγκάκι κι ἐγὼ κοντὰ καὶ ἄρχισε:

«Εἶχαμε θέρος. Ὅλο τὸ χωριὸ ἦταν ἔρημο. Μόνο μερικοὶ γέροι καὶ τὰ μικρὰ παιδάκια εἶχαν μείνει σ' αὐτό.

»Ὁ μπαρμπα-Γιαννάκης θὰ ἦταν τότε ἴσαμε δεκαέξι χρονῶν καὶ κουβαλοῦσε τὰ δεμάτια του ἐδῶ στὸ παραπάνω ἄλωνι. Εἶχε ἀρχίσει νὰ σκοτεινιάζη, ὅταν ἔφερνε τὸ τρίτο φόρτωμα. Καθὼς πρόβαλε στὸ χωριὸ ἀπὸ τὴν πέρα ράχη, τί βλέπει; Φωτιὰ στὴν κάτω γειτονιά, φλόγες, μεγάλες. Ἄκουσε καὶ φωνές, ξεφωνητά. Ἄφήνει τὸ μουλάρι του φορτωμένο καὶ τρέχει. Φτάνει κοντὰ καὶ βλέπει πῶς καιόταν τὸ σπίτι τοῦ Παναγιώτη Γκρίτσαλη.

»Ὅσοι εἶχαν γυρίσει ἀπὸ τὰ χωράφια τους—καὶ ἦταν λιγοστοὶ αὐτοὶ—καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀγορᾶς εἶχαν τρέξει καὶ πολεμοῦσαν μὲ κουβάδες, μὲ τενεκέδες καὶ ἄσκια νὰ σβήσουν τὴ φωτιά. Αὐτὴ ὅμως εἶχε πάρει δρόμο. Φυσοῦσε κι ἓνας ἀέρας δυνατός.

»Ὁ κόσμος αὐτός, ποὺ πολεμοῦσε νὰ σβήση τὴ φωτιά, νόμιζε πῶς στὸ σπίτι δὲν ἦταν ἄνθρωποι.

»Ἀλλὰ ἐκείνη τὴ στιγμή ποὺ ἔφτασε ὁ Γιαννάκης ἓνα προσωπάκι φάνηκε σ' ἓνα παράθυρο νὰ σαλεύη.

»Πολλοὶ τὸ εἶδαν καὶ φώναξαν: «Παιδὶ εἶναι μέσα παιδί!».

—«Θάνατι ἢ Φρόσω», πρόσθεσε κάποια γριούλα. Τὸ προσωπάκι εἶχε χαθεῖ ἀπὸ τὸ παράθυρο.

»Ἵλοι φώναζαν σάν τρελοῖ, δοκίμαζαν νὰ πᾶνε, ἀλλὰ ποῦ; Κανεῖς δὲν τολμοῦσε ν' ἀνεβῆ ἀπάνω στὸ φλογισμένο σπίτι! Ὁ Γιαννάκης ὁμως ὠρμησε. Τὸν ἔχασαν ἀρκετὴ ὥρα. Νόμισαν πὼς εἶχε καῆ κι αὐτός, μὰ νά, φάνηκε κρατώντας στὰ χέρια του ἓνα κοριτσάκι. Καθὼς ὁμως εἶχαν πιά γλιτώσει καὶ οἱ δύο, ἓνα ξύλο πέφτει ἀναμένο καὶ τὸν βρίσκει στὰ μάτια.

»Ἐτσι τυφλώθηκε ὁ Γιαννάκης. Ἄρχισε ὁμως ὅταν γιατρεύτηκαν οἱ πληγές, νὰ γυρίζη ἐδῶ κι ἐκεῖ καὶ προσπαθοῦσε νὰ πηγαίνει, ὅπου πήγαινε ὅταν εἶχε τὸ φῶς. Καὶ τὸ κατώρθωσε. Ἐμαθε καὶ νὰ πλέκη κα-

λάθια, νὰ πελεκᾷ κουτάκια, νὰ κεντᾷ ρόκες. Ὅσοι
τὰ ἔβλεπαν τὰ ἔβρισκαν πολὺ ὠραῖα.

»Ὅταν ἦρθε σὲ ἡλικία πού παντρεύονταν, ποιά
μποροῦσε νὰ πάρῃ ἓναν τυφλό;

»Μὰ καὶ αὐτὸς οὔτε τὸ συλλογιζόταν νὰ κάμῃ οἱ-

κογένεια. Ήταν όμως μιὰ κόρη, πού δέν ήθελε άλλον άπ' αυτόν νά πάρη: καί αυτή ήταν ή Φρόσω, πού για νά τή σώση είχε χάσει τὸ φῶς του. Καί ή Φρόσω τὸν πῆρε».

40. Ο ΓΥΦΤΟΣ.

Ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ! άκούστηκε ένα πρωί-νὸ στή γειτονιά μας.

Καί μαζί μ' αυτό άνοιξαν μερικά παράθυρα καί πρόβαλαν οί χωρικοί.

«Θανάσινα, Γιάνναινα, δέν άκούτε; Ὁ γύφτος ήρθε! Ἀκαμάτρες, ποῦ σᾶς νιάζει έσᾶς, αν θά βρεθίτε χωρίς δρεπάνια; Καί ὁ θέρος ζυγώνει».

Ήταν ή φωνή τῆς Ποθούλας, πού άντήχησε στήν πρωϊνή ήσυχία μαζί μέ τὸ σφυροκόπημα τοῦ γύφτου: ντίγκ, ντίγκ! ντίγκ! ντίγκ!

Ἀλήθεια πότε ήρθε ὁ γύφτος; Μά μήπως τὸ ξαίρει κανείς πότε έρχεται καί πότε φεύγει καί ποῦ πηγαίνει;

Νύχτα θά ήρθε καί ξεφόρτωσε τὸ φουσερό του τὸ μεγάλο καί τὸ άμόνι καί τὰ σφυριά του καί τὸν τροχό του. Ἀνοιξε τὸ καλυβάκι, πού τὸ είχε νοικιάσει για τὸ καλοκαίρι, καί νά, τὸ έστησε τὸ σιδεράδικο καί δουλεύει: ντίγκ! ντίγκ! ντίγκ!

Ὁ Πάνος ξύπνησε πρώτος άπ' ὅλα τὰ παιδιά.

«Πᾶμε, Δῆμο», μοῦ φώναξε. «Ήρθε ὁ γύφτος».

Ὅσο νά κατέβω καί νά πᾶμε, τὸ γύφτικο ήταν γεμάτο μέσα κι έξω.

—«Νὰ μοῦ τροχίσης τὰ δρεπάνια».

—«Νὰ μοῦ φτιάσης δυὸ καινούργια».

—«Ἐμένα πέντε».

Οἱ γυναῖκες μπαίνουν στὴ σειρά κι ὁ γύφτος κρατεῖ σημεῖωση οἱ γυναῖκες ἔπειτα φεύγουν.

Ὁ γύφτος βάζει τὸ σίδερο στὴ φωτιά καὶ τὸ κοκ-

κινίζει. Ἐπειτα τὸ παίρνει μὲ τὴν τσιμπίδα καὶ τὸ βάζει ἀπάνω στὸ ἀμόνι καὶ τὸ χτυπᾷ μὲ τὸ σφυρί. Πάφ, πῖφ, πάφ! πετιοῦνται οἱ σιδερένιες σπίθες σὰν ἀστρουλάκια.

«Ὅχ!» κάνει ἓνα παιδί, ποῦ τὸ πέτυχε μιὰ σπίθα στὸ χέρι.

Ντίγκ! ντίγκ! ντίγκ!, ἔπειτα τὸ πλαταίνει καὶ τὸ λιγίζει. Ἀπὸ κόκκινο ποῦ ἦταν τὸ σίδηρο, γίνεται τώρα σταχτί. Τὸ βάζει πάλι στὸ καμίνι καὶ τὸ πυρώνει.

Ββββ, Ββββ, βουίζει ὁ ἀέρας, ποῦ βγαίνει ἀπὸ τὸ φυσερό. Τὸ ψυχοπαίδι, ποῦ ἀνοίγει καὶ κλείνει τὰ φτερά τοῦ φυσεροῦ, λιγίζει τὸ σῶμα του πότε δεξιά καὶ πότε ἀριστερά.

Τὸ σίδηρο πάλι κοκκίνισε: ντίγκ! ντίγκ! ντίγκ!

Τὸ πετᾶ κάτω καὶ παίρνει ἄλλο σίδηρο. Τὸ παιδί μαζεύει ὅποιο εἶχε κρυώσει καὶ τὸ βάζει στὴ μέγγενη καὶ τὸ σφίγγει. Ἐπειτα παίρνει τὴ λίμα καὶ ἀρχίζει νὰ τὸ λιμάρη: γρίτς, γρίτς, γρίτς!

Ὅταν εἶναι ἔτοιμο, τὸ δίνει στὸ γύφτο, καὶ αὐτὸς τὸ βάζει πάλι στὴ φωτιά καὶ ὕστερα τὸ βυθίζει στὸ νερό. Ζζζζ! κάνει τὸ καυτὸ σίδηρο καὶ παύει.

Ὅλο τὸ καλοκαίρι ἔχει πολλές δουλειές ὁ γύφτος: θὰ διορθώση τὶς παλιές κλειδωνιές καὶ θὰ φτιάσῃ καινούργιες, θὰ ἐτοιμάσῃ ἔπειτα τὰ μικρὰ κλαδευτηράκια γιὰ τὸν τρύγο κι ἔπειτα ἔχει τὰ ὑνιά, τὶς ἀξι-νες, τοὺς κασμάδες, καὶ ἄφησε τὰ κουδούνια ποῦ ἔχει νὰ ἐτοιμάσῃ γιὰ τοὺς βοσκούς.

Ἐμεῖς τὰ παιδιὰ τὸν στενοχωροῦμε.

Ὁ γύφτος χάνει τὴν ὑπομονή του, παίρνει τὴ βρεχτούρα καὶ μᾶς κυνηγᾶ. Ἐμεῖς τότε πηγαίνομε ἀπὸ τὸ πίσω μέρος καὶ κοιτάζομε ἀπὸ μιὰ μεγάλη τρύπα. Μὰ πόσοι νὰ δοῦμε ἀπὸ κεῖ.

Τὸ ἓνα σπρώχνει τὸ ἄλλο νὰ ἰδῇ. Κοντὰ ἐκεῖ εἶναι δεμένο τὸ γαῖδουράκι τοῦ γύφτου. Μᾶς κοιτάζει μὲ

τεντωμένα άφτιά, και φαίνεται σα να μα̃ς λήη: «Δέν τόν άφήνετε ήσυχο τόν άνθρωπο; Σας πειράζει αυτός; Άφήστε τον να κάμη τή δουλειά του!»

Μα ποϋ έμεις; Μα̃ς άρέσει να τόν βλέπωμε να πολεμα̃ με τα σίδερα; και ο γάϊδαρος άπελπίζεται και άρχίζει το τραγούδι.

41. Ο ΘΕΡΟΣ

Το χωριό ολο είναι σε μεγάλη κίνηση. Στα χαμηλά χωράφια άρχισε ο θέρος. Τα μεγάλα παιδια κουβαλοϋν στ' άλώνια τα δεμάτια. Οί γέροι βοηθοϋν στο ξεφόρτωμα και τα στοιβάζουν σε θημωνιές.

'Εγώ με το Σπύρο ανεβαίνομε στ' άλώνια. 'Ιδρώνει ο καημένος για ν' ανεβή εκεί ψηλά που είναι.

Ἄφησε ὅταν τὸν κάνω ἀλογάκι καὶ γυρίζη ν' ἀλωνίση. Ὁ Πάνος δὲν ἔχει καιρὸ γιὰ παιγνίδια. Κουβαλεῖ τὰ λίγα δέματα ἀπὸ ἓνα χωραφάκι τους.

Ἡ γιαγιά ἐτοιμάζεται γιὰ νὰ πάη νὰ θερίση ἓνα μεγάλο χωράφι. Θὰ μείνη ἐκεῖ μιὰ βδομάδα.

Νὰ μᾶς ἔπαιρνε καὶ μᾶς!

Χαρά, ὅταν εἶπε ὁ θεῖος νὰ πᾶμε μὲ τὴ γιαγιά.

Πόσο στενόχωρο τὸ καλύβι πού θὰ μέναμε! Μὰ τὸ χωράφι εἶναι μεγάλο, ἀνάμεσα σὲ δυὸ βουναλάκια μὲ μικρὰ ἔλατα φουντωτά. Τώρα τὸ χωράφι ἦταν ἴδια χρυσὴ θάλασσα. Πόσο δυνατὸς ψιθυρισμὸς ἀκουόταν, ὅταν φυσοῦσε ὁ ἄνεμος.

Τὴ νύχτα τί σιγαλιὰ πού ἀπλώθηκε! Μόνο τὸ ἀεράκι μιλοῦσε μὲ τὰ στάχνα.

Καὶ ὁ οὐρανὸς καθαρὸς καθαρὸς καὶ τ' ἀστέρια ἔλαμπαν καὶ φαίνονταν σὰ μάτια πολλὰ πού κοιτάζουν κάτω.

Ἦταν ἀκόμη νύχτα, γλυκοχαράματα, ὅταν μὲ ξύπνησε ἓνα γλυκὸ τραγούδι:

Γινῆκαν τὰ γεννήματα
καὶ μπήκαμε στὸ θέρο.

Πετάχτηκα ἀπὸ τὸ καλύβι. Μέσα στὸ γλυκὸ φῶς πού σκόρπιζε τὸ γλυκοχάραμα εἶδα τὶς θερίστρες νὰ θερίζουν. Θέριζαν καὶ τραγουδοῦσαν· θέριζαν θαρρετὰ καὶ γοργά. Τὸ χέρι τους δὲ λάθευε χρρρρτς, χρρρρτς!

Κάθε χεριά πού ἔκοβαν, τὴν ἀπλωναν χάμω, καὶ ὅταν μαζεύονταν ἀρκετές, τὶς ἔκαναν ἓνα χερόβολο,

πού τὸ ἔδεναν μὲ μερικές καλαμιές σιταριοῦ καὶ τὸ πε-
τοῦσαν.

Πόσο κατακόκκινος βγήκε ὁ ἥλιος! Καὶ καίει, καίει
πολύ. Οἱ θερίστρες φοροῦν τὰ τσεμπέρια τους νὰ μὴν
τις κάψη. Τὸ τραγούδι σιγὰ σιγὰ παύει. Ὁ ἰδρῶτας
ἀρχίζει νὰ τρέχη.

«Κορίτσια, καιρὸς νὰ φάτε καὶ νὰ ἡσυχάσετε», λέει
ἡ γιαγιά.

Τὸ ἀγαπημένο τους φαγὶ εἶναι ἡ σκορδαλιὰ καὶ τὸ
ξιδόλαδο.

Ὁ Πάνος κουβαλεῖ νερὸ ἀπὸ μιὰ κρυοβρυσούλα.
Ἄν ἔλειπε κι αὐτή, τί θὰ γινόταν!

Οἱ θερίστρες ξεκουράζονται τώρα κάτω ἀπὸ τοὺς
ἴσκιους. Τὸ ἀπομεσήμερο ξαναρχίζει ὁ θερισμός.

Τὸ ἀπομεσήμερο ἦρθε καὶ ὁ πατέρας τοῦ Πάνου
καὶ δένει τὰ χερόβολα σὲ δεμάτια. Τὰ δένει μὲ μακρι-

ές βέργες από μουριές. Τὰ δυνατά του χέρια τις στρίβουν σὰ νὰ ἦταν σκοινιά.

*Ἐπειτα τὰ φορτώνει στὰ γαϊδουράκια καὶ ὁ Πάνος τὰ ὀδηγεῖ στοῦ χωριό. Τρία γαϊδουράκια ὀδηγεῖ ὁ Πάνος. Ποτὲ δὲ θυμοῦμαι νὰ τοῦ ξεφορτώθηκαν στοῦ δρόμο.

Μὲ τὸ ἡλιοβασίλεμα ἀναπαύονται λίγο γιὰ νὰ φᾶνε κι ἔπειτα θερίζουν, θερίζουν μὲ τὴ δροσιά, καὶ τὸ τραγούδι τους ἀκούεται γλυκὸ καὶ ἀπαλὸ.

*Ἐμεῖς βοηθοῦμε τὴ γιαγιά νὰ μαγειρεύη, κουβαλοῦμε νερὸ καὶ ξερὰ ξυλαράκια, μαζεύουμε τὰ χερόβολα νὰ τὰ κάμη δεμάτια ὁ μπαρμπα-Σταμάτης, ὁ πατέρας τοῦ Πάνου.

Δοκιμάζουμε κάποτε καὶ νὰ θερίσωμε μὲ τὸ δρεπάνι, μὰ τὸ δρεπάνι εἶναι βαρὺ γιὰ τὰ χέρια μας.

Στις τρεῖς ἡμέρες, ποὺ θερίστηκε ἀρκετὰ τὸ χωράφι, νὰ καὶ ὁ μπάρμπα-Γιῶργος, ὁ βοσκὸς ποὺ γνώρισα στὴν ἐκκλησιά.

Εἶπε τῆς γιαγιάς νὰ φέρη τὰ πρόβατά του νὰ φᾶνε τὴν καλαμιά, καὶ ὅταν ἀποθεριζόταν θὰ ἔστηνε ἐκεῖ τὸ μαντρί του δυὸ ἐβδομάδες.

*Ἔτσι τὰ πρόβατα θὰ ὠφελοῦσαν τὸ χωράφι.

Ἡ γιαγιά τὸ δέχτηκε...

Μὲ λύπη μας ἀφήσαμε τὸ καλυβάκι μας. Κι ἐκεῖ ὁ μᾶς φάνηκε, πὼς μᾶς κοίταγε μὲ τὸ μοναδικὸ παρθυράκι του καὶ μᾶς ἔλεγε: Καλὴ ἀντάμωση τὸ φθινόπωρο.

Τὰ χωράφια τώρα φαίνονταν ἄσχημα θερισμένα. Μὰ ἄρχιζε νέα ζωὴ γι'αὐτά. Θὰ ἔτρεφαν μὲ τὸ ἀποκάλαμο τὰ πρόβατα!

42. ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΦΤΩΧΟΙ ΤΕΧΝΙΤΕΣ

Τελείωσε ὁ θέρος καὶ ἀρχίζει τὸ ἀλώνισμα. Ἀπὸ τοὺς κάμπους ἀνεβαίνουν ἐκεῖνοι ποὺ θ' ἀλώνισουν τῶν μεγάλων νοικοκυραίων τὶς θημωνιές.

Οἱ φτωχοὶ τ' ἀλώνιζον μὲ τὰ βόδια τους ἢ καὶ μ' ἓνα βόδι καὶ τὸ γαῖδουράκι τους. Δεμένα αὐτὰ στὸ ζυγὸ σέρνον τὸ βαρὺ σανίδι, ποὺ στὸ κάτω μέρος γιὰ δόντια ἔχει πολλές πολλές στουρναρόπετρες. Γιὰ νὰ βαραίνει ἡ σανίδα καὶ νὰ κόβουν γερὰ τὰ δόντια τῆς τὶς καλαμιές καὶ νὰ βγάζουν τὰ σπειριά ἀπὸ τὰ στάχυα, στέκει ἀπάνω ὀρθὸς ὁ νοικοκύρης μὲ τὰ παιδιὰ του.

Ἐκεῖ ἀπάνω μοῦ ἀρέσει ν' ἀνεβαίνω κι ἐγὼ μὲ τὸ φίλο μου τὸ Σπύρο. Μὰ τί τοῦμπες παίρνει ὁ Σπύρος! Σὰν τόπι κατρακυλᾷ ἀπάνω στὸ ἄχυρο. Ἐμεῖς γελοῦμε καὶ τὰ βόδια στρέφουν καὶ τὸν κοιτάζουν μὲ τὰ μεγάλα τους μάτια. Πόσο γρήγορα ὁμως γυρίζουν τ' ἄλογα δεμένα μὲ σκοινιά καὶ πόσο ἀργὰ τὰ βόδια.

Καθὼς εἶναι γύρω ἀπὸ τὸ χωριὸ τ' ἀλώνια, τὴν ἐποχὴ τοῦ ἀλωνισμοῦ εἶναι χωμένο μέσα σὲ χρυσὰ σύννεφα ἀπὸ τ' ἄχυρα, ποὺ τὰ λιχνίζουν ψηλὰ καὶ τὰ παίρνει ὁ ἀέρας καὶ τὰ στριφογυρίζει σὰ χρυσὰ κουνούπια.

Καὶ οἱ στέγες τῶν σπιτιῶν εἶναι στρωμένες μὲ χρυσὴ σκόνη.

Καὶ στὶς βρυσοῦλες τώρα καὶ στὰ ποταμάκια εἶ-

Τὸ Χρυσὸ μου Βιβλίον. Ἔκδ. Β'. Παπαμιχαήλ-Βουτυρᾶ

ναι ἄλλη κίνηση. Πλένουν τὸ σιτάρι καὶ τὸ σμιγάδι
 νὰ φύγη τὸ χῶμα καὶ τ' ἀπλώνουν στὶς ἀντρομίδες
 νὰ στεγνώσῃ κι ἔπειτα νὰ τὸ πᾶνε στὸ μύλο.

Χαρὰ στὰ παιδιά, ποὺ θὰ φᾶνε τὶς «νιές κουλοῦρες»!

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ξανάρχεται ὁ μπαλωματὴς, ποὺ
 ἔρχεται χρόνια τώρα στὸ χωριό.

*Ἔρχεται καὶ ὁ γανωματὰς νὰ κάμῃ συντροφιά τοῦ
 γύφτου καὶ οἱ γυρολόγοι μὲ τὶς μπογιές, τὰ πανικά
 καὶ τὶς φανταχτερὲς κορδέλες.

Και άκούεται τότε στο χωριό:

«Παπούτσια νά μπαλώσωμε!»

—«Χαλκώματα νά γανώσωμε!»

—«Μπογιεές, τσίτια, χασέδες, κορδέλες, χτένια, τσατσάρες!...»

Και δέν είναι μόνο αὐτοί. Ἔρχονται όλόκληρες συντροφίες: ἀπό χτίστες νά χτίσουν τὰ καινούργια σπίτια, μαραγκούς, νά φτιάσουν πόρτες και παράθυρα, και άλλες ἀπό άσβεστάδες για νά χτίσουν τ' άσβεστοκάμινα και ἀπό πριονάδες που θά σκίσουν καμιά μεγάλη καρυδιά ή καστανιά, σανίδες ἀπό έλατα και δοῦγκες ἀπό βελανιδιές. Ἄπο τις δοῦγκες θά γίνουν τὰ καινούργια βαρέλια. Ὅπου και νάναι θ' άρχίσουν νά ώριμάζουν τὰ σταφύλια.

Ἔρχονται αὐτή τήν έποχή, γιατι τότε βρίσκουν δουλειά, και οί χωρικοί έχουν νά τους πληρώσουν με σιτάρι, και τὸ σιτάρι τὸ έχουν ανάγκη οί φτωχοί τεχνίτες.

Ἔτσι σὰ διαβατάρικα πουλιά περνοῦν οί τεχνίτες ἀπο τὸ χωριό.

43. ΤΑ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΜΑΣ ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ ΚΑΙ Η ΞΕΛΑΣΗ

Ἔχομε κι έμεις τὰ παιδιὰ μεγάλη χαρά. Βαρεθήκαμε τ' άλλα παιγνίδια και τώρα παίζομε τὸ χτίστη, τὸν άσβεστά, τὸ γανωματά... όλους.

Μά πιο πολύ τὸ μπαλωματή. Ἐνα παιδι κάθεται

ανάμεσα σέ δυò ἄλλα καὶ ράβοντας τάχα σάν καλὸς μπαλωματῆς, προσπαθεῖ νὰ χτυπήσῃ μὲ τοὺς ἀγκῶνες του τὰ δυò ἄλλα, πρὶν νὰ προφτάσουν αὐτὰ νὰ τὸν χτυπήσουν.

Ὁ Πάνος παίξει ἔξοχα τὸ μπαλωματῆ. Τὰ χέρια μας καὶ τὸ κορμί μας καὶ τὰ πόδια μας μουδιάζουν ἀπὸ τὰ χτυπήματα.

Ἄν πῆς γιὰ τὸ Σπύρο, βγαίνει πάντοτε ζημιωμένος. Τῆ χρονιὰ ἐκείνη μεγάλη χαρὰ εἶχαν καὶ τὰ μεγάλα κορίτσια. Θὰ χτίζονταν δυò καινούργια σπίτια. Καὶ τί μ'αὐτό; θὰ πῆτε.

Ἀμέσως θὰ τὸ δῆτε. Στὸ χωριὸ τῆς γιαιγιᾶς ἡ ζωὴ σὲ πολλὰ εἶναι διαφορετικὴ ἀπὸ τῆ ζωὴ τῶν ἄλλων χωριῶν.

Τὰ κορίτσια χαίρονται, γιατί μερικὲς Κυριακὲς θὰ εἶχαν ξέλαση.

Ξέλαση θὰ πῆ νὰ κουβαλήσουν τὰ κορίτσια καὶ οἱ ἄλλες γυναῖκες τὸν ἄμμο καὶ τίς πέτρες γιὰ τὰ καινούργια σπίτια. Καὶ ὅλοι στὸ χωριὸ τὸ εἶχαν γιὰ καλὸ νὰ φέρῃ ὁ καθένας ἀπὸ ἓνα λιθάρι ἢ ἀγκωνάρι. Καὶ τὰ παιδιὰ δὲν ἔμειναν πίσω.

Οἱ ἄντρες θὰ ἔφερναν ἀπὸ τὸ δάσος τὰ μεγάλα βαριά μάρμαρα, πού εἶναι γιὰ παραστάτες, ἀνώφλια καὶ κατώφλια στὶς πόρτες.

Καὶ τὸ βράδυ βράδυ πού θὰ τελείωνε ἡ δουλειὰ, τὰ κορίτσια θὰ τραγουδοῦσαν καὶ θὰ χόρευαν. Ἄφησε τ' ἄστεϊα καὶ τὰ τραγούδια πού ἔλεγαν στὸ δρόμο. Ἐπειτα εἶχαν ἄλλα τραγούδια καὶ χορούς, ὅταν θὰ τελείωνε τὸ σπίτι καὶ θὰ κρεμοῦσαν τὰ μαν-

τίλια για τὸν πρωτομάστορα καὶ τοὺς χτίστες, καὶ τοὺς μαραγκοὺς.

Ὡ, δὲν εἶναι ὠραῖο νὰ νιώθης πῶς τὸ κάθε σπιτάκι ἔγινε μὲ τὰ χέρια ὄλων:

Καὶ τί ἀστεῖα τὰ τραγούδια τῶν κοριτσιῶν:
 Ψυχομαχοῦσε ὁ χαλκιάς, κι ἡ γύφτισσα τὸν κλαίγει.
 «Ἐσύ πεθαίνεις, μάστορα, κι ἐμένα ποῦ μ' ἀφήνεις;»
 —«Σ' ἀφήνω τὴν καλύβα μου, τὴ χιλιοτρυπημένη,
 νάχης τὸν ἥλιο μάγερα, καὶ τὴ βροχὴ γιὰ πλύστρα
 καὶ τὸν ἀέρα σκουπιστὴ καὶ τὸ χαλάζι φίλο....»

Ο ΡΕΒΙΘΟΥΛΗΣ

* Ἄντρα ψηλὸ μοῦ δώσανε, ψηλὸ σὰν τὸ ρεβίθι,
 μόν' ἀντρειωμένος ἦτανε, τὴ στάχτη ἀνακατώνει.
 Τὴ στάχτη ἀνακατεύοντας ἔβρῆκε μιὰ βελόνα
 καὶ τὴ βελόνα φόρτωσε στὴν πλάτη γιὰ τσεκούρα,
 καὶ πάει στὸ λόγγο τρέχοντας, πάει νὰ κόψη ξύλα.

Ο ΠΟΝΤΙΚΟΣ

Φορτώσαμε τὸν ποντικὸ
 ἐνιὰ κιλὰ ρεβίθια
 κι αὐτοῦ στὰ μεσοσάμαρα
 σαράντα κολοκύθια.
 Τὰ κολοκύθια εἶχαν νερὸ
 καὶ τὸ νερὸ βατράχια·
 καὶ τὰ βατράχια λάλαγαν
 κι ὁ ποντικὸς ἐσκιάχτη

καὶ τὸ φορτιό του τὸρριξε
καὶ πιλαλώνοντας φεύγει
Μέσα στ' ἀμπάρια τρύπωσε.
κι ἡ μάννα του τοῦ λέγει:
«Ποῦ πᾶς, παιδί μου, πόντικα;
ποῦ πᾶς, καλὲ Ζαφείρη;»
—«Πάω στὴν Πόλη γι' ἄρματα
καὶ στὴ Φραγκιά γιὰ ροῦχα».

Ο ΠΟΛΥΓΕΝΗΣ

Τρεῖς σπανοὶ ἀπὸ τὴν Πόλη
πέντε τρίχες εἶχαν ὅλοι
κι ἓνας ἄλλος Τηνιακὸς
πέντε τρίχες μοναχός.
«ᾠ! καλῶς τὸν πολυγένη,
κι ἀπὸ ποῦθε κατεβαίνεις;»
—«Ἀπ' τὴν Πόλη κατεβαίνω
καὶ στὴ Βενετιά πηγαίνω.
Πάω ν' ἀγοράσω χτένια
τί μὲ φάγανε τὰ γένεια».

44. ΣΤΟ ΜΥΛΟ

Τρία γαϊδουράκια ξεκίνησαν γιὰ τὸ μύλο. Στὸ ἓνα εἶναι καβάλα ἡ Ἀνθούλα, στὸ ἄλλο ἐγὼ καὶ στὸ τρίτο ὁ Πάνος. Εἴμαστε καβάλα μισογόμι γιατί τὰ γαϊδουράκια εἶναι φορτωμένα σιτάρι.

Καὶ τὰ τρία εἶναι ζωηρὰ καὶ φιλότιμα· θέλουν νὰ ξεπεράσουν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο.

Ἄνεβαίνομε ἓνα λόφο κι ὕστερα κατεβαίνομε σὲ μιὰ μεγάλη ρεματιά. Τὸ ποταμάκι ποὺ τρέχει στὴ ρεματιά, περνᾷ καὶ ἀπὸ τὸ μύλο. Δὲν κάναμε καὶ πολλὴ ὥρα καὶ φτάσαμε στὸ μύλο.

«Καλῶς τα τὰ παιδιά, καλῶς τα», λέει ὁ γερο-Πέτρος ὁ μυλωνάς, καὶ πρὶν νὰ πηδήσωμε κάτω ἀπὸ τὰ γαϊδουράκια, μᾶς χτυπᾷ μὲ τὴν προβιά καὶ μᾶς κάνει κάτασπρους μὲ τὴν πάσπαλη.

«Σ' ἔκαψε ὁ ἥλιος καὶ σοῦ χρειάζεται πούδρα», λέει στὴν Ἀνθούλα.

—«Φτάνει πιὰ, μπαρμπα-Πέτρο, φτάνει», λέει ἡ Ἀνθούλα καὶ τρέχει νὰ κρυφτῆ.

Κοιταζόμαστε καὶ γελοῦμε.

Ὁ μπαρμπα-Πέτρος ἀνεβαίνει στὴ δεξαμενὴ τοῦ μύλου, καὶ ἀφήνει τὸ νερὸ νὰ τρέξη.

Ἐπειτα κατεβαίνει, ρίχνει τὰ δυὸ σακιά στὴ σκαφίδα, τραβᾷ τὸ ξύλο, ποὺ κρατᾷ τὴ φτερωτὴ καὶ ὁ μύλος ἀρχίζει νὰ γυρίζει: γρ, γρ, γρ.... Τὸ σιτᾶρι πέφτει σιγὰ σιγὰ, σὰν ξανθὸ ποταμάκι, στὴν τρύπα τῆς μυλόπετρας καὶ αὐτὴ γυρίζοντας τὸ κάνει ἀλεύρι, ποὺ τὸ δέχεται ἄλλη σκάφη. Σὲ λίγο ὁ μυλωνάς βάζει λίγο λίγο τὸ ἀλεύρι στὰ σακιά: καὶ ὁ μύλος ὅλο γυρίζει γρ, γρ, γρ.....

Ἔρχονται ὅλο κι ἔρχονται τὰ γαϊδουράκια, φορτωμένα σιτᾶρι.

Ὁ μύλος αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ἀλέθει νύχτα-μέρα.

Μὲ τὸ ἡλιοβασίλεμα γυρίσαμε στὸ χωριό.

Ὁ μπαρμπα-Πέτρος μᾶς ἔδωσε καὶ δυὸ κοφίνια πετροκέρασα γιὰ τὸ γιατρό, τὸ θεῖο. Ὅταν τελειώ-

νουν τὰ κεράσια στὸ χωριό, τότε ἀρχίζουν τὰ κεράσια στὶς κερασιές του νὰ κοκκινίζουν.

Καὶ ἀπ'αὐτὰ ὁ γιατρός ἔχει τὰ περισσότερα, γιατί τὸν ἔσωσε τὸ μπαρμπα-Πέτρο ἀπὸ μιὰ μεγάλη ἀρρώστια. Ἦταν χειμῶνας καὶ τὰ χιόνια πολλά, μὰ ὁ γιατρός πῆγε καὶ τὸν ἔκαμε καλὰ τὸ μπαρμπα-Πέτρο.

Καὶ αὐτὸς δὲν τὸ λησμονεῖ.

45. ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΤΟ ΠΕΡΙΜΕΝΑΜΕ

Τί τὰ θέλει ἡ γιαγιά τὰ πολλὰ παξιμάδια ποὺ ζυμώνει;

Ὁ μπαρμπα-Γιῶργος ὁ βοσκὸς ἔχει ἔρθει κάμποσες φορές στὸ σπίτι καὶ ὁ θεῖος τοῦ μιλοῦσε στὸ γραφεῖο του, καὶ δὲν ἄφηνε κανένα ν' ἀκούσῃ τί λένε.

Νὰ μὴν εἶναι ἄρρωστος κανένας ἐκεῖ στὸ ψηλὸ βουνό, ποὺ κάθεται ὁ μπαρμπα-Γιῶργος;

«Ν' ἀνεβαίναμε στὴν κορφὴ τοῦ ψηλοῦ βουνοῦ!» λέγαμε πολλές φορές μὲ τὴν Ἀνθούλα.

Ὁ Πάνος εἶχε πάει μὲ τὸ θεῖο μιὰ φορά, ποὺ ἦταν ἄρρωστη ἡ θεῖα Γιώργαινα καὶ μᾶς ἔλεγε πολλά. Νὰ εἶχαμε κι ἐμεῖς τὰ πόδια τοῦ Πάνου.

Φανταστῆτε τὴ χαρὰ μας, ὅταν μᾶς εἶπε ὁ θεῖος πὼς εἶναι ἔτοιμη ἡ καλύβα ἐκεῖ ἀπάνω, νὰ πᾶμε ἐγὼ καὶ ἡ Ἀνθούλα καὶ ἡ γιαγιά νὰ μείνωμε, ὥσπου νάρθῃ ὁ τρύγος.

Μπορεῖ νὰ κατεβαίναμε καὶ νωρίτερα, ἂν τύχαινε νὰ μᾶς διώξῃ τὸ κρύο.

Οί φιλενάδες τῆς Ἀνθούλας, ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἡ Ἑλλη, λυπήθηκαν πολύ, ποῦ θὰ φεύγαμε.

Ὁ Σπύρος ὁ καημένος λίγο ἔλειψε νὰ κλάψη. Ὁ Πάνος λυπήθηκε λίγο, γιατί συλλογίστηκε:

«Ἄμα οἱ περιβολάρηδες ἀπὸ τὴν πόλη μᾶς φέρουν τὰ πεπόνια καὶ τὰ καρπούζια, ὁ γιατρὸς θὰ μὲ στείλῃ μὲ τὸ γαῖδουράκι νὰ σᾶς φέρω καὶ σᾶς. Ἔτσι θὰ ξαναδῶ τὸ βουνό».

Σὲ λίγες μέρες τὰ μουλάρια τοῦ μπάρμπα-Γιώργου μᾶς ἀνέβασαν στὸ βουνὸ τῆ νύχτα.

Ἡ καλύβα μας, φτιαγμένη ἀπὸ ἔλατοκλώναρα μοσχοβολοῦσε.

Ἡ γιαγιά εἶχε πολλή δουλειὰ γιὰ νὰ στήσῃ τὸ νοικοκυριό της. Τῆ βοηθούσαμε κι ἐμεῖς πρόθυμα.

Ἐπειτα ἀρχίσαμε νὰ κοιτάζουμε τὸ μέρος.

Κάτω ἀπὸ τὰ ἔλατα ἦταν ἀκόμη λουλούδια μὲ κοτσάνια ψιλόλιγνα. Ὅπου ἦταν βρυσούλα ἀνθοῦσαν καὶ οἱ μαργαρίτες ἄφθονες καὶ τὰ πετροσέλινα καὶ τὰ πολυτρίχια.

Τὰ λιγοστὰ σιτάρια ἦταν ἀκόμη χλωρά. Ὁ θέρος ἀργοῦσε ἀκόμη ἐκεῖ πάνω.

46. Ο ΝΕΟΣ ΜΑΣ ΦΙΛΟΣ

Ἡ καλύβα τοῦ μπάρμπα-Γιώργου εἶναι λίγο μακριὰ ἀπὸ τὴ δική μας.

Ἡ γιαγιά μᾶς πῆρε νὰ κάμωμε ἐπίσκεψη. Ἐξω ἀπὸ μιὰ μεγάλη σπηλιά ἦταν χτισμένη μὲ μεγάλα

λιθάριά χωρίς ασβέστη ή καλύβα. Σε άλλη σπηλιά και λίγο παραπέρα ήταν τὸ μαντρί.

Ἡ νύφη τοῦ μπαρμπα-Γιώργου ὕφαινε. Ἡ θειά Γιώργαινα εἶχε μπῆ στή μεγάλη σπηλιά ν' ἀλατίση τὰ τυριά.

Ἡ νύφη, ἡ Κρυστάλλω, μᾶς δέχτηκε, μᾶς ἔβαλε νὰ καθίσωμε σ' ἓνα πεζούλι, πού τὸ ἔστρωσε μὲ κιλίμια, καὶ πῆγε νὰ φωνάξῃ τὴν πεθερά της.

«Γιαγιά», ἀκούστηκε μιὰ φωνὴ καὶ μπῆκε ἓνα παιδάκι. Ἦταν ἴδιος ὁ μπαρμπα-Γιῶργος. Ἔτσι θὰ ἦταν μικρούλης, μὲ τὴ φουστανελίτσα του, τὸ ραβδάκι του, τὸ σελαχάκι του καὶ τὰ τσαρούχια μὲ τὶς κόκκινες φοῦντες.

Μόλις μᾶς εἶδε ντράπηκε. Πῆγε καὶ κρύφτηκε στὰ φουστάνια τῆς μητέρας του.

«Ντροπὴ σου», τοῦ εἶπε ἡ γιαγιά του. «Δῶσε τὸ χέρι στὰ παιδιά. Θὰ μείνουν ἐδῶ πολὺν καιρὸ καὶ σὺ θὰ τοὺς δείξης τὸ βουνό».

Δειλὰ δειλὰ προχώρησε κι ἔδωσε τὸ χέρι. Ἡ γιαγιά κοίταζε πότε τὸ παιδάκι, πότε ἐμένα. Τώρα ξαίρω γιατί μᾶς κοίταζε.

Ἦθελε νὰ πῆ: «Νὰ ἦταν καὶ ὁ Δῆμος μου ἔτσι γερός!»

«Πῶς σέ λένε, παιδί μου;» τὸ ρώτησε ἡ γιαγιά.

—«Γιῶργο».

—«Θὰ ἔρχεσαι στὴν καλύβα μας;»

—«Ναί».

—«Μπράβο!»

—«Τί ήθελες νά μου πῆς, Γιώργο, πού μέ φώνα-
ξες;» τόν ἐρώτησε ή γιαγιά του.

—«Ντρέπομαι, θέλω νά σοῦ τὸ πῶ στό ἄφτί».

—«Πές μου το».

—«Ἔτσι, ἔ;» εἶπε σέ λίγο ή γιαγιά του. «Τὸ παι-
δι ἔμαθε ἕνα νέο τραγούδι νά τὸ παίζη μέ τὸ καλάμι.
Θέλετε νά τὸ ἀκούσετε;»

«Θὰ μᾶς κάμη μεγάλη χάρη», εἶπε ἡ γιαγιά.
 Ὁ Γιῶργος κατακόκκινος ἔβγαλε ἀπὸ τὸ σελάχι του τὸ καλάμι, κάθισε στὸ πεζούλι καὶ ἄρχισε νὰ παίζη. Ἄν καὶ μικρός, ἔπαιζε ὠραῖα. Τὸ γλυκὸ σφύριγμα τοῦ καλαμιοῦ ταίριαζε πολὺ μέσα σ' ἐκείνη τὴν ἡσυχία. Ὁμορφος ἦταν καὶ ὁ σκοπὸς ποὺ ἔπαιζε.
 Ἄμα σταμάτησε, τοῦ εἶπε ἡ γιαγιά του:
 «Δὲ μᾶς τὸ λές καὶ μὲ τὸ στόμα;»
 Κι ὁ Γιῶργος χωρὶς παρακάλια, τὸ εἶπε:

Τριανταφυλλιά μου κόκκινη,
 καὶ ποῦ νὰ σὲ φυτέψω;
 Νὰ σὲ φυτέψω στὸ γιαλὸ
 φοβοῦμαι ἀπὸ τὸ κῦμα.
 Νὰ σὲ φυτέψω στὸ βουνὸ
 φοβοῦμαι μὴν παγώσης.
 Θὰ σὲ φυτέψω σ' ἐκκλησιά,
 σ' ὄμορφο μοναστήρι,
 ἀνάμεσα σὲ δυὸ μηλιές,
 σὲ δυὸ νεραντζοποῦλες.

47. ΤΑ ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ ΜΑΣ

Ἄπὸ τὴν ἄλλη μέρα ἐρχόταν κάθε μέρα ὁ Γιῶργος καὶ παίζαμε.

Μᾶς χάρισε ἀπὸ μιὰ ράβδα, σὰν τὴ δική του. Ἡ καθεμιὰ ἦταν δυὸ φορές μεγαλύτερη ἀπὸ τὸ ἀνάστημά μας. Μᾶς ἔδειξε πῶς νὰ τὴ στηρίζουμε καὶ νὰ πηδοῦμε. Πολὺ δυσκολεύτηκα νὰ μάθω. Ὁ Γιῶργος, ἄ, αὐτὸς πηδοῦσε χαντάκια, ἀνέβαινε βραχάκια. Καὶ

ὅταν γύριζε κάτω ἀπὸ τοὺς ἴσκιους, ἔβαζε τὴν ράβδα στὸν ὤμο καὶ στήριζε ἀπάνω τὰ δύο του χέρια, ὅπως εἶχε ἰδεῖ τὸν παππού του.

Ἐμένα μοῦ χάρισε ἓνα καλάμι καὶ μ' ἔμαθε νὰ τὸ παίζω. Μᾶς ἔμαθε νὰ φτιάνουμε καὶ σφυρίχτρες ἀπὸ ἰτιές καὶ φλογέρες ἀπὸ καλαμιές σιταριοῦ.

Μιά πλαγιά ἦταν γεμάτη φτέρες. Πῶς γλιστρούσαμε, ἄμα δοκιμάζαμε νὰ περπατήσουμε κεῖ, καὶ κυλούσαμε κάτω μαλλιὰ κουβάρια. Ὁ Γιώργος ποῦ νὰ πέση! Ἀνέβαινε στὴν ἀπάνω μεριά καὶ ἀφοῦ κολοῦσε τὰ δύο του πόδια, ἐρχόταν ὀρθὸς κάτω. Τὴν ράβδα του τὴν εἶχε ἔτοιμη νὰ στηριχτῆ.

Έγώ και η Άνθούλα πήραμε ένα παλιό τσουβάλι. Καθόμαστε στην άπάνω μεριά τῆς πλαγιᾶς καὶ φρρρτ, κυλούσαμε ὡς κάτω.

Δοκίμασα κάποτε νὰ κόψω μιὰ φτέρη καὶ μοῦ ἔκοψε τὸ χέρι· σὰ γυαλί ἔκοβε.

Ἡ γιαγιά τὸ ἔπλυνε, τοῦ ἔβαλε γιατρικὸ καὶ τὸ ἔδεσε μὲ γάζα.

«Κόβομε φτέρες νά στρώσωμε κάτω ἀπὸ τὰ κρεβάτια μας;» πρότεινε ἡ Ἀνθούλα.

Ὁ Γεῶργος ἔκοβε μὲ τὸ σουγιά του κι ἐμεῖς τὶς κουβαλούσαμε στὴν καλύβα.

Τὶ ὁμορφα πού μύριζαν οἱ φτέρες καὶ τὰ ἔλατοκλώναρα, πού στρώσαμε!

«Πᾶμε κατάκορφα στὸ βουνό;» εἶπε ὁ Γεῶργος.

«Πᾶμε», εἶπαμε ἐμεῖς.

Πήγαμε πολλές φορές. Ὁ παππούς τοῦ Γεῶργου πού βρῖσκαμε ἐκεῖ, μᾶς ἔδειχνε τὰ χωριὰ στὸν κάμπο καὶ στὰ ριζώματα τοῦ ἀπέναντι βουνοῦ.

Σιγὰ σιγὰ καταλαβαίναμε πόσο μεγάλος εἶναι ὁ κόσμος.

Μᾶς ἔδειξε ὁ Γεῶργος κι ἓνα μέρος κάτω στὸν κάμπο, πού κατέβαιναν τὸ χειμῶνα.

«Δὲ φτιάνομε κι ἐμεῖς ἓνα χωριὸ ἐδῶ ψηλὰ στὸ βουνό;» εἶπε ἡ Ἀνθούλα.

—«Ναί, εἶπα ἐγώ, κι ἄς εἶναι ἀπὸ καλύβες μὲ φτέρες». Βαλθήκαμε νὰ φτιάσωμε πολλές πολλές καλύβες, ὅσες μπορούσαμε περισσότερες, τὸν καιρὸ πού θὰ μέναμε ἐκεῖ ἀπάνω.

Γύρω ἀπὸ τὴν καλύβα μας ἦταν πολλές βελανιδιές· καὶ κάτω ἦταν τὰ κλαδιὰ πού ἔμεναν ἀπὸ τὰ δέντρα, πού ἔκοβαν κι ἔκαναν σανίδια οἱ πριονάδες.

Ἀκουμπήσαμε λοιπὸν τὶς κλάρες στὰ κορμιὰ καὶ τὶς ντύναμε ἀπ' ἔξω μὲ φτέρες. Ἔτσι ἦταν ἔτοιμες οἱ καλύβες.

Ἐπειτα σκάσαμε αὐλάκι ἀπὸ μιὰ βρυσούλα, νὰ

περνᾶ τὸ νερὸ γύρω ἀπ' ὅλες τὶς καλύβες καὶ ἀπὸ τὴν καλύβα ποὺ μέναμε.

Χαράξαμε καὶ φτιάσαμε καὶ δρόμους καὶ στὴ μέση μιὰ πλατεῖα μὲ τὴν ἀγορὰ γύρω, καὶ ὠρίσαμε ποιά καλύβα θὰ ἦταν ἡ ἀστυνομία, τὸ γραφεῖο τῆς κοινότητας, ἡ ἐκκλησία, τὸ σχολεῖο.

Ἡ γιαιδιά ἦταν εὐχαριστημένη μὲ τὶς ἐργασίες μας. Βοηθοῦσε κι αὐτὴ καὶ μᾶς ρωτοῦσε κάθε φορὰ τί ἄλλο σκοπεύαμε νὰ κάμωμε.

48. ΟΛΟΙ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΜΑΖΙ

Τὴ μεγάλη καλύβα τὴ χωρίσαμε σὲ κάμαρες καὶ γύρω τῆς κολλήσαμε τέσσερεις ἄλλες μικρότερες καλύβες.

Καὶ κάμαμε καλὰ· σὰν νὰ ξαίραμε πῶς οἱ φίλοι μας δὲ θὰ μπορούσαν νὰ ζήσουν πολὺν καιρὸ χωρὶς ἑμᾶς.

Ἐνα πρωῖνὸ μετρήσαμε ἕνα, δύο, τρία... δέκα μουλάρια, ποὺ ἀνέβαιναν τὸ βουνὸ κι ἔρχονταν κατὰ μᾶς καὶ ἀπάνω καβάλα παιδιὰ καὶ γυναῖκες. Μὰ ποιοὶ νὰ εἶναι αὐτοί;

Ὅταν πλησιάσαν ἀκούσαμε: «Δῆμο, Ἀνθούλα! Ἐρχόμαστε, ἐρχόμαστε ὅλοι!»

Καὶ ἀλήθεια ἦταν ὁ Σπύρος μὲ τὴ μητέρα του, ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἡ Ἐλένη μὲ τὶς μητέρες τους καὶ ἡ θεία καὶ ὁ θεῖος.

Ἡ θεία δὲ μπορούσε νὰ κάμη χωρὶς τὴν Ἀνθούλα. Ὁ Σπύρος ἀρρώστησε, καὶ ὁ θεῖος εἶπε πῶς ἡ ἀρ-

ρώστια του γιαιτρεύεται, ἄμα ξαναρχίση τὰ παι-
γνίδια μὲ τοὺς φίλους του.

Ὁ μπαρμπα-Σπύρος τὸν ἐρώτησε:

«Τόσο πολὺ ἀγαπᾶς τὸ Δῆμο; Μὰ ἐκεῖνος σὲ βα-
σανίζει».

—«Δὲ μὲ βασανίζει· παίζομε», εἶπε ὁ Σπύρος.

Ἔτσι ὁ Σπύρος ἔγινε ἀφορμὴ νὰ μᾶς ἔρθουν ὄλοι
ἀπάνω στὸ βουνό.

49. ΝΑ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΣ

Ὁ θεῖος μᾶς ἔφερε καὶ βιβλία, τετράδια, πλάκες
καὶ μολύβια.

Ὁ Γιῶργος δὲν καταλάβαινε πῶς κοιτάζοντας μέ-
σα στὸ βιβλίο κατῶρθωνα νὰ διαβάζω τὶς ὁμορφες
ἱστορίες. Ἄνοιγε τὸ στόμα του, ὅταν διάβαζα κα-
νένα γράμμα τῆς μητέρας μου ἢ τῆς ἔγραφα τὰ παι-
γνίδια μας.

Μιά μέρα πού διάβαζα μέσα στὴν καλύβα μας, ἡ
θειά μου βρῆκε τὸ Γιῶργο νὰ κάθεται ἀπ' ἔξω ν' ἀ-
κούη μὲ προσοχή, μὰ νὰ εἶναι καὶ στενοχωρημένος.

Ἡ θειά μου τὸν ἐρώτησε:

«Ἦθελες κι ἐσύ, Γιῶργο, νὰ μάθαινες νὰ διαβά-
ζης;»

—«Ἄχ, ναί, κυρὰ γιάτρισσα», εἶπε.

—«Θέλεις νὰ σὲ μάθω ἐγώ;»

—«Πότε;»

—«Ἀπὸ τώρα ν' ἀρχίσωμε», εἶπε ἡ θειά. Πέρασαν
λίγες μέρες. Δὲ λέγεται ἡ χαρὰ τοῦ Γιῶργου, πού

Τὸ Χρυσὸ μου Βιβλίον. Ἔκδ. Β'. Παπαμιχαήλ-Βουτυρᾶ

έμαθε λίγα γράμματα. Φώναζε τή γιαγιά του από μακριά:

—«Γιαγιά, ξαίρω νά γράφω: γάλα! τυρί! ψωμί! τὸ ἕνα! τὸ δύο!....

Είχαν περάσει δυο εβδομάδες και ο Γιώργος είχε μάθει να διαβάζει συλλαβιστά.

«Νά μᾶς κάμης κι ἐμᾶς μάθημα», παρακάλεσα τὴ θεία.

—«Νά ἐτοιμάσετε τὸ σχολεῖο!» εἶπε ἡ θεία.

Τὸ εἶπα καὶ στ' ἄλλα παιδιὰ καὶ βαλθήκαμε νὰ κάμωμε μιὰ μεγάλη καλύβα γιὰ σχολεῖο, κοντὰ σὲ μιὰ βρυσούλα. Μᾶς βοήθησε καὶ ὁ θεῖος· μὲ περισσότερὴ προθυμία δούλευε ὁ Γιώργος.

50. Ο ΜΠΑΡΜΠΑ-ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΛΕΠΕΙ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΘΕΑΤΡΟ

Ὁ μπαρμπα-Γιώργος εἶχε ψῆσει δὲν ξαίρω καὶ ἐγὼ πόσες φορές ἄρνιὰ κάτω ἀπὸ τοὺς παχιούς ἴσκιους

καὶ κοντὰ σὲ κρυοβρυσούλες γιὰ τὴ συντροφιά μας. Ἐπίρεπε νὰ φιλέψωμε κι ἐμεῖς τὸ μπαρμπα-Γιώργο. Ἐστειλε τότε ὁ θεῖος τὸν Πάνο κι ἔφερε ὀλόκληρο φόρτωμα καὶ καρπούζια καὶ σῦκα καὶ σταφύλια. Ὁ μπαρμπα-Σπύρος μᾶς ἔστειλε παλιὸ κρασί καὶ πρώτη φορὰ ἄρκετὲς σαρδέλες.

Γιὰ τὸ μικρὸ Σπύρο, τὸ ἐγγόνι του, ὅλα τὰ θυσίαζε ὁ μπαρμπα-Σπύρος. Εἶχαμε μάθει πῶς πολλές φορές ἔκαμε τὴν ἀπόφαση ὁ μπαρμπα-Σπύρος ν' ἀνεβῆ στὸ βουνό, μὰ δὲν τὰ κατάφερε.

«Δὲν μπορῶ ὁ καημένος, δὲν μπορῶ», ἔλεγε.

«Θὰ κάμωμε τραπέζι στὸ μπαρμπα-Γιῶργο», εἶχε πει ἀπὸ πολλές ἡμέρες ὁ θεῖος. Καὶ σεις τὰ παιδιὰ κάτι πρέπει νὰ κάμετε γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσετε».

Κάλεσα τοὺς φίλους μου νὰ μὲ βοηθήσουν καὶ νὰ κρατήσουν μυστικὸ τὸ τί θὰ κάναμε.

Καλὰ πού ὁ μπαρμπα-Σπύρος μᾶς εἶχε στείλει πολλὰ κουτιά γεμάτα λουκούμια καὶ καραμέλες. Καὶ τὰ περισσότερα ἦταν ἀδειανά. Μᾶς χρειάζοταν τὸ χοντρὸ

χαρτί τους. Μολύβια, ψαλίδια, βελόνα και κλωστές είχαμε.

Ἐγὼ σχεδιάζα, ἡ Ἀνθούλα ἔκοβε, ἡ Ἀθηνᾶ ἔρραβε καὶ ὁ Γιώργος μὲ τὸν Πάνο καὶ τὸ Σπύρο ἔφτιαναν καινούρια καλύβα. Ποτέ του ὁ Σπύρος δὲν εἶχε θυμηθῆ νὰ εἶχε χύσει περισσότερο ἰδρῶτα.

Ἐπειτα ὁ Γιώργος ἔπρεπε νὰ γυμνάζεται πιὸ πολὺ στὸ καλάμι, νὰ θυμηθῆ ὅλα τὰ τραγούδια ποὺ ἤξαιρε καὶ νὰ τὰ μάθη καὶ σὲ μᾶς.

Καὶ ὁ Πάνος ἤξαιρε νὰ παίζη τὸ καλάμι. Τί θὰ ἔκανε ὁ Σπύρος; Πήραμε μιὰ σπασμένη στάμνα, τεντώσαμε ἀπάνω στὸ ἀνοιχτὸ μέρος ἓνα τομάρι λαγοῦ καὶ τὴν

κάμαμε τύμπανο. Μπού! μπού! μπού! ἔκανε βαθιὰ βαθιὰ, ἄμα τὸ χτυπούσαμε μὲ μιὰ βεργούλα. Νὰ καὶ τὸ κομμάτι τοῦ Σπύρου! Αὐτὸς θὰ ἔπαιζε τὸ τύμπανο κι εἶχε ἓνα καμάρι γι' αὐτό!

Ἔτοιμο τὸ τραπέζι. Ἦταν μιὰ βραδιὰ δροσερή. Ὑστερα ἀπὸ τὸ φαγητὸ τραγούδησε ὁ μπαρμπά-Γιώργος μὲ τὴ θειά Γιώργαινα καὶ τὴ νύφη του, τὴ μητέρα τοῦ μικροῦ Γιώργου.

Τὸ μυστικὸ τὸ εἶχε μάθει ὁ θεῖος καὶ εἶχε βοηθήσει

κι αυτός. "Όταν τοῦ εἶπα πῶς εἶναι καιρός, ἔσβησε τὰ φανάρια.

"Ὡσπου νὰ ρωτήση ὁ μπαρμπα-Γιώργος τί τρέχει, εἶδε μπροστά του τὸν ἴσκιο του νὰ προβάλῃ πίσω ἀπὸ ἓνα σεντόνι.

«Τί εἶναι αὐτό, γιατρέ;» ρώτησε ὁ μπαρμπα-Γιώργος.

—«Θέατρο».

—«Ἔτσι, ἔ!»

—«Ἄκουσε».

—«Ν' ἀκούσω, γιατρέ, ν' ἀκούσω».

Ὁ ἴσκιος τοῦ μπαρμπα-Γιώργου ἄρχισε νὰ λέη μὲ τὸ στόμα μου:

«Μιά Κυριακή, πού λέτε παιδιά, μοῦ λέει ὁ παπᾶς. Ἔχεις γράμμα ἀπὸ τὴν ἀνιψιά σου τὴν Ἄργυρώ».

—«Καὶ τί λέει, παπά μου;»

—«Ὁ ἀνιψιός σου, ὁ Δῆμος, εἶναι ἄρρωστος καὶ νὰ πᾶς τὸν δῆς».

—«Καὶ τώρα βρέθηκε ν' ἄρρωστήσῃ, πού ἔχω τόσες δουλειές; Μιά καὶ δυὸ καὶ ἀνεβαίνω στὸ βουνό».

«Τὴν καλή μου φουστανέλλα, κυρὰ Γιώργαινα. Φεύγω».

«Γιὰ ποῦ;» μοῦ λέει.

—«Γιὰ τὸν Πειραιᾶ. Ἄρρώστησε τὸ ἀνιψιδάκι μας ὁ Δῆμος.»

—«Καλά» μοῦ λέει.

—«Καὶ πῶς θὰ πάω, κυρὰ Γιώργαινα;» ρώτησα τὴ γυναῖκα μου.

—«Θὰ κατεβῆς στὸ γιαλὸ νὰ μπῆς στὸ βαπόρι νὰ σὲ πάη».

—«Σὲ κείνη τῆ σκαφίδα;»

—«Ναί».

—«Μὰ δὲ θυμᾶσαι, τῆς λέω, ποὺ ὅταν τὴν παντρέψαμε τὴν Ἀργυρῶ δὲν ἤρθα; Ἐκεῖ μέσα θὰ μπῶ ἐγὼ νὰ πνιγῶ;»

—«Τόσος κόσμος δὲν πνίγεται κι ἐσύ θὰ πνιγῆς;»

—«᾽Ω, τί μοῦ κάνεις, ἀνιψιέ!» εἶπα καὶ κατέβηκα στὸ γιαλὸ.

—«Ὅσο νὰ πάω στὸ πρῶτο λιμάνι, τί τράβηξα! Βουνὰ σήκωνε ἡ θάλασσα. «Θὰ σὲ πνίξω! θὰ σὲ πνίξω!» μοῦ φαινόταν πὼς ἔλεγε.

«Μπήκαμε στὸ λιμάνι.

«Βγάλε με καπετάνιο», λέω.

—«Μὰ δὲ θὰ πᾶς στὸν Πειραιᾶ;»

—«Ὅχι, θὰ γυρίσω μὲ τὰ πόδια. Τί νὰ τοῦ κάμω τοῦ ἀνιψιοῦ. Τοῦ εἶπα ἐγὼ ν' ἀρρωστήση;»

—«Ἄν θέλῃς, μοῦ εἶπε, μπορεῖς νὰ πᾶς μὲ τὸ σιδηρόδρομο».

—«Δὲν κουνεῖ;» ρώτησα.

—«Ὅχι!»

—«Ἔ, τότε θὰ πάω μὲ τὸ σιδηρόδρομο».

«Τί τράβηξα, παιδιὰ μου, τί τράβηξα! Μπαίνει μέσα σ' ἓνα κουτάκι, ποὺ ἤμουνα, ἓνας μὲ μιὰ δοντάγρα στὸ χέρι.

«Τὸ εἰσιτήριό σου», μοῦ λέει.

—«Δὲ μοῦ πονεῖ τὸ δόντι», τοῦ λέω.

—«Τὸ εἰσιτήριό σου», ἐπιμένει.

—«Κουφός είσαι, τοῦ λέω, δὲ μοῦ πονεῖ τὸ δόντι, σοῦ εἶπα.»

«Ἀπλώνει στὸ σελάχι μου καὶ μοῦ παίρνει τὸ χαρτί, πού εἶχα δώσει ἓνα σωρὸ λεπτὰ καὶ χράπ! τὸ τρυπᾷ.»

—«Καὶ τώρα τί νὰ τὸ κάμω;» ρωτῶ.

—«Θὰ τὸ δώσης, ὅταν θὰ βγῆς.»

—«Γέλια ὁ κόσμος, γέλια.»

«Ἄχ, ἀνιψούλη, τί τραβῶ γιὰ σένα, εἶπα, καὶ κάθισα σὲ κάποια ἄκρη κατάχαμα.

*Ἄλλα γέλια.

«Μὲ πῆρε ὁ ὕπνος. Κάποτε μοῦ εἶπαν: «Φτάσαμε στὸν Πειραιᾶ.»

«Πετάχτηκα ἀπὸ τὸ κουτί.

«Νὰ μὴν ξαίρετε, παιδιὰ, ποῦ κάθεται ἡ ἀνιψιά μου ἢ Ἄργυρῶ;» ρώτησα.

—«Ποιὰ Ἄργυρῶ;»

—«Ἡ Ἄργυρῶ ἡ ἀνιψιά μου, πού ἔχει ἄρρωστο τὸ Δῆμο.»

«Γέλια, τότε, γέλια!

«Μὰ δὲ μοῦ λέτε: τί γελαῖτε;»

«Θὰ γελοῦσαν ἀκόμα, ἂν δὲν τύχαινε τὸ πατριωτάκι, ὁ Γιάννης τῆς Πανάγαινας.

«Μὲ πῆρε καὶ μὲ πῆγε. Κοιτάζω, τί νὰ ἰδῶ; Παιδί ἦταν ἐκεῖνο ἢ κούκλα; Τὸ βάζω στὸ ταγάρι μου καὶ φεύγω.

«Ξαίρεις, Δῆμο, πῶς ταξιδεύουν;»

—«Πῶς δὲν ξαίρω», μοῦ λέει.

«Καὶ νὰ δῆτε, πῶς τὰ κατάφερε!

—«Τελείωσε ή πρώτη παράσταση! Τώρα έχομε μουσική!» φώναξα. Άναψαν τὰ φῶτα καί ἄρχισε ή μουσική. Τὰ κορίτσια πιάστηκαν στό χορό. Ἐπειτα σηκώθηκαν ὅλοι· ὁ μπάρμπα-Γιῶργος χόρευε, χόρευε πολύ· ὅλο χαρὰ ἦταν.

Ἐπειτα κάθισε κι ἔβγαλε ἀπό τὸ σελάχι του τὸ καλάμι του. «Θὰ παίξω κι ἐγώ, εἶπε, νὰ χορέψη ὁ Γιῶργος μου».

Ἄμα κουραστήκαμε ἀπὸ τὸ χορό, ἐγώ ἔκαμα ἄλλη παράσταση.

Παράστησα τὴ θεία, πῶς μᾶς ἔκανε τὸ μάθημα.

Ἐπειτα τὸ θεῖο, πῶς ἐξέταζε τοὺς ἀρρώστους, τὸ μπαρμπα-Σπύρο, τὸν κύρ-Γιώργη τὸν καφετζή, τὸ γύφτο..... Κανένα δὲν ἄφησα.

Ἄπὸ τότε κάθε βράδυ εἶχαμε καὶ τὸ θέατρό μας. Ὁ μπαρμπα-Γιῶργος ποτὲ δὲν ἔλειψε.

51. ΤΟ ΒΟΥΝΟ ΜΑΣ ΔΙΩΧΝΕΙ

Χαρήκαμε τοῦ Αὐγούστου τὸ φεγγάρι, καὶ ἔπειτα τὶς ὀμορφες ἀστροφεγγιές του. Ποῦ νὰ μᾶς πάρη ὁ ὕπνος τότε! Στὸν οὐρανὸ σὰ νὰ γινόταν πόλεμος ἢ πανηγύρι. Ἀστράκια πλῆθος ξεκόβονταν ἀπὸ παντοῦ ἀπ' ὅλες τὶς μεριές τοῦ οὐρανοῦ, χάραζαν μιὰ γραμμὴ φωτεινὴ κι ἔπειτα ἔσβηναν, χάνονταν. Μερικά, καθὼς ἔскиζαν τὸν ἀέρα, ἄφηναν μιὰ μεγάλη λάμψη, ποὺ φωτιζόταν ὁ τόπος γιὰ μιὰ στιγμή σὰν ἀπὸ δυνατὸ φῶς, ἢ ἔσκαζαν καὶ γίνονταν σὰν τ' ἀστράκια, ποὺ σκορπίζουν οἱ ρουκέτες.

Μιὰ μέρα σκεπάστηκε ὁ οὐρανὸς μὲ μαῦρα σύννεφα καὶ ξαφνικὰ φύσηξε δυνατὸς ἄνεμος. Πάει τὸ χωριὸ μας μεμιᾶς. Τὶς φτέρες τὶς πῆρε ὁ ἄνεμος καὶ τὶς σκόρπισε. Τὶς πιὸ ἐλαφρὲς μαζί μὲ ἄλλα ξερὰ φύλλα τὶς πῆγε μεσοῦρανα, σὰ νὰ τὶς πήγαινε νὰ τὶς δώση στὰ μαῦρα σύννεφα.

«Ἄ, ἄ!» ἔκαμε ὁ Σπύρος ποὺ τὰ εἶδε. «Πᾶνε, πᾶνε οἱ καλύβες μας».

Μεγάλες σταλαματιές ἄρχισαν νὰ πέφτουν. Οἱ σταλαματιές σὲ λίγο πύκνωσαν. Μιὰ λάμψη καὶ μιὰ βρον-

τή έπειτα. Τò νερό μετά τή βροντή άρχισε νά πέφτη τόσο πολύ, πού τά έκρυψε όλα γύρω.

Κατά τò δειλινò σταμάτησε. "Ένα ούράνιο τόξο πρόβαλε άπό τά πλάγια του βουνου ώς κάτω, μακριά στη θάλασσα και έμοιαζε μεγάλο, θεόρατο γεφύρι πολύχρωμο.

"Όταν ο ήλιος βασίλευε, γέμιζε ο ούρανός χρώματα. Κατά τή δύση άναβαν κι έσβηναν ψηλά στα σύννεφα πυρκαϊές.

Τò βράδυ ξαστέρωσε. Τ' άστέρια έλαμπαν σά φρεσκοπλυμένα. Και γύρω στον ορίζοντα άστραφτε, όλο και άστραφτε. Τò πρωί πού βγήκε ο ήλιος, τά δέντρα ήσαν πιò πράσινα και ζωηρά, μά έκανε κρύο. Φορέσαμε χειμωνιάτικα. Πέρασε άλλη μιá βδομάδα· όταν όμως ήρθε και δεύτερη νεροποντή, πού νά μείνωμε πιά! Φύγαμε σαν κυνηγημένοι· και είχαμε μιá λύπη!.....

Τò βουνò μās έδιωχνε.

52. Ο ΤΡΥΓΟΣ

Κάτω στο χωριό, πού κατεβήκαμε, βρήκαμε άλλη κίνηση.

'Από τις ρεματιές θερίστηκαν τά καλαμπόκια και στις καλαμιές έβοσκαν τά βόδια. Στ' άλώνια λιαζόταν τò χρυσοκόκκινο καλαμπόκι. "Άλλοι χωρικοί έβγαζαν τις πατάτες, τίναζαν τις καρυδιές και τις καστανιές.

Τήν πλατεία, προς τò μέρος τής βρύσης, τή βρή-

καμε πιασμένη από τὰ πολλὰ βαρέλια τοῦ κρασιοῦ, πού περίμεναν ὅλα τὴ σειρά τους νὰ πλυθοῦν. Σάν πάπια περπατοῦσε ὁ μπαρμπά-Σπύρος καὶ ἴδρωνε καὶ ξίδρωνε νὰ πιάσῃ σειρά.

*Ἐφτασε καὶ ὁ τρύγος. Ὁ Πάνος ἀνέβηκε πάλι στὸ βουνό, νὰ πάρῃ τὸ Γιῶργο νὰ ἰδῇ κι αὐτὸς τὸν τρύγο.

*Ἐνα πρωὶ ξυπνήσαμε, πρὶν νὰ βγῆ ὁ ἥλιος. Στις

κόφες ἑνὸς μουλαριοῦ ἤμαστε ἐγώ, ὁ Σπύρος καὶ ἡ Ἑλλη· ὁ Πάνος κι ὁ Γιῶργος ἔρχονταν μὲ τὰ πόδια σαλαγώντας τὰ ζῶα. Ἡ Ἀνθούλα μὲ τὴ γιαγιά εἶχαν πάει μιὰ μέρα πρωτύτερα νὰ συγυρίσουν τὸ καλυβάκι πού θὰ μέναμε.

Φτάσαμε στ' ἀμπέλια τὴν ὥρα πού ἔβγαινε ὁ ἥλιος. Τὴ νύχτα εἶχε πέσει σιγανὴ βροχὴ καὶ εἶχε ξε-

πλύνει τὰ φύλλα καὶ τὰ σταφύλια. Οἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἔκαναν τὶς σταλαματιές πού εἶχαν μείνει ἀπάνω, νὰ λάμπουν καὶ νὰ σκορποῦν διάφορα χρώματα. Ὅλοι στ' ἀμπέλια τρυγοῦσαν καὶ τραγουδοῦσαν καὶ ὅλος ὁ τόπος γύρω βούιζε, σὰν ἀπὸ μελίσσι πού βγαίνει στὴ βοσκή.

Πήραμε κι ἐμεῖς τὰ καλάθια καὶ τὰ μικρὰ κλαδευτηράκια νὰ τρυγήσωμε. Ἀργήσαμε ὥσπου νὰ βάλωμε σταφύλι στὰ κοφίνια μας, γιατί ὅλα τὰ σταφύλια τὰ τσιμπούσαμε καὶ ὅλα τὰ δοκιμάζαμε. Μᾶς φαινόταν πῶς δὲ θὰ τὰ χορταίναμε, μὰ σὲ λίγο μᾶς κόπηκε ἡ ὄρεξη. Οἱ ἄλλοι φίλοι προσέχαμε καὶ λίγο, διαλέγαμε τὰ σταφύλια· μὰ τί ἔπαθε ὁ Σπύρος! Αὐτὸς ρίχτηκε στὰ σταφύλια σὰ νὰ τὰ ἔβλεπε πρώτη φορά. Σ' ἓνα ὅμως σταφύλι ἦταν κρυμμένη μιὰ σφῆ-

κα και τσάπ! δίνει μια δαγκωματιά στο αριστερό μάγουλο του Σπύρου. Φωνές, κακό ο Σπύρος. Δεν πέρασε πολλή ώρα και το μάγουλο του Σπύρου έγινε δυο φορές φουσκωμένο απ' ό,τι ήταν το δεξί. Το αριστερό του μάτι έκλεισε ολότελα, το δεξί του μόλις φαινόταν.

«Ο μονόματος δράκος του παραμυθιού, ο μονόματος δράκος!» φώναζα εγώ. «Όλοι γέλασαν. Και ο Σπύρος έκαμε να γελάση και φάνηκε πιο κωμικός. Άλλα γέλια έμεις τότε.

Το βράδυ ανάβονταν φωτιές: σε όλα τ' αμπέλια άκούονταν τραγούδια από τα κορίτσια τα μεγάλα και στήνονταν χοροί. Άλλά και τη νύχτα όλη δεν έπαυε η κίνηση. Ήχολογοῦσαν τα κουδούνια των μουλαριών που κουβαλοῦσαν το μούστο, τραγουδοῦσαν οί άγωγιάτες και όσοι πατοῦσαν τα σταφύλια στα πατητήρια.

Άμα τρυγήσαμε τ' αμπέλι, βοηθήσαμε τη γιαγιά να συνάξη τα φύλλα από τα κλήματα και τις συκιές και να τα ξεράνη. Η γιδούλα χρειαζόταν πολλή τροφή για το χειμώνα.

Ύστερα από δυο εβδομάδες τ' αμπέλια ήταν χωρίς φύλλα.

53. ΟΙ ΧΩΡΙΚΟΙ ΣΠΕΡΝΟΥΝ

Τα φύλλα των δέντρων αρχίζουν να κιτρινίζουν. Της βυσσινιάς έχουν πάρει κοκκινωπό χρώμα και καθώς ήταν πολλές στους κήπους του χωριού, του

ἔδιναν μιὰ ὄψη ὁμορφη, τὸ πρωὶ πού ἔβγαινε ὁ ἥλιος καὶ τὸ βράδυ πού βασίλευε.

Σὲ λίγο ἄρχιζαν νὰ πέφτουν τὰ φύλλα καὶ νὰ ἠχολογοῦν σὰν κοχλῦια.

Κάθε πρωὶ οἱ χωρικοὶ τὰ μαζεῦουν ἀπὸ τοὺς δρόμους καὶ ἀπὸ τοὺς κήπους. Ὅσα δὲν προφταίνουν νὰ τὰ συνάξουν τ' ἀρπάζει ὁ ἄνεμος καὶ τὰ σκορπίζει, τὰ κάνει νὰ χορεύουν καὶ τὰ πετᾷ ἐδῶ κι ἐκεῖ.

Τὰ χελιδόνια συνάξονται καὶ πετοῦν ἀνήσυχα. Μὲ τὴ δεύτερη βροχὴ πού ἔπεσε, ἔφυγαν. Πόσο λυπηθήκαμε! Σὲ λίγο θὰ φύγουν καὶ οἱ καρδερίνες, νὰ κατέβουν στὰ χειμαδιά.

Πόσο χάρηκαν οἱ χωρικοὶ πού ἔβρεξε! Πῶς μυρίζει τὸ χῶμα! Βιάζονται νὰ σπείρουν. Ἀρχίζουν ἀπὸ τὰ χωράφια, πού εἶναι ψηλά στὸ βουνό, καὶ θὰ τελειώσουν μὲ τ' ἄλλα, πού εἶναι γύρω στὸ χωριό.

Πήγαινα κι ἐγὼ μὲ τοὺς φίλους μου, ὅταν ἄρχισαν νὰ σπέρνονται τὰ κοντινὰ χωράφια καὶ κοιτάζαμε.

Ὁ γεωργὸς ἔπαιρνε ἀπὸ τὸ σακούλι τὸ σιτάρι

μέ τῆ δεξιᾷ του χούφτα καί τὸ ἔσπερνε. Ἐπειτα ὠδηγοῦσε τὰ βόδια νὰ σύρουν τὸ ἀλέτρι. Τὸ ὑνὶ χωνόταν στὸ χῶμα καί ἄνοιγε αὐλάκια, χάραζε τῆς γῆς τὸ σῶμα, γιὰ νὰ ρίξη στὸ χάραγμα τὸ σπóρο.

Πίσω ἀκολουθοῦσαν κοράκια. Αὐτὰ δὲν ἔτρωγαν τὸ σπóρο παρὰ τὰ σκουλήκια, ποὺ θὰ ἔτρωγαν τὰ φύτρα ἅμα θὰ ἔβγαιναν ἀπὸ τοὺς σπóρους.

Ἄργα ἄργα τραβοῦσαν τ' ἀλέτρι τὰ βόδια.

54. ΜΕΝΩ ΚΑΙ ΤΟ ΧΕΙΜΩΝΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Τὸ βουνὸ ἔδιωξε καί τοὺς βοσκούς. Κατέβηκαν στὰ χειμαδιά.

Ὅσοι θὰ μείνουν στὸ χωριό, ἔχουν ἄλλη δουλειά· θὰ κουβαλήσουν τὰ ξύλα. Οἱ αὐλές σιγὰ σιγὰ γεμίζουν ἀπὸ στοῖβες ξύλα.

Ἐγὼ ἤθελα τώρα περισσότερο νὰ γυρίσω στοὺς γονεῖς μου. Εἶναι ἀλήθεια πὼς δὲν ἤθελα ν' ἀφήσω καί τῆ συντροφιά μου, μὰ καί τὰ δυὸ δὲ μποροῦσαν νὰ γίνουν.

Ὁ θεῖος μὲ κατάλαβε καί μοῦ εἶπε: «Περιμένω γράμμα ἀπὸ τῆ μητέρα σου».

Ἡ μητέρα μου ἔγραψε πὼς ἂν ὁ θεῖος πῆ νὰ μείνω, νὰ τὸ δεχτῶ.

Ἡ μητέρα μου ὕστερ' ἀπὸ χρόνια, μοῦ ἔδειξε καί τὰ γράμματα τοῦ θεῖου. Τότε τῆς ἔγραφε:

Ἄργυρώ,

Ὁ Δῆμος εἶναι μιὰ χαρά. Μπορῶ νὰ σοῦ τὸν φέ-

ρω. Μὰ γιὰ τὴν ὑγεία του εἶναι καλύτερα νὰ μείνη καὶ τὸ χεῖμῶνα.

Ὅταν ὁ θεῖος μὲ ρώτησε, ἂν θέλω νὰ μείνω, πρώτη φορὰ δυσκολεύτηκα ν' ἀπαντήσω.

«Μίλησε λοιπόν!» μοῦ εἶπε ἡ Ἀνθούλα.

—«Ἦθελα νὰ εἶμαστε ὅλοι μαζί», εἶπα δειλά.

Ἦ γιὰγιά δὲ μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα. Ἦ καημένη ἢ γιὰγιά! Καὶ αὐτὴ τὸ ἤθελε νὰ εἶμαστε ὅλοι μαζί· καὶ τώρα θὰ ἤθελε νὰ μείνω, μὰ καταλάβαινε καὶ τὸν πόνο τῆς μανούλας μου.

«Ὅλοι μαζί θὰ ἦταν ὠραῖο, μὰ δὲ μπορούμε, βλέπεις», εἶπε ὁ θεῖος συγκινημένος κι αὐτός.

Ἦ Ἀνθούλα φαινόταν συλλογισμένη. Σὲ λίγο ἔφυγε, γιὰ νὰ βρῆ τὴ γιὰγιά.

«Ὅ,τι θέλεις ἐσὺ θὰ κάμω, θεῖε», εἶπα ἀποφασιστικά.

—«Τότε πρέπει νὰ μείνης, Δῆμο», μοῦ εἶπε ὁ θεῖος.

—«Θὰ μείνω».

55. ΠΗΓΑΙΝΟΜΕ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

«Νὰ ἐτοιμαστήτε», μᾶς εἶπε μιὰ βραδιά ὁ θεῖος, «γιὰτὶ αὔριο θὰ σᾶς πάω στὸ σχολεῖο».

Ξαφνιστήκαμε. Ἐμένα σὰ νὰ πήδησε ἀπὸ τὴ χαρὰ ἡ καρδιά μου, καὶ λίγο ἔλειψε νὰ μὴν κοιμηθῶ ἐκείνη τὴ νύχτα.

Πρῶτὶ πρῶτὶ σηκωθήκαμε καὶ ἐτοιμαστήκαμε.

«Ἐμπρός, πᾶμε!» εἶπε ὁ θεῖος ἅμα μᾶς εἶδε ἐτοι-

μους, και προχώρησε πρώτος. Πήγαμε πίσω του.
 'Η γιαγιά μᾶς συνώδεψε ἴσαμε τὴν αὐλόθυρα.

—«Στὸ καλὸ, στὸ καλὸ», μᾶς ἔλεγε.

Ὅταν φτάσαμε στὸ σχολεῖο, ὁ θεῖος χτύπησε τὴν κλειστὴ πόρτα. Σὲ λίγο βγήκε ὁ δάσκαλος.

«Φέρνω τὴν κόρη μου καὶ τὸν ἀνιψιό μου», εἶπε ἀφοῦ χαιρέτησε ὁ θεῖος.

Δώσαμε κι ἐμεῖς τὸ χέρι καὶ χαιρετήσαμε τὸ δάσκαλο. Ὁ δάσκαλος μᾶς χαμογέλασε. Ἦταν ἕνας νέος, πού εἶχε ἔρθει λίγες μέρες πρὶν. Μίλησαν λίγο τραβηγμένοι ἀπὸ μᾶς, ἔπειτα ὁ θεῖος ἔφυγε κι ἐμεῖς μπήκαμε μὲ τὸ δάσκαλο στὸ σχολεῖο.

«Ἡ Ἀνθούλα! Ὁ Δημος!» φώναζαν τὰ παιδιὰ.

—«Σᾶς γνωρίζουν ὠραῖα!» εἶπε ὁ δάσκαλος. Τότε περισττὸ νὰ σᾶς συστήσω. Εἶμαι εὐχαριστημένος πὺ θὰ ἔχω ἄλλα δυὸ παιδιὰ.....»

—«Κι ἔμεϊς, κι ἔμεϊς!» εἶπαν τὰ παιδιὰ.

—«Μπράβο!» εἶπε ὁ δάσκαλος καὶ μᾶς ἔβαλε νὰ καθίσωμε.

Ἐπειτα μᾶς ρώτησε, πῶς περάσαμε τὸ καλοκαίρι. Τοῦ τὰ εἶπαμε ὅλα.

«Τώρα νὰ κάμωμε διάλειμμα», εἶπε ὁ δάσκαλος καὶ βγήκαμε στὴν αὐλή.

Ἐδὼ πῆρα τὸ Σπύρο νὰ παίξωμε τὸ κυνηγητό. Ὁ δάσκαλος γελοῦσε, πού δὲ μπορούσε νὰ μὲ πιάσῃ ὁ Σπύρος.

«Σπύρο, τοῦ φώναξε ὁ δάσκαλος. Δοκίμασε νὰ πιάσῃς ἑμένα.»

Ὁ Σπύρος δίστασε, μὰ ὁ δάσκαλος τοῦ εἶπε πῶς πρέπει νὰ τοῦ κάμῃ τὴ χάρι. Ὁ δάσκαλος ἔτρεξε τὸ κατάλαβα πῶς δὲν ἔτρεχε ὅσο μπορούσε, καὶ ὁ Σπύρος τὸν ἔπιασε.

Χαρὰ ὁ Σπύρος!

«Τί λές; μὲ φτάνεις ἐσύ;» μὲ ρώτησε ὁ δάσκαλος.

—«Ναί, μὰ νὰ τρέχῃς ὅσο μπορεῖς», τοῦ εἶπα.

—«Καλά», εἶπε ὁ δάσκαλος κι ἔτρεξε. Τώρα ἔτρεχε περισσότερο, μὰ ὅταν πλησίασα, ἔκανε μιὰ στροφή καὶ μοῦ ξέφευγε. Ἰδρωσα γιὰ νὰ τὸν πιάσω.

Ἐπειτα ὁ δάσκαλος ἔπαιξε καὶ μὲ τίς ἄλλες συντροφίες τῶν παιδιῶν.

«Τώρα στὴ γραμμὴ, νὰ μποῦμε μέσα», εἶπε ὁ δάσκαλος. Τὸ κάθε ἀγόρι καὶ τὸ κάθε κορίτσι πῆρε τὴ θέση του καὶ μπήκαμε ὅλοι εὐχαριστημένοι.

Καθίσαμε ὅλοι ἤσυχοι καὶ περιμέναμε, τί θὰ μᾶς πῇ ὁ δάσκαλος.

Ὁ δάσκαλος πῆρε ἓνα καινούργιο ὁμορφο βιβλίο καὶ μᾶς ἔδωσε νὰ διαβάσω ἐγὼ καὶ ἡ Ἀνθούλα.

«Τώρα νὰ μοῦ πῆς, Δῆμο, εἶπε σὲ λίγο, ποιό ἀπὸ τὰ παιγνίδια ποὺ παίζατε στὸ βουνὸ σοῦ ἄρεσε πιὸ πολὺ;»

—«Τὸ θέατρο», εἶπα.

—«Καὶ τί παίζατε στὸ θέατρο;»

Τοῦ τὰ εἶπα ὅλα.

—«Ποιὸς λείπει ἀπὸ τοὺς φίλους σου;» ξαναρώτησε ὁ δάσκαλος.

—«Ὁ Γιῶργος καὶ ὁ Πάνος».

—«Καὶ θὰ τοὺς ἤθελες κι αὐτούς, ἔ;»

—«Ναί, κύριε», εἶπα.

—«Ὁ Πάνος σὲ λίγες μέρες θὰ ἔρθῃ», εἶπε ὁ δάσκαλος. Ἔχει νὰ βοηθήσῃ τὸν πατέρα του νὰ κουβαλήσουν μερικὰ ξύλα ἀκόμη· ὁ μπάρμπα-Γιῶργος παράγγειλε τοῦ γιατροῦ, πὼς θὰ στείλῃ τὸ Γιῶργο μὲ τὴ γιαγιά του νὰ καθίσουν στὸ χωριό. Ἔχει τόσους ἄλλους νὰ τὸν βοηθοῦν.

Στάθηκε λίγο ὁ δάσκαλος κι ἔπειτα μὲ ρώτησε:

«Θὰ μᾶς παίξῃς καὶ μᾶς αὔριο θέατρο;»

—«Ἐδῶ στὸ σχολεῖο;»

—«Ναί».

—«Νὰ ἐτοιμάσωμε τὴ σκηνὴ σὲ μιὰ γωνιὰ καὶ νὰ κλείσωμε τὰ παράθυρα, νὰ γίνῃ σκοτάδι».

—«Ναί, ναί!» εἶπε ὁ δάσκαλος. «Στὸ διάλειμμα θὰ σὲ βοηθήσουν οἱ φίλοι σου νὰ τὰ ἐτοιμάσῃς ὅλα. Σύμφωνοι;»

—«Σύμφωνοι», είπα και κοίταξα την Ἀνθούλα, τὸ Σπύρο, τὴν Ἑλλη καὶ τὴν Ἀθηνᾶ.

—«Τώρα στὰ σπίτια σας», εἶπε ὁ δάσκαλος. «Τὸ πρωὶ ποὺ θ' ἀκούσετε τὴν καμπάνα θὰ ξανάρθετε».

—«Μόνο μιὰ φορὰ τὴν ἡμέρα θὰ κάνουμε μάθημα;» ρώτησε ἡ Ἀνθούλα.

—«Δὲ σοῦ ἀρέσει αὐτό;» τὴ ρώτησε ὁ δάσκαλος.

—«Πολύ».

Δώσαμε τὸ χέρι στὸ δάσκαλο καὶ τρέξαμε στὰ σπίτια μας.

«Καλῶς τὰ τὰ παιδιὰ, καλῶς τα», εἶπε ἡ γιαγιά. Ἐμεῖς ἀρχίσαμε νὰ λέμε κι ὅλο νὰ λέμε. Ἦρθε καὶ ἡ θεία καὶ ὁ θεῖος. Δυσκολεύτηκαν νὰ καταλάβουν τί τοὺς λέγαμε.

«Ἄσχετο καὶ τὰ δυὸ μαζί», εἶπε ὁ θεῖος. «Τί τρέχει, Δῆμο;»

—«Εὐχαριστηθήκαμε πολὺ, θεῖε. Ὁ δάσκαλος μᾶς ἀγαπᾶ, παίζει μαζί μας. Αὔριο θὰ τοὺς παίξω θέατρο».

«Γιὰ ἰδέξ ἐδῶ», εἶπε ὁ θεῖος. «Ἡ μητέρα σου σοῦ ἔστειλε δυὸ ὠραῖες σάκες, χρωματιστὰ μολύβια, χοντρό χαρτί καὶ ψαλιδάκια καὶ χρωματιστὲς κλωστές.»

Ἡ Ἀνθούλα χοροπηδοῦσε. Ἐγὼ εὐχαριστήθηκα γιατί τὰ δῶρα τῆς μητέρας φανέρωναν πὼς τὸ ἠθέλε καὶ αὐτὴ νὰ μείνω.

56. ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΧΙΟΝΙ

Ἀπὸ τὸ βράδυ εἶχα ἀκούσει νὰ λέη ὁ θεῖος μου:

«Ἀπόψε θὰ τὸ στρώση: θὰ χιονίση δίχως ἄλλο».

Ἐμένα μου εἶχε φανῆ παράξενο, γιατί δὲ φυσοῦσε διόλου.

Τὸ πρῶτὶ πετάχτηκα νὰ ἰδῶ. Δὲν εἶδα χιόνι ἔξω, ἀλλὰ οἱ γύρω λόφοι ἦταν κάτασπροι.

Ὅταν βγήκαμε μὲ τὴν Ἀνθούλα νὰ πᾶμε σχολεῖο καὶ ὅταν κοίταξα τὰ ὑψώματα ἔτσι ἀλλαγμένα, μου φάνηκαν σὰ μασκαρεμένα, χωρὶς νὰ τὸ θέλουν κι αὐτὰ καὶ σὰ νὰ ἔλεγαν:

«Δὲ φταῖμε ἐμεῖς, ποὺ γίναμε ἔτσι».

Στὸ σχολεῖο βρήκαμε τὸ δάσκαλο ν' ἀνάβη φωτιὰ μαζὶ μὲ τὰ μεγαλύτερα παιδιὰ. Εἶχαν βάλει δυὸ μεγάλα ἐλάτινα κούτσουρα καὶ πολλὰ μικρότερα ξερὰ ξύλα.

Σὲ λίγο ἄρχισε ἡ φωτιὰ νὰ τρώη τὰ ξύλα καὶ οἱ φλόγες τῆς σὰ γλῶσσες πολλές νὰ ξεπετιοῦνται καὶ νὰ γλείφουν τὸν ἀέρα. Τριζοβολοῦσαν τὰ ἐλάτινα ξύλα, σὰ νὰ πονοῦσαν, καὶ φώναζαν ἀπὸ τὸν πόνο· καὶ πετοῦσαν σπίθες, σπίθες πολλές.

Ἄρχισε τὸ μάθημα. Ἐξω ὁ βοριάς βούιζε· καὶ ὁ οὐρανὸς εἶχε σκε ἀστῆ μὲ μαῦρα σύννεφα.

«Πέφτει χιόνι, πέφτει χιόνι!» φώναξε ἡ Ἑλλη.

Τὸ μάθημα κόπηκε. Ὅλων τὰ μάτια κοίταξαν ἔξω.

«Ζήτω!» φώναξαν τὰ παιδιὰ.

Τότε καταλάβαμε πῶς εἶχε κοπῆ ὁ ἀέρας καὶ βασιλέψε ἡ συχία.

«Τί θέλ τε τώρα, νὰ κάμωμε μάθημα ἢ νὰ κοιτάξωμε τὸ χιόνι;» μᾶς ρώτησε ὁ δάσκαλος.

—«Τὸ χιόνι! τὸ χιόνι! φωνάξαμε.

—«Καλὸ», εἶπε ὁ δάσκαλος. «Ὁ καθένας ἄς πάρη τὴ θέση ποὺ θέλει»

Μερικοί ανέβηκα στα παράθυρα, άλλοι στάθηκαν στην πόρτα, κι άλλοι έτρεξαν στην αυλή.

Έγώ βγήκα και κοίταξα. Σάν πούπουλα έπεφτε τὸ χιόνι και μὲ γέμισε τὰ μαλλιά και τὰ ρούχα.

Οἱ πρώτες τουλοῦπες, καθώς έπεφταν κάτω, έλιωναν· μὰ σιγὰ σιγὰ άσπρισε ἡ αυλή, και τὰ δέντρα γέμισαν λουλούδια άσπρα, φανταχτερὰ λουλούδια.

Ὁ δάσκαλος μᾶς φώναξε και μπήκαμε μέσα.

«Κι από μέσα μπορείτε να βλέπετε», μάς ειπτε. Τὰ χέρια μου ἦταν κατακόκκινα καὶ τὰ μάγουλα καὶ οἱ μυτίτσες ὅλων πού βγήκαμε ἔξω.

Πρώτη φορά ἐνίωσα στὰ χέρια μου, σὰ νὰ μὲ τρυποῦσαν ψιλὰ βελονάκια. Ὑστερα ζεστάθηκαν πολὺ κι ἔγιναν πιὸ κόκκινα.

Ὁ δάσκαλος δὲ μάς ἄφησε νὰ πλησιάσωμε στὴ φωτιά. Θὰ μάς πονοῦσαν, μάς ειπτε, πιὸ πολὺ τὰ χέρια.

Ὅλοι ἔπειτα κοιτάζαμε ἀπὸ τὰ παράθυρα τὸ χιόνι πού ἔπεφτε.

«Ἐγὼ βλέπω καλύτερα ἀπ' ὅλους!» εἶπε ὁ Πάνος ξαφνικά.

Εἶχε σκαρφαλώσει σ' ἓνα ψηλότερο παραθυράκι καὶ κοίταζε.

Ὁ δάσκαλος γύρισε, τὸν εἶδε καὶ ὕστερα τὸν ἐρώτησε:

«Γιὰ πὲς μου, Πάνο, τί βλέπεις ἐσὺ ἀπ' αὐτοῦ πού εἶσαι;»

Ὁ Πάνος τὸν κοίταξε καλὰ καλὰ, γουρλώνοντας τὰ μάτια του καὶ ἀπάντησε:

«Σὰ νὰ τοὺς ἔρρ ξαν ἀπάνω τους ἓναν κουβὰ ἀσβέστη!»

Ὁ δάσκαλος γέλασε: ἔβαλαν τὰ γέλια καὶ τὰ παιδιά.

«Τώρα, μάς ειπτε ὁ δάσκαλος, ἐτοιμαστῆτε γιὰ τὰ σπίτια σας. Νὰ πᾶτε γρήγορα: καὶ ἂν αὔριο εἶναι πολὺ τὸ χιόνι δὲ θὰ ἔρθετε».

Μαζέψαμε γρήγορα τὰ βιβλία μας καὶ τὰ χαρτιά μας, χαιρετήσαμε τὸ δάσκαλο καὶ φύγαμε.

Τὸ χιόνι πάλι ξανάρχισε καὶ ἅμα προχωρήσαμε λίγο, ἔπεφτε τόσο πυκνό, πού δὲ θὰ μᾶς ἄφηνε νὰ δοῦμε καλά.

57. Ο ΧΙΟΝΟΠΟΛΕΜΟΣ

Τὸ χιόνι ἔπεφτε ὅλη τὴ νύχτα καὶ ὅλη τὴν ἄλλη μέρα. Τὴν τρίτη μέρα σταμάτησε.

Ἔτρεξαν τότε οἱ χωρικοὶ ν' ἀνοίξουν τοὺς ὁρόμους, νὰ πάρουν νερὸ ἀπὸ τὴ βρύση καὶ νὰ ποτίσουν τὰ ζῶα τους.

Κατὰ τὸ μεσημέρι βγήκαμε κι ἐμεῖς μὲ τὸ θεῖο.

Στὴν πλατεῖα μικροὶ μεγάλοι ἔπαιζαν τὶς χιονιές.

«Χρόνια πολλὰ, γιατρέ», εἶπαν καὶ μᾶς ἔρριξαν χιόνια. Ὁ θεῖος μου μπῆκε σ' ἓνα μαγαζί.

«Ἄκουσε δῶ, μοῦ εἶπε, οἱ φίλοι σου ποῦ εἶναι;»

—«Ἐδῶ κοντά, τοὺς εἶδα καὶ ἔπαιζαν μὲ τὰ χιόνια», τοῦ ἀπάντησα.

—«Νὰ πᾶς νὰ μοῦ τοὺς φέρης», μοῦ εἶπε ὁ θεῖος.

—«Μὰ γιατί, θεῖε;» τὸν ἐρώτησα.

—«Νά, δὲ βλέπεις; θὰ ἔχωμε χιονοπόλεμο!»

—«Κι ἐμεῖς τὰ παιδιὰ νὰ ρίχνωμε στοὺς μεγάλους;»
τὸν ἐρώτησα.

—«Τί, φοβᾶσαι;»

—«Ὅχι, μὰ ρωτῶ ἂν κάνη».

—«Πῶς ὄχι;» μοῦ εἶπε. «Παιγνίδι εἶναι. Πήγαινε
γρήγορα».

Καθὼς ἔβγαινα, εἶδα τὸ μπαρμπα-Σπύρο νὰ μα-
ζεύη χιόνι.

«Ἔβγα, γιατρέ!» φώναζε στὸ θεῖο μου.

Ὅσο μπορούσα πιὸ γρήγορα ἔφτασα στὸ μέρος
ποῦ εἶχα ἰδεῖ τοὺς φίλους μου νὰ παίξουν. Τοὺς βρῆ-
κα· καὶ εἶχαν μαζευτῆ ἄρκετοί, καμιὰ δεκαριά. Τοὺς

είπα τί ἔτρεχε καί με ἀκολουθήσαν σέ βόλους χιόνι
στά χέρια.

Ὅταν φτάσαμε, εἶδαμε ἀπό τή μιὰ μεριά τὸ θεῖο
μου με τρεῖς ἄλλους καί ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸ μπαρμπα-
Σπύρο με πέντε δικούς του, νὰ ἔχουν ἀρχίσει τὸ χιο-
νοπόλεμο.

Ἀρχίσαμε κι ἐμεῖς. Ἐκείνη τὴ στιγμή ἔπερνούσε ὁ
δάσκαλος.

«Ἐδῶ, μαζί μας!» τοῦ φώναξε ὁ θεῖος μου.

Ὁ δάσκαλος ἔτρεξε κοντά μας.

«Δῆμο, Πάνο!» φωνάζει σέ μᾶς, καθὼς μάζευε χιόνι.

«Πάρτε τὰ παιδιὰ καί πηγαίνετε νὰ τοὺς πάρετε
τὶς πλάτες. Σᾶς θέλω».

Πήραμε τὰ παιδιὰ καί φύγαμε.

«Ἐ, ἔ! τοὺς φεύγουν τὰ παιδιὰ!» φώναξαν οἱ ἀν-
τίθετοι.

—«Δῆμο», φωνάζει ὁ θεῖος μου· μὰ ποῦ ἐγώ, εἶχα
πάρει δρόμο.

Πήγαμε γύρω καί ἀρχίσαμε νὰ χτυποῦμε τοὺς ἀν-
τίθετους ἀπὸ τὰ πλάγια καί ἀπὸ τὰ πίσω. Εἶχαμε
φτάσει τὴν καλύτερη στιγμή, πού τὰ βόλια ἀπὸ τὸ
χιόνι ἔπεφταν σὰ βροχή.

Αὐτοὶ δὲν τὸ περίμεναν· τὰ ἔχασαν κι ἔτρεξαν νὰ
κρυφτοῦν στά μαγαζιά.

Ὁ μπαρμπα-Σπύρος ὅμως δὲν πρόφτασε νὰ μπη.

Ὁ θεῖος τὸν ἄρπαξε καί τοῦ ἔτριψε τὸ πρόσωπο
μὲ χιόνι. Ἐπειτα τὸν κύλησε σὰ βαρέλι.

«Φτάνει, φτάνει, γιατρέ!» τοῦ φώναζε.

—«Όσες θέλεις, γιατρέ».

—«Ειρήνη!» φώναξε ο θεϊός και βγήκαν όλοι. Τότε παιδιά και μεγάλοι φτιάσαμε μεγάλα τόπια. Ένα μικρό τόπι, καθώς κυλιόταν, κολλούσε χιόνι και γινόταν τόσο μεγάλο που έπρεπε να βοηθούν πολλοί.

«Νά φτιάσωμε τὸ μπαρμπα-Σπύρο», φώναξαν. Σὲ λίγο ὁ χιονένιος μπαρμπα-Σπύρος καμάρωνε στὴ μέση τῆς πλατείας.

Ὁ μπαρμπα-Σπύρος τὸν κοίταζε καὶ γελοῦσε. Ἐμεῖς τὰ παιδιά φτιάσαμε ἄλλους μικροὺς χιονένιους ἀνθρώπους.

58. Τ'ΑΠΟΜΕΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΤΑ ΒΡΑΔΙΑ

Τὸ πρωί, ἂν δὲν τύχαινε νέο χιόνι νὰ μᾶς κλείσῃ τοὺς δρόμους, πηγαίναμε στὸ σχολεῖο.

Τὸ ἀπομεσήμερο μαζευόμαστε ὅλοι στὸ γραφεῖο τοῦ θεῖου. Πηγαίναμε καὶ στὰ σπίτια τῶν φίλων.

Ἄφοῦ ἐτοιμάζαμε τὴν ἐργασία τοῦ σχολείου, ἀρχίζαμε τὰ παιγνίδια.

Πολλές φορές ἔπαιζαν καὶ οἱ μεγάλοι μαζί μας, ὁ θεῖος, ἡ γιαγιά, καὶ ἂν τύχαινε νὰ ἔρθῃ ὁ παπὰς μὲ τὴν παπαδιά, ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος, ὁ μπαρμπα-Σπύρος. Ἔτσι θὰ ἤμαστε πάντοτε ἀπὸ δέκα ὡς δεκαπέντε.

Τότε παίζαμε τὴν κολοκυθιά. Πρῶτος θὰ ἔχανε ὁ μπαρμπα-Σπύρος. Τελευταῖοι μέναμε ἐγώ, ὁ Γιώργος, ὁ Πάνος καὶ ἡ Ἀθηνᾶ. Ἀδύνατο τότε νὰ γελαστοῦμε καὶ ἀρχίζαμε τοὺς γλωσσολύτες:

* Ἀσπρη πέτρα ξέξασπρη
κι ἀπ' τὸν ἥλιο ξεξασπρότερη.—

* Ἐκκλησιά μολυβωτή,
μολυβοκοντυλοπελεκητή,
ποιός σέ μολυβοκοντυλοπελεκοῦσε;
ὁ γιὸς τοῦ μολυβοκοντυλοπελεκητῆ.
Νάχα κι ἐγὼ τὰ σύνεργα
τοῦ μολυβοκοντυλοπελεκητῆ
νὰ δῆς πῶς σέ μολυβοκοντυλοπελεκοῦσα.—

Δαυλί μαυρομουρόδαυλο.—

Γαϊδούρι ξεψαχνόραχο, φίδι ξεπουκαμισιασμένο.—

Πιο θαρρετά και γρήγορα τὰ ἔλεγε ἡ Ἑλλη. Ὁ καημένος ὁ Σπύρος κανένα δὲν κατώρθωνε νὰ πῆ σωστά. Τ' ἄλλαζε τόσο, πού ὄλοι ξεκαρδιζόμαστε στὰ γέλια.

*Ἐπειτα κοιτάζαμε νὰ ἰδοῦμε ποιός θὰ εἶπῃ τὰ περισσότερα αἰνίγματα:

Καράβι δωδεκάσφηνο, κάθε σφήνα κι ὄνομα.—

Χίλιοι μίλιοι καλογέροι
σ' ἓνα ράσο τυλιμένοι.—

*Ἀσπρος κάμπος μαῦρος φύτρα,
καὶ μιλεῖ καὶ συντυχαίνει
σὰν ἐκείνον πού τὰ σπέρνει.

Ψηλὸς ψηλὸς καλόγερος
καὶ κόκαλα δὲν ἔχει.—

Ὁ γιὸς μου ὁ Κοντοθόδωρος
μὲ τὰ πολλὰ ζουνάρια.—

Κούφιος πλάτανος, βρόντος μεγάλος.—

Χίλιοι, μίλιοι καλογέροι
σ' ἓνα σκολειὸ διαβάζουνε.—

Τὸ φίδι τρώει τὴ θάλασσα
 κι ἡ θάλασσα τὸ φίδι
 καὶ στὴν κορφή τῆς θάλασσας
 καράβι ἀρμενίζει.

Τὸ βράχο, βράχο πῆγαινα
 κι ἔβρισκα μιὰ πέρδικα,
 τὰ φτερά της ἔτρωγα.
 τὸ κορμί της πέταγα.—

Πάνω, κουτί, κάτω κουτί
 καὶ μέσα ἡ κόρη κελαηδεῖ.

Δυὸ στοιχειὰ παλεύανε
 ἄσπρο χῶμα βγαίνανε.—

Γί εἶναι;

Τὰ περισσότερα τὰ ἤξαιρε ἢ Ἀθηναῖ. Ἄν δὲν τὸ
 βρίσκαμε γρήγορα, μᾶς ρωτοῦσε:

«Νὰ τὸ πάρη τὸ ποτάμι;»

Ἐμεῖς, ἂν δὲ μπορούσαμε νὰ τὸ βροῦμε, λέγαμε:
 «Ἄς τὸ πάρη!»

Νὰ τὸ πάρη τὸ ποτάμι θὰ πῆ: νὰ σᾶς πῶ ἐγὼ τί
 εἶναι;

Ὁ Σπύρος τὰ μπέρδευε, δὲν ἤξαιρε ποιοῦ αἰνίγμα
 ἔκρυβε τὶς μυλόπετρες, τὴ γλῶσσα, τὸ σταφύλι, τὸ
 μελίσι, τὸ λύχνο, τὸ βαρέλι τοῦ κρασιοῦ, τὸ τύμπαν-
 ο, τὸν καπνὸ, τὸ χρόνο, τὸ ρόδι καὶ τὸ βιβλίο μὲ τὰ
 γράμματα.

Ἐπειτα ζωγραφίζαμε μὲ τὰ χρωματιστὰ μολύβια, τὰ σπίτια, τὸ ἐκκλησάκι, τὸ βουνό, τὰ δέντρα καὶ ἄλλα. Μὲ τ' ἀδειανὰ κουτιά κάναμε χωριά καὶ σιδηροδρόμους νὰ ταξιδεύουν ἀπὸ τὸ ἓνα στὸ ἄλλο χωριό.

Σχεδιάζαμε στὸ χοντρὸ χαρτί χίλια δυὸ πράματα καὶ τὰ κόβαμε γύρω γύρω μὲ τὸ ψαλίδι.

Κάναμε κοῦκλες ἀπὸ κερὶ καὶ ἀπὸ ψίχα ψωμοῦ, ἀφοῦ τὴ ζυμώνουμε πολὺ.

Μὲ τὸν καιρὸ κάμαμε γεωργοὺς νὰ σπέρνουν, νὰ θερίζουν, ν' ἄλωνίζουν, ψαράδες νὰ ψαρεύουν, καρβία νὰ ταξιδεύουν.

Ὁ Γιῶργος ἐνθουσιάστηκε, ὅταν τὸ καταφέραμε νὰ φτιάσωμε τὸ μαντρί τους στὸ βουνό μὲ προβατάρικια, μὲ τὸ σκύλο, μὲ τὸ μπαρμπα-Γιῶργο, τὸ Γιῶργο νὰ παίζη τὸ καλάμι καὶ τὴ γιαγιά του νὰ κάθεται καὶ νὰ γνέθη.

Μιὰ μέρα διάλεξα μιὰ μεγάλη πατάτα, ποὺ ἔμοιαζε μὲ ἄνθρωπο μὲ στραβὸ πρόσωπο. Τὴν ἔκαμα κούκλα. Πόσο γέλασαν οἱ φίλοι μου! Ἐπειτα κάμαμε ὀλόκληρη οἰκογένεια ἀπὸ πατατένιες κοῦκλες. Τί ἀστεῖες ποὺ φαίνονταν.

«Θὰ παίξω μὲ αὐτὲς θέατρο», εἶπα· καὶ τὸ ἔκαμα. Καὶ εἶχα νὰ παίξω τόσες κωμωδίες. Ἦταν ἐξήντα τ' ἀγόρια καὶ τὰ κορίτσια στὸ σχολεῖο, κι ἄς ἀφήσωμε τόσους ἄλλους μεγάλους ποὺ γνώριζα.

Ὁ δάσκαλος εἶχε πεῖ στὸ θεῖο, πῶς ὁ πατατένιος Φασουλῆς εἶχε διορθώσει πολλὰ παιδιὰ. Ποῦ νὰ τολμήσουν νὰ ἔρθουν ἄπλυτα κι ἀχτένιστα, ἢ νὰ μὴν

κάμουν τις εργασίες του σχολείου. Ο Φασουλής τὰ ἔβλεπε ὅλα.

Θυμοῦμαι πὼς μιὰ μικρούλα, πού δὲν εἶχε σκουπίσει τὸ μέλι ἀπὸ τὰ χεῖλη της, σκουπιζόταν μέρες καὶ μέρες, γιατί ὁ Φασουλής εἶχε εἶπει:

«Κυνηγᾶτε, παιδιά, τὶς μύγες, γιατί θὰ μᾶς φᾶνε τὴν Ζανθούλα μας».

*Άλλο πάλι:

«Ζαίρετε, παιδιά, ποῖός πουλεῖ καινούργια χτένια;»

—«Ποῖός, Φασουλή; ποῖός;» φώναξαν τὰ παιδιά.

Ἡ Μαρία κοκκίνησε γιατί ἦταν ἀχτένιστη.

Τὸ Σωτήρη πάλι ποῖός τὸν ἔκαμε νὰ μὴ λερώνεται μὲ τὰ μελάνια;

Τὸ Χρυσὸ μου Βιβλίο. *Ἐκδ. Β'. Παπαμιχαήλ-Βουτυρᾶ

10

«Ποιός θέλει γραμματικό νά γράφη με τή μύτη;»
φώναξε ό Φασουλής.

Καί ό Σωτήρης πετάχτηκε από τό θρανίο κι έτρεξε
νά πλυθή.

59. ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Πρίν έρθη ή πρωτοχρονιά, ή μητέρα έστειλε τά
δώρα της για τή θεία, τό θείο, τή γιαγιά και για όλα
τά παιδιά του σχολείου.

Για όλα τῆς εἶχα γράψει πῶς με ἀγαποῦσαν, πῶς ἤμαστε ὅλα σὰν ἀδερφάκια.

Για τὰ κορίτσια εἶχε στείλει κοῦκλες καὶ τόπια, καὶ γιὰ τ' ἀγόρια τόπια, καραγκιόζηδες πού κάνουν τοῦμπες, μολυβένια στρατιωτάκια, σκυλάκια, γατίτσες, ἀρνάκια, καμήλες, ἀρκοῦδες, λιοντάρια.

Για τὴν Ἀνθούλα εἶχε στείλει μιὰ μεγάλη κούκλα, πού ἀνοιγόκλεινε τὰ μάτια τῆς καὶ ἅμα τὴν ἔσφιγγε στὸ στήθος τῆς ἔλεγε: «μαμά!»

Για μένα ἓνα σιδηρόδρομο, με τὴν ἀτμομηχανή, πού κουρδιζόταν καὶ με βαγόνια καὶ σίδερα, πού ἔπιαναν ὅλο τὸ γραφεῖο τοῦ θεῖου.

Πόσο χάρηκαν τὰ παιδιά, δὲ λέγεται.

Ἐγὼ πῆγα καὶ τὸ σιδηρόδρομο στὸ σχολεῖο καὶ τὸν ἔβαλα νὰ τρέξη πολλές φορές.

Ὁ δάσκαλος ἐξήγησε στὰ παιδιά πολλά πράματα πού δὲν τὰ ἤξαιραν.

Ἄμα χορτάσαμε τὰ παιγνίδια ὁ δάσκαλος μᾶς ρώτησε:

«Δὲ μοῦ λέτε, ποιά παιγνίδια σᾶς εὐχαριστοῦν πιὸ πολύ;»

—«Εκεῖνα πού κάνομε με τὰ χέρια μας», εἶπε ὁ Γιῶργος, καὶ τὰ ἔξυπνα ματάκια του σπιθοβόλησαν.

—«Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια», εἶπε καὶ ἡ Ἀνθούλα.

«'Εγὼ ἀγαπῶ τὴν κούκλα πού μοῦ ἔστειλε ἡ θεία, μὰ καὶ τίς ἄλλες τίς ἀγαπῶ τὸ ἴδιο».

—«'Επειτα ὅλο τὸ ἴδιο παιγνίδι τὸ βαριέται κανεῖς», εἶπε ἕνα μεγάλο παιδί, ὁ 'Αλέκος.

—«'Εγὼ λέω τὰ παιγνίδια αὐτὰ νὰ τὰ φυλάξωμε στὸ ἀρμάρι τοῦ σχολείου, νὰ κάμωμε ἕνα μουσεῖο. Τίς κούκλες νὰ τίς φυλάξουν στὰ σπίτια τους τὰ κορίτσια καὶ τὰ τόπια νὰ τὰ κρατήσετε, μὰ τ' ἄλλα θὰ εἶναι καλὸ νὰ τὰ φυλάξωμε».

Τὰ παιδιά δέχτηκαν κι ἐγὼ χάρισα τὸ σιδηρόδρομο.

'Επειτα ὁ δάσκαλος ρώτησε:

«Καὶ γιὰ τὴ μητέρα τοῦ Δήμου κάτι χρειάζεται. Τί λέτε κι ἐσεῖς;»

Τὰ κορίτσια εἶπαν κάτι νὰ κεντήσουν καὶ νὰ τῆς τὸ στείλουν. Ὁ Γιώργος εἶπε πῶς θὰ πῆ τοῦ παπποῦ του νὰ τῆς στείλουν ἕνα παχὺ παχὺ ἀρνί.

Ὁ 'Αλέκος πρότεινε νὰ τῆς γράψουν ἕνα γράμμα καὶ νὰ τῆς λένε πόσο τους εὐχαρίστησε μὲ τὰ δῶρα τῆς.

«Τὰ μεγάλα παιδιά νὰ γράψουν ἀπὸ ἕνα τέτοιο γράμμα, καὶ νὰ διαλέξωμε τὸ καλύτερο», εἶπε ὁ δάσκαλος.

'Ἐτσι κι ἔγινε. Τὸ καλύτερο γράμμα ἦταν τοῦ 'Αλέκου.

60. ΤΟ ΝΥΧΤΕΡΙ

Καμιά φορά ξυπνοῦσα τῆ νύχτα καί ἂν ἦταν σιγαλιά, ἄκουα τραγούδια πότε στό ἕνα καί πότε στό ἄλλο σπίτι.

Παραξενεύτηκα, γιατί θά ἦταν περασμένα τὰ μεσάνυχτα, ξημερώματα.

Ρώτησα τὴν Ἀνθούλα. Αὐτὴ μοῦ εἶπε πῶς τὰ κορίτσια τὰ μεγάλα κάνουν νυχτέρι.

«Πῶς γίνεται τὸ νυχτέρι;» ρώτησα.

Ἡ Ἀνθούλα μοῦ εἶπε τί εἶχε ἀκούσει, μὰ καί αὐτὴ ἀκόμη δὲν εἶχε ἰδεῖ μὲ τὰ μάτια της.

«Νὰ μᾶς ἄφηναν νὰ πᾶμε νὰ ἰδοῦμε!» εἶπε ἡ Ἀνθούλα.

—«Ἀλήθεια θά εἶναι ὠραῖο! Θὰ τὸ εἰπῶ τοῦ θείου. Πιστεύω νὰ μᾶς ἀφήση».

—«Εἶναι δύσκολο· κοίταξε νὰ τὸν καταφέρης», μοῦ εἶπε ἡ Ἀνθούλα.

Καί τὰ κατάφερα.

Τὰ καλύτερα νυχτέρια γίνονταν στό σπίτι τῆς Ἀθηνᾶς. Ἡ μητέρα της, ἡ κυρὰ Φροσούλα, ἤξαιρε τὰ πιὸ πολλὰ καί ὁμορφα τραγούδια καί παραμύθια. Δὲν πήγαιναν πίσω καί τὰ μεγαλύτερα κορίτσια της, ἡ Βαγγελιώ καί ἡ Χρυσούλα.

Τὸ εἶπαμε τῆς Ἀθηνᾶς καί χάρηκε πολὺ.

Βρήκαμε ἐκεῖ ὡς δέκα ἄλλα κορίτσια μὲ τίς ρόκες τους φορτωμένες, ἄλλες μπαμπάκι καί ἄλλες μαλλί.

«Τώρα θὰ σὲ βάλω νὰ κοιμηθῆς στὴ σάλα, μοῦ εἶπε

ἡ κυρὰ Φροσούλα, καὶ ὅταν θ' ἀρχίσῃ τὸ νυχτέρι,
θὰ σὲ ξυπνήσω.»

Πρὶν νὰ μὲ φωνάξουν ἤμουν ἔτοιμος.

Καθισμένα στὸ χειμωνιάτικο ἀπάνω σὲ μαλακὰ μα-
ξιλάρια τὰ κορίτσια ἔγνεθαν. Ἡ φωτιὰ λαμπαδια-
σμένη ἔκανε τοὺς ἴσκιους τῶν κοριτσιῶν νὰ χορεύουν
στοὺς τοίχους. Ἡ κυρὰ Φροσούλα εἶπε τὸ τραγού-
δι της:

*Ένας αἰτὸς περήφανος, ἕνας αἰτὸς λεβέντης,
ἀπὸ τὴν περηφάνεια του κι ἀπὸ τὴ λεβεντιά του,
δὲν πάει κάτω στὰ χειμαδιὰ νὰ καλοξεχειμάσῃ.
*Έμεινε ἀπάνω στὰ βουνά, ψηλὰ στὰ κορφοβούνια.
Κι ἔρριξε χιόνια στὰ βουνὰ καὶ κρούσταλλα στοὺς
〈κάμπους

παγώσανε τὰ νύχια του καὶ πέσαν τὰ φτερά του.
Κι ἀγνάντια βγῆκε κι ἔκατσε σ' ἕνα ψηλὸ λιθάρι,
καὶ μὲ τὸν ἥλιο μάλωνε καὶ μὲ τὸν ἥλιο λέει:
«Ἡλιε, γιὰ δὲ βαρεῖς κι ἐδῶ σ' αὐτὴ τὴν ἀποσκιούρα,
νὰ λιώσουνε τὰ κρούσταλλα, νὰ λιώσουνε τὰ χιόνια,
νὰ γίνῃ μιὰ ἀνοιξη καλή, νὰ γίνῃ καλοκαίρι,
νὰ ζεσταθοῦν τὰ νύχια μου, νὰ γιάνουν τὰ φτερά μου,
νάρθουνε τ' ἄλλα τὰ πουλιά, καὶ τ' ἄλλα μου τ' ἀ-
〈δέρφια;〉

*Έπειτα μᾶς τηγάνισε τηγανίτες. Στὸ μεταξύ ψή-
ναμε κάστανα καὶ τρώγαμε σῦκα καὶ καρύδια.

*Έτσι κυλοῦσε ἡ νύχτα, χωρὶς νὰ καταλαβαίνωμε
πῶς περνοῦσε. Ἐμένα ὅμως μὲ πῆρε ὁ ὕπνος. Κά-

ποτε δοκίμασα ν' ανοίξω τὰ μάτια μου καὶ εἶδα τὴν
 Ἀνθούλα καὶ τὴν Ἀθηνᾶ νὰ παίζουν τίς κοῦκλες.

Ἡ Ἀνθούλα ἔλεγε:

Χῆνα μου, ἄπλωσ' τὰ φτερά νὰ πλύνω τοῦ παιδιοῦ
 <μου,

αἰτέ μου, τὰ φτερούγια σου, ν' ἀπλώσω τ' ἀγοριοῦ
 <μου

καὶ σύ, ἀηδόνι μου χρυσό, στήν κούνια νὰ καθίσης
 μὲ τὴ γλυκιά σου τὴ φωνὴ νὰ μοῦ τὸ νανουρίσης.
 Καὶ σὰν ἰδῆς νὰ κοιμηθῆ, τὰ μάτια του νὰ κλείση,
 τρέξε, τὸν ὕπνο φώναξε νὰ μοῦ τὸ νανουρίση.

Εἶχε φέξει, ὅταν ἄκουσα τὴν Ἀνθούλα: «Σήκω,
 Δῆμο· καιρὸς νὰ πᾶμε σχολεῖο».

Τὰ μεγάλα κορίτσια εἶχαν φύγει. Ἡ Ἀνθούλα μοῦ
 εἶπε, πὼς εἶπαν ἓνα σωρὸ τραγούδια καὶ παραμύ-
 θια καὶ πὼς στὸ τέλος χόρεψαν κάμποσην ὥρα, γιατί
 εἶχαν τελειώσει τὸ γνέσιμο.

61. ΑΝ ΔΕΝ ΗΤΑΝ Ο ΜΠΑΡΜΠΑ-ΣΠΥΡΟΣ

Τὴ χρονιά ἐκείνη ἦταν πολὺ βαρὺς ὁ χειμῶνας.
 Πρὶν νὰ λιώση τὸ ἓνα χιόνι, ἔπεφτε ἄλλο. Πλησίαζε
 ὁ Ἰανουάριος, ὅταν σηκωθήκαμε ἓνα πρωῖνὸ ἀπο-
 κλεισμένοι ἀπὸ τὸ πολὺ τὸ χιόνι. Σὲ μέρος ποὺ δὲ
 φουσοῦσε, ὁ θεῖος τὸ εἶχε λογαριάσει πὼς ἦταν ὡς
 τρεῖς μέτρα. Πέρασαν ἀρκετὲς ἡμέρες, ὥσπου νὰ μπο-

ρέσουν οί άντρες ν' άνοιξουν τούς δρόμους του χωριού. Σέ πολλές μεριές περνούσαμε κάτω από χιονένιους θόλους. Μερικά χαμηλά σπιτάκια ήταν όλόκληρα χωμένα στο χιόνι και οί άνθρωποι που κατοικούσαν μέσα, είχαν κατορθώσει νά βγοϋν από τὰ παράθυρα ν' άνοιξουν δρόμο.

Είκοσι μέρες έκαμε νά μās έρθη ό πεζός ταχυδρόμος από τήν παραλιακή πόλη. Μās είχε πεί πώς τó χιόνι είχε φτάσει ώς τήν παραλία και είχε σπάσει πολλές έλιές. Σαράντα μέρες έκαμαν νά συκοινωνήσουν τὰ χωριά μεταξύ τους και μέ τήν παραλιακή πόλη. Και από κεί κουβαλοϋσαν οί άγωγιάτες κάθε Κυριακή τόσα και τόσα πράματα, που τὰ είχαν άνάγκη.

«Πολύ θά ύποφέρουν στο Μεγαλοχώρι· μπορεί νά πεθαίνουν και άνθρωποι από τήν πείνα. Είναι φοβερό νά μη μπορούμε νά τούς βοηθήσωμε», είχε πεί πολλές φορές ό θεϊός.

Ρώτησα κι έμαθα πώς οί περισσότεροι άντρες από κεί λείπουν τó χειμώνα. Έργάζονται στους κάμπους καρβουνιάρηδες, άσβεστάδες, χτίστες και σκαφτιάδες. Σιτάρι δέν κάνει πολύ· άνεβαίνουν από τόν κοντινό κάμπο γεωργοί στο Μεγαλοχώρι και τούς κουβαλοϋν κάθε Κυριακή τó σιτάρι και τó καλαμπόκι. Και οί γυναικοϋλες τών ξενητεμένων τó αγοράζουν λίγο λίγο τó σιτάρι, όσο νά περάσουν τήν έβδομάδα.

Ένα μεσημέρι κοιτάξαμε κάτω στη ρεματιά· ήταν γεμάτη γυναικοϋλες, κορίτσια, μεγάλα άγόρια και μερικούς γέρους, που άνέβαιναν προς τó χωριό μας.

Πάλευαν μὲ τὰ χιόνια οἱ δύστυχοι. «Οἱ Μεγαλοχω-
ρίτες, παιδιά», εἶχε πεῖ ὁ θεῖος. «Πᾶμε νὰ τοὺς βοή-
θήσωμε!»

Ἐτρεξαν πρόθυμοι, πῆγε καὶ ὁ θεῖος καὶ ὁ παπὰς
τοῦ χωριοῦ ἀκόμη.

Ἐρχονται ν' ἀγοράσουν σιτάρι. Ἦξαιραν πῶς ὁ
μπαρμπά-Σπύρος, γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακό, ἀποθή-
κευε κάθε χρόνο τὰ σιτάρια καὶ τὰ καλαμπόκια ποὺ
περίσσειαν στὸ χωριό.

Ἐκείνη τῆ χρονιά, σὰ νὰ τὸ ἤξαιρε, εἶχε ἀποθη-
κέψει πολὺ· εἶχε κουβαλήσει καὶ ἀπὸ τὴν παραλιακὴ
πόλη. Τὸν εἶχαν μιμηθῆ καὶ μερικοὶ ἄλλοι. Καὶ αὐ-
τοί, καθὼς εἶδαν τώρα νὰ ἔρχονται οἱ πεινασμένοι,
ἔτριβαν τὰ χέρια τους, γιὰτί θὰ κέρδιζαν πολλὰ.
Θὰ τὸ πουλοῦσαν ὅσο βαστοῦσε ἡ ψυχὴ τους τὸ
σιτάρι καὶ τὸ καλαμπόκι.

Στὸ μεταξύ ἐμεῖς τὰ παιδιά εἶχαμε πάει στὸ σχο-
λεῖο. Ὁ δάσκαλος μᾶς εἶπε, πῶς δὲν εἶχαμε νοῦ γιὰ
μάθημα. Τὰ μάτια ὄλων μας εἶχαν πέσει κατὰ τὴ ρε-
ματιά, ποὺ ἀνέβαιναν ἀργὰ καὶ θλιμμένοι οἱ πεινα-
σμένοι. Τότε ὁ δάσκαλος ρώτησε:

«Δὲ μπορούσατε νὰ κάμετε κι ἐσεῖς τίποτε γι' αὐ-
τούς;»

—«Δύσκολα θ' ἀνεβοῦν, κύριε!» εἶπε ὁ Ἄλέκος· «θὰ
πεινοῦν πολὺ».

—«Νὰ ποῦμε στὶς μητέρες μας νὰ μᾶς δώσουν ψωμὶ
νὰ τοὺς πᾶμε. Τώρα ποὺ ἀνοιξε ὁ δρόμος, δὲν εἶναι
δύσκολο νὰ πᾶμε», εἶπε ἡ Ἑλλη.

—«Καλὰ λέει ἡ Ἑλλη», εἶπε καὶ ὁ Γιώργος.

—«Νὰ φύγωμε, κύριε;» ρώτησε ὁ Σπύρος.

—«Ὅ,τι θέλετε κάμετε», ἀπάντησε ὁ δάσκαλος.

Αὐτὸ ἦταν! Στὴ στιγμὴ σκορπίσαμε καὶ σὲ λίγο μιὰ σειρὰ μικρὰ κεφαλάκια κατέβαιναν τὸν κατήφορο. Πηγαίναμε ψωμιά, τυριά, κανάτια μὲ νερό, τσότρες μὲ κρασί.

Ὁ θεῖος πού μᾶς εἶδε, φώναξε: «Μπράβο, καλὰ παιδιά!»

Μὰ τί ἦταν ἐκεῖνοι; Ἄνθρωποι ἢ φαντάσματα; Κάθισαν κάπου καὶ ἄρχισαν νὰ τρῶνε ἀργὰ ἀργά. Τὰ σαγόνια τους εἶχαν μουδιάσει ἀπὸ τὴν πείνα. Καημένοι, ἄνθρωποι! Δύσκολα κρατούσαμε τὰ δάκρυα. Τὰ μάτια τους σβησμένα μᾶς κοίταζαν παράξενα. Τί νὰ ἔλεγαν;

Ζωντανεμένοι τώρα μὲ τὸ φαγὶ καὶ τὸ πιωτό, ἀνέβηκαν.

Στὴν πλατεῖα ὅσοι εἶχαν τὸ σιτάρι καὶ τὸ καλαμπόκι, μιλοῦσαν ζωηρά. Ὅλοι κοίταζαν τὸ μπαρμπα-Σπύρο ἐχθρικά. Καὶ ἡ φωνὴ τοῦ μπαρμπα-Σπύρου ἀκούστηκε: «Στὸ σπίτι μου εἶμαι νοικοκύρης. Ἐγὼ τόσο θὰ πουλήσω. Ἐσεῖς κάμετε τὸ λογαριασμό σας».

—«Πόσο θὰ πουλήσης, μπαρμπα-Σπύρο;» τὸν ἐρώτησε ὁ θεῖος.

Ὁ μπαρμπα-Σπύρος εἶπε ἕναν ἀριθμό.

—«Μπράβο! Χίλιες φορές μπράβο, μπαρμπα-Σπύρο!» φώναξε μ' ἐνθουσιασμό ὁ θεῖος καὶ τὸν ἀγκάλιασε καὶ τὸν ἐχάϊδεψε στὶς πλάτες.

—«Άνθρωποι είμαστε, γιατρέ μου, δέν είμαστε θηρία», είπε ό μπαρμπα-Σπύρος χαμογελώντας.

—«Και ν' άφήσης νά σε βοηθήσωμε, μπαρμπα-Σπύρο», τοῦ είπε ό θεϊός.

—«Οί άποθήκες δικές σου, γιατρέ μου».

Ό θεϊός είπε στά μεγαλύτερα παιδιά τοῦ σχολείου νά γεμίζουν τὰ σακουλάκια και νά κάνουν γρήγορα, γιατί οί άνθρωποι ἔχουν πολύ δρόμο νά κάμουν. Και θά τούς περιμένουν και τί ἄλλοι στά σπίτια τους.

Ό πρόεδρος τῆς κοινότητας θά ζύγιζε και ό θεϊός θά ἔπαιρνε τὰ χρήματα.

Στό μεταξύ οί γυναίκες τοῦ χωριοῦ μας είχαν ξαναδώσει τροφή στους ξένους μας· τους ἔδωσαν ἄλλη για τὸ δρόμο και ἀπό λίγο ἀλεύρι νά ζυμώσουν ὠσπου ν' ἀλέσουν.

Σέ δυὸ ὥρες ἦταν ἔτοιμοι· θά ἦταν ἀπάνω ἀπὸ ἔκατό. Καμιὰ δεκαριά δικοί μας θά πήγαιναν μπροστά, νά πατοῦν τὰ χιόνια.

Πόσο θαρρετὰ και γρήγορα κατέβαιναν τώρα, και ἄς ἦταν φορτωμένοι.

Ό θεϊός, δίνοντας τὰ χρήματα στό μπαρμπα-Σπύρο, τοῦ είπε:

«Λίγα κέρδιες, μπαρμπα-Σπύρο, μά ἡ χαρὰ πού αισθάνεσαι, δέν πληρώνεται μέ χρήματα».

—«Άλήθεια, ἀλήθεια, γιατρέ μου», ἔλεγε ό μπαρμπα-Σπύρος κι ἔλαμπε τὸ πρόσωπό του ἀπὸ εὐχαρίστηση

62. Η ΑΝΟΙΞΗ

Ἦρθαν κάμποσες φορές ἀκόμη οἱ Μεγαλοχωριῖτες. Οἱ ἀποθήκες τοῦ μπαρμπα-Σπύρου ἀδειασαν. Τί θὰ γινόταν ἂν ἔπεφτε νέο χιόνι;

Μιά νύχτα αἰσθάνθηκα στενοχώρια. Εἶχα ἰδρώσει ἀπὸ τὰ παχιά σκεπάσματα. Πέταξα τὸ ἕνα. Ξαναχιονίζει! Ἐνα βουητὸ ἀκούστηκε καὶ κρότοι μεγάλοι. Κρρρ! κρρρ! κρρρ! Κοίταξα ἀπὸ τὸ παράθυρο. Μεγάλα κομμάτια χιόνι ξεκόβονταν κι ἔπεφταν ἀπὸ τίς στέγες. Τὰ κρύσταλλα πού κρέμονταν στὶς ἄκρες τῶν κεραμιδιῶν, σπτοῦσαν κι ἔπεφταν. Τὸ εἶχε πάρει νοτιά.

Τὸ πρῶι ἔλειπαν τὰ μισὰ χιόνια ἀπὸ τὸ χωριὸ κι ἐκεῖνα πού ἔμεναν ἦταν νερουλά καὶ ὄλοι οἱ δρόμοι εἶχαν γίνει ποταμάκια κι ἔτρεχαν ὅλα κατὰ τὴ ρεματιὰ τῆς βρύσης. Καὶ βουίζε, βουίζε ἡ ρεματιὰ κι ἦταν θολή.

Μᾶς πῆρε ὁ θεῖος ἐμένα καὶ τὴν Ἀνθούλα καὶ βγήκαμε στ' ἀλώνια, νὰ ἰδοῦμε τὰ πίσω βουνὰ καὶ τὴ ρεματιὰ τὴ μεγάλη.

Τὸ βουνὸ φαινόταν ἀνταριασμένο· μιὰ σκόνη ἄσπρη τὸ σκέπαζε, πού ἔλαμπε στὸν ἥλιο καὶ εἶχε ὅλα τὰ χρώματα τοῦ οὐράνιου τόξου.

Κοιτάξαμε καὶ εἶδαμε τί γινόταν.

Κομμάτια μεγάλα ξεκόβονταν καὶ καθὼς κυλοῦσαν μεγάλωναν· γίνονταν βουνὰ στρογγυλά. Καὶ χτυποῦσαν στὰ δέντρα καὶ θρυμματίζονταν.

Ὅπου δὲν ἦταν δέντρα στὶς ρεματιές, κυλοῦσαν

μέ όρμη κι έπεφταν στους βράχους και άκούονταν
σά μυγκανητό βοδιών.

Μερικά κατέβαιναν ώς κάτω κι έπεφταν στο πο-
τάμι. Ή ποταμιά που είχα ιδεί τό καλοκαίρι κατα-
πράσινη από τό καλαμπόκι και τις πατάτες, είχε γί-
νει πλατιά θάλασσα, μά θολή, πολύ θολή· και άπά-
νω της είχε κλαδιά, δέντρα ξεριζωμένα και τους βρά-
χους από τά χιόνια, που έπλεαν σαν άσπρα νη-
σάκια.

Θά μέναμε ώρες πολλές, άν δέν άρχιζε νά σιγο-
βρέχη. Κατά τό βράδυ δυνάμωσε ή βροχή και βά-
σταξε όλη τή νύχτα.

Τό πρωί σταμάτησε. Στο βουνό είχαν μείνει με-
ρικά χιόνια έδω κι εκεί, σπαρτά σαν άσπρα μπα-
λώματα. «Στά βαθουλώματα τό χιόνι θά μείνη όλο
τό καλοκαίρι», είχε ειπεί ό θεός.

Τά ζώα του χωριού ξεχύθηκαν στους δρόμους και
πήραν τό δρόμο κατά τά λιβάδια.

Κάτω από τό χιόνι είχε φυτρώσει και είχε μεγαλώ-
σει τό χορτάρι. Τά καημένα τά ζώα είχαν μείνει πετσι
και κόκαλο.

Τά μικρά παιδιά του χωριού χόρευαν στους δρό-
μους κι έλεγαν τραγουδιστά:

Περπερούνα περπατεί,
περπατεί καμάρωτή·
τό Θεό παρακαλεί,
για νά στείλη μιá βροχή,
μιá βροχή καλή καλή,

για ν' ἀνθίσουν τὰ λιβάδια
 νὰ φυτρώσουν τὰ σιτάρια,
 νὰ μεθύσουν τ' ἀμπελάκια,
 νὰ καρπίσουν σταφυλάκια·
 μπάρες, μπάρες τὰ νερά,
 στὰ χωράφια τὰ ξερά,
 κάθε στάχυ ἕνα ταγάρι,
 κάθε κλῆμα ἕνα πιθάρι·
 καὶ στοὺς κάμπους μας χαρὲς
 οἱ βραγιές μας νοτερές·
 τὰ κρασιά μας σὰ νερό,
 τὰ γεννήματα σωρό,
 γιὰ νὰ χαίρωνται οἱ φτωχοί,
 βάνοντάς τα στὸ σακί,
 νὰ βογγάη ὁ μυλωνὰς
 καὶ νὰ σκάζη ὁ ἀλευράς.

Σὲ λίγες ἡμέρες οἱ χωρικοὶ ἔσκαβαν τοὺς κήπους
 νὰ σπείρουν τ' ἀνοιξιὰτικὰ λαχανικά, κλάδευαν κι
 ἔσκαβαν τ' ἀμπέλια τους, ὠργωναν τὰ χωράφια τους
 νὰ σπείρουν τὸ καλαμπόκι καὶ τὰ φασόλια.

63. Ο ΚΗΠΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Ὁ δάσκαλος μᾶς ἐπαίνεσε, πού βοηθήσαμε κι ἐ-
 μεῖς τοὺς δικούς μας στὶς ἐργασίες πού γίνονταν στοὺς
 κήπους, καὶ μᾶς ρώτησε: «Θὰ θέλατε νὰ ἔχη καὶ τὸ
 σχολεῖο μας κῆπο;»

—«ὦ, αὐτὸ θὰ ἦταν ὠραῖο», εἶπε ἡ Ἀνθούλα.

—«Μὰ ποῦ τόπος!» εἶπε ἄλλο παιδί.

—«Μέσα στο χωριό δὲν ἔχουν ἀφήσει οὔτε μιὰ σπιθαμὴ γῆς», εἶπε ἄλλο.

—«Νὰ τὸν κάμωμε ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό», πρότεινε ἄλλο καὶ εἶπε καὶ τὴ θέση.

—«Στὴν ἀνάγκη, εἶπε ὁ δάσκαλος, γίνεται κι αὐτό· μὰ τὸ καλύτερο θὰ ἦταν νὰ εἶναι κοντὰ στο σχολεῖο».

—«Τὸ πίσω μέρος τοῦ σχολείου πρὸς τὸ νοτιὰ καὶ τὸ κάτω μέρος πρὸς τὴν ἀνατολὴ γίνεται κῆπος», εἶπε ὁ Ἀλέκος. «Μὰ χρειάζεται πολλὴ ζουλειά! Τέτοιοι γκρεμοὶ ἔγιναν οἱ καλύτεροὶ κῆποι». καὶ εἶπε μερικοὺς τέτοιους στο χωριό.

—«Καὶ πῶς θὰ γίνῃ;» ξαναρώτησε ὁ δάσκαλος.

Εἶπαν πολλὰ σχέδια τὰ μεγάλα παιδιά. Σύμφωνα μὲ αὐτὰ ὅμως μόλις τὸ φθινόπωρο θὰ ἦταν ἔτοιμος.

«Καὶ ἂν θέλαμε νὰ εἶναι ἔτοιμος σὲ λίγες μέρες;» ρώτησε ὁ δάσκαλος.

—«Τότε θὰ γίνῃ ξέλαση», εἶπε ἓνα μεγάλο παιδί, ὁ Σωτήρης.

—«Γι' αὐτὸ χρειάζεται νὰ καταφέρετε τοὺς δικούς σας», εἶπε ὁ δάσκαλος.

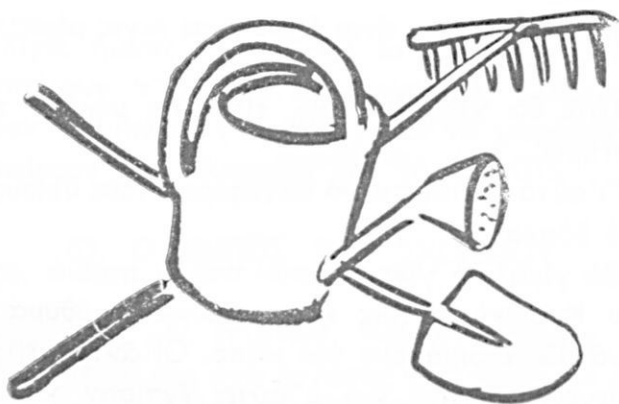
—«Θὰ γίνῃ! θὰ γίνῃ!» εἶπαν πολλὰ παιδιά.

Τὴν Κυριακὴ ἄντρες καὶ γυναῖκες πρόθυμα ἔτρεξαν νὰ μᾶς ἐτοιμάσουν τὸν κῆπο. Οἱ ἄντρες ἔβγαλαν τίς μεγάλες πέτρες καὶ μ' αὐτὲς ἔχτισαν γύρω μιὰ γερὴ μάντρα. Ἐμεῖς τὰ παιδιά πετάξαμε στοὺς τοίχους τὰ λιανολίθαρα. Οἱ γυναῖκες μετέφεραν χῶμα καὶ ψιλὸν ἄμμο, ποὺ ἦταν ἄφθονος στὶς ρεματιές.

Τὴν ἐβδομάδα ὀλόκληρη κουβαλούσαμε μὲ κοφινάκια φουσκὶ ἀπὸ τὶς αὐλὲς καὶ τὰ κατώγια μας, τὸ τελευταῖο πού εἶχε μείνει, γιατί τὸ ἄλλο εἶχε κουβαληθῆ στοὺς κήπους, στὰ χωράφια καὶ τ' ἀμπέλια. Ἦταν μαυρόχωμα κατάλληλο, ὅπως ἔλεγε ὁ δάσκαλος, γιὰ τὸν κῆπο μας.

Τὴν ἄλλη Κυριακὴ μερικοὶ ἄντρες ἀνακάτεψαν χῶμα, ἄμμο καὶ φουσκὶ καὶ τ' ἀπλώσαν. Ἔτσι ἰσοπεδώθηκε ὁ κῆπος. Ἦθελαν νὰ κάμουν καὶ τὶς πρασιές, μὰ ὁ δάσκαλος τοὺς εἶπε πὼς εἶναι πιά δουλειὰ δική μας.

Ὁ θεῖος μὲ τὸ μπαρμπα-Σπύρο, τὸν παπὰ καὶ τὸν πρόεδρο τῆς κοινότητος ἔβαλαν τὰ ἔξοδα νὰ φέρουν μολυβένιους σωλῆνες, γιὰ νὰ μᾶς φέρουν νερὸ ἀπὸ τὴ

μεγάλη βρύση. Θά γίνονταν δυό βρύσες, μιὰ στὴν αὐλὴ καὶ μιὰ στὸν κῆπο.

“Ὅ,τι ἔλεγε ὁ θεῖος ἔπρεπε νὰ γίνῃ πολὺ γρήγορα· καὶ ἀλήθεια οἱ βρύσες ἔγιναν πρὶν νὰ χρειαστῆ νερὸ ὁ κῆπος μας.

“Ἀμα ἰσοπεδώθηκε ὁ κῆπος, ὁ δάσκαλος ᾤμιλησε μὲ τὰ μεγάλα παιδιὰ γιὰ τὸ σχῆμα ποὺ θὰ εἶχαν οἱ πρασιές. Εἶπαν πολλὰ καὶ συμφώνησαν τὸ κάθε παιδί ἀπὸ τὰ μεγάλα νὰ φέρῃ τὸ σχέδιό του στὸ χαρτί.

Τὸ καλύτερο σχέδιο ἦταν τοῦ Γιαννάκη. Αὐτὸς ὁ Γιαννάκης ἦταν ἐγγόνι τοῦ μπαρμπα-Γιαννάκη τοῦ τυφλοῦ.

Στὸ μεταξὺ ὁ πατέρας μου, ποὺ τοῦ εἶχα γράψει τί θὰ κάναμε, μᾶς ἔστειλε ὠραῖα σκαλιστηράκια, μικρὲς ἀξίνες, φτυαράκια, μιὰ δυὸ τσουγκράνες γιὰ νὰ ἰσοπεδῶνουμε τὸ χῶμα, καὶ μικρὰ ποτιστήρια.

Ὁ δάσκαλος μᾶς χώρισε τότε σὲ δέκα ὁμάδες· καθεμιὰ θὰ εἶχε τὸν ἀρχηγό της καὶ ὁ δάσκαλος θὰ ὠδηγοῦσε, ὅταν ἦταν ἀνάγκη.

Ἐκείνη τῆ χρονιά σπείραμε ὅ,τι καὶ στοὺς ἄλλους κήπους. Φυτέψαμε κοντὰ στοὺς τοίχους πολλές τριανταφυλλιές καὶ ἀπὸ τὰ παράριζα τῶν μεγάλων δέντρων μερικὲς κερασιές, βυσσινιές καὶ μηλιές.

Μὲ τὸν καιρὸ θὰ γίνονταν μεγάλα πράματα, μᾶς εἶπε ὁ δάσκαλος.

64. ΤΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ

«Χελιδόνι μου γοργό
 ποῦρθες ἀπ'τὴν ἔρημο,
 τί καλὰ μᾶς ἔφερες;»
 —«Τὴ Λαμπρὴ καὶ τὰ χαρὰ
 καὶ τὰ κόκκινα τ' αὐγά».

Ἐνα ζευγάρι χελιδόνια ἦρθαν νὰ χτίσουν τὴ φωλιά τους στοῦ θείου τὸ μπαλκόνι. Τὰ παρακολούθησα τὰ χελιδόνια ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ποῦ ἦρθαν ὥσπου ἔφυγαν.

Κόλλησε στὸν τοῖχο τὸ ἕνα χελιδόνι, ἀφοῦ γαντζώθηκε μὲ τὰ νύχια του καὶ στηρίχτηκε στὴν οὐρά του. Μὲ τὸ μικρὸ του κεφαλάκι κοίταξε ἀπάνω κάτω, δεξιὰ κι ἀριστερά, καὶ μέτρησε πόση ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ φωλιά του. Ἐπειτα πέταξαν καὶ τὰ δύο. Νὰ το τὸ ἕνα ἔφερε λάσπη κι ἔβαλε τὰ θεμέλια. Πέταξε αὐτὸ καὶ κάθισε τὸ ἄλλο καὶ πρόσθεσε κι οὗτὸ κάτιτι. Ἔτσι δούλεψαν ὥσπου ἔπεσε ὁ ἥλιος.

Μὰ ἀπὸ ποῦ παίρνουν τὴ λάσπη; Πρόσεξα καὶ εἶδα πὼς πήγαιναν γύρω στὴ βρύση καὶ στ'αὐλάκι καὶ ὅπου ἄλλοῦ ἦταν ὑγρὸ μέρος. Οἱ γάτες στὰ μέρη ἐκεῖνα πηγαίνουν καὶ κάνουν πὼς κοιμοῦνται, γιὰ ν' ἀρπάξουν κανένα χελιδονάκι, μὰ δὲν τὸ κατορθώνουν.

Τελείωσε τὸ χτίσιμο. Τώρα στρώνουν τὸ μέσα τῆς φωλιάς μὲ μαλακὰ πούπουλα. Ἡ μητέρα γέννησε τ' αὐγά της καὶ κάθισε νὰ τὰ κλωσήση.

Τις ημέρες εκείνες ο πατέρας κάθεται εκεί κοντά και κελαηδεῖ ἀσώπαστα: Βίκι, βίκι βόκου! βίκι βίκι βόκου trrrr!

Τέλος νά ἡ χαρά τῆς μανούλας: ἔξι γυμνά πουλάκια, πού προβάλουν τὰ κεφαλάκια τους ἔξω ἀπὸ τὴ φωλιά. Ἀκούραστοι πετοῦν πατέρας καὶ μητέρα καὶ κουβαλοῦν μύγες, καὶ σκουλήκια καὶ ἄλλα ἔντομα.

Ἦ Ὅλα τὰ πουλάκια ἀνοίγουν τὸ στόμα τους, μὰ οἱ γονεῖς τους δὲ χαλοῦν τὴ σειρά· ξαίρουν ποιοῦ ἔφα-

γε πρῶτο καὶ ποιοῦ θὰ φάγη τελευταῖο. Καὶ τότε πάλι ἀπὸ τὴν ἴδια σειρά.

«Τί καιρὸ θὰ ἔχωμε αὔριο;» μέ ρώτησε ὁ θεῖος, μιὰ μέρα πού μέ εἶδε νὰ παρατηρῶ τὴ χελιδονοφωλιά τὴν ὥρα πού βασίλευε ὁ ἥλιος.

- «Ποῦ νὰ τὸ ξαίρω;» εἶπα ἐγώ.

- «Κοίταξες προχτὲς πού ἔβρεξε, ποῦ πετοῦσαν τὰ χελιδόνια;»

- «Χαμηλά».

—«Καί τώρα;»

—«Πολύ ψηλά».

—«Γιά διασκέδαση πετοῦν;»

—«Όχι, πιάνουν τὰ ἔντομα».

—«Σκέψου τώρα», εἶπε ὁ θεῖος. «Γιὰ νὰ βρέξη πρέπει νὰ ὑπάρχη πολλή ὑγρασία. Τὰ φτερά τῶν ἐντόμων τότε εἶναι πολὺ βαριά καὶ πετοῦν χαμηλά. Ὄταν δὲν εἶναι ὑγρασία πετοῦν ψηλά».

Ἔτσι ἔμαθα σὲ ποιο μέρος τ' οὐρανοῦ πετοῦν τὰ ἔντομα ποὺ πιάνουν τὰ χελιδόνια καὶ πῶς ὅταν αὐτὰ πετοῦν πολὺ χαμηλά μπορεῖ νὰ βρέξη, ἐνῶ ὅταν πετοῦν πολὺ ψηλά, τὴν ἄλλη μέρα θὰ ἔχουμε καλοκαιριά.

Τί χαρὰ ποὺ εἶχαν τὰ χελιδόνια μου, ὅταν ξεπέταξαν τὰ πουλάκια τους. Τ' ἄφηναν νὰ πέσουν ἀπὸ τὴ φωλιά καὶ μὲ φωνές τ' ἀνάγκαζαν νὰ πετάξουν· περνοῦσαν στὸ πλάι τους ἀπὸ κάτω, τὰ χτυποῦσαν μὲ τίς φτεροῦγες τους καὶ ἔβγαζαν φωνές: φλί φλί, φλί φλί, σὰ νὰ ἔλεγαν: θάρρος, θάρρος, χτύπα τίς φτεροῦγες σου, κάμε δεξιὰ τὴν οὐρά σου, ἀριστερά!

Ἐφοῦ τὰ γύμνασαν ἀρκετὲς ἡμέρες γύρω ἀπὸ τὸ σπίτι, τὰ πῆραν σὲ μακρύτερα ταξίδια καὶ τέλος τὰ ἔδιωξαν. Συγύρισαν πάλι τὴ φωλιά τους καὶ ἡ μητέρα ξαναγέννησε νέα αὐγά. Στὸ τέλος τοῦ καλοκαιριοῦ τὰ νέα χελιδονάκια ἦταν τόσο δυναμωμένα, ποὺ μπόρεσαν ν' ἀκολουθήσουν τοὺς συντρόφους τους στὸ μακρινὸ ταξίδι.

65. ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

Λίγες μέρες πριν να έρθη η πρωτομαγιά, ο δάσκαλος ρώτησε: Ποῦ θὰ γιορτάσωμε, παιδιά, τὴν πρωτομαγιά;

Ἡ Ἀνθούλα πρότεινε τὸ μύλο τοῦ μπαρμπτα-Πέτρου, ποῦ στὸ αὐλάκι του εἶχε πολλοὺς καὶ μεγάλους μενεξέδες. Ὁ Γιαννάκης ἤθελε στὸ μοναστήρι, ποῦ εἶναι χτισμένο στὸ βράχο καὶ φαίνεται ἀπὸ μακριὰ σὰ σφηκοφωλιά. Εἶναι ἀνάμεσα στὰ πέντε χωριά. Ὅλα φαίνονται ἀπὸ ἐκεῖ, στὶς πλαγιές τοῦ βουνοῦ.

Ὁ Γιώργος ἤθελε νὰ πᾶμε ψηλὰ στὸ βουνό. Ἦθελε νὰ ἰδῆ τ' ἀρνάκια καὶ τὰ κατσικάκια, κι ἄς ἦταν ἐκεῖ τὴν περασμένη Κυριακή.

Ὁ Πάνος ἤθελε νὰ πᾶμε πρὸς τὸ Μεγαλοχώρι. Ἐκεῖ εἶναι ἓνα ψήλωμα κι ἓνα παλιὸ μικρὸ γκρεμισμένο μοναστήρι. Ἔχει πλῆθος λουλούδια ἐκεῖ καὶ τὰ σπαρτά χρυσώνουν τὸν τόπο μὲ τὰ χρυσὰ λουλούδια τους. Ἀπὸ κεῖ φαίνεται τὸ Μεγαλοχώρι. Στὴ μέση εἶναι ἡ μεγάλη του ἐκκλησία μὲ τὸ μολυβοσκεπάστο θόλο της, καὶ στὴ μέση τοῦ θόλου λάμπει ὁ χρυσὸς σταυρός.

Οἱ περισσότεροι δεχτήκαμε νὰ πᾶμε στὸ μέρος ποῦ ἤθελε ὁ Πάνος. Στ' ἄλλα θὰ πηγαίναμε ἄλλη μέρα.

Μόλις ἔσκασε ὁ αὐγερινὸς ξεκινήσαμε. Κανείς δὲν ἔλειπε, οὔτε ὁ χοντρὸς ὁ Σπύρος.

Τὶ ώραῖα ποῦ ἦταν! Ἀσώπαστα τὰ κοάσματα

τῶν βατράχων καὶ τὰ κελαηδήματα τῶν ἀηδονιῶν καὶ τῶν ἄλλων πουλιῶν. Ἕνας κότσυφας στὰ ἔλατα σφύριζε ὀλόχαρα.

Μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου ὁ κορυδαλλὸς ἄρχισε τὸ χαρούμενο τραγούδι του καὶ πετοῦσε ψηλὰ ψηλὰ, νὰ χαιρετήσῃ τὸν ἡλιο.

Τὰ χωράφια ἔμοιαζαν μὲ πράσινη θάλασσα ποὺ κυμάτιζε ἀπὸ τὸ ἀεράκι ποὺ φυσοῦσε. Οἱ παπαροῦνες σήκωναν κι ἔσκυβαν τὰ κεφαλάκια τους, σὰ νὰ χαιρετιόνταν. Οἱ γαλανὲς καμπανοῦλες γύριζαν ν' ἀκούσουν, τί θὰ ἔλεγαν οἱ παπαροῦνες. Παντοῦ στὰ φύλλα οἱ δροσοσταλίδες ἔλαμπαν σὰ διαμάντια, διαμάντια πολλά, ἄπειρα.

Τὸ μέρος ποὺ πήγαμε ἦταν ὅπως τὸ ἔλεγε ὁ Πάνος. Μπήκαμε στὸ ἐκκλησιάκι καὶ ψάλαμε, ἀφοῦ ἀνάψαμε κεράκια, λιβάνι καὶ τὰ καντήλια.

Τὸ μεσημέρι καθίσαμε νὰ φᾶμε κάτω ἀπὸ τὶς ψηλὲς λεῦκες κοντὰ σὲ μιὰ κρουβρουσούλα, ὅλοι στεφανωμένοι μὲ λουλούδια.

Τὸ ἀπομεσήμερο ἦρθαν καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου ἀπὸ τὸ Μεγαλοχώρι μὲ τοὺς δασκάλους.

Ἐπιμένουν νὰ μᾶς πάρουν στὸ Μεγαλοχώρι νὰ μᾶς φιλέσουν καὶ τὴν ἄλλη μέρα νὰ γυρίσωμε.

«Ἄλλη φορά», λέει ὁ δάσκαλος. «Τώρα μᾶς περιμένουν στὸ χωριό· δὲ γίνεται».

«Νὰ μᾶς πῆτε πότε», ἐπιμένουν.

—«Τὴν ἄλλη Κυριακή».

Πήγαμε τὴν ἄλλη Κυριακή· τὴν παραπάνω ἦρθαν τὰ παιδιὰ στὸ δικό μας τὸ χωριό.

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα χωριστήκαμε ὅταν βασίλευε ὁ ἥλιος.

Εἶχαν ἀνάψει τὰ φῶτα ὅταν μπήκαμε στὴν πλατεῖα ἀνθοστεφανωμένοι. Ὅλο τὸ χωριὸ στὸ πόδι μᾶς περίμενε. Ὁ μπαρμπα-Σπύρος μᾶς φίλεψε ἀπὸ τὴ χαρὰ του ὅλα τὰ παιδιὰ καραμέλες καὶ λουκούμια. Ἐμεῖς τοῦ χάρισαμε τὸ καλύτερο στεφάνι.

Ἦταν καὶ ὁ μπαρμπα-Γιῶργος ἐκεῖνο τὸ βράδυ, καὶ ἦταν ἀπαρηγόρητος.

«Ἄχ, ὁ καημένος ἐγὼ τί ἔπαθα! ὦχ, κύρ δάσκαλε, τί μοῦ ἔκαμες!»

—«Τί ἔχεις, μπαρμπα-Γιῶργο;» τὸν ἐρώτησε ὁ δάσκαλος.

—«Νὰ μὴ μοῦ εἰπῆς, νάχω ἀρνιὰ ψημένα νὰ φι-

λέψω τὰ παιδιὰ; Κακὸ πού ἔπαθα! Μὰ θὰ μοῦ τὰ φέρης μιὰ μέρα ὅλα. Κανένα νὰ μὴ λείψη· τ' ἀκοῦς; Εἶδεμή θὰ γίνωμε ἀπὸ δεκαοχτῶ χωριά».

—«Καλά, μπαρμπα-Γιῶργο, ναρθοῦμε» τὸν ἡσύχασε ὁ δάσκαλος.

66. ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ

Πήγαμε σὲ ὅλα τὰ γύρω χωριά. Ἦταν ὠραῖο νὰ μᾶς βλέπη κανεῖς. Τὰ μεγάλα παιδιὰ μὲ τὸ δάσκαλο, πού ἦταν γιὰ ὅλους μας πατέρας καὶ φίλος, μιλοῦσαν ἀπὸ πρὶν ποιοὶ θὰ πήγαιναν μπροστά, ποιοὶ στὴ μέση καὶ ποιοὶ θὰ πήγαιναν πίσω. Ἐπειτα ἄλλοι θὰ μετροῦσαν τὸ δρόμο μὲ σκοινιά, πού εἶχαν μᾶκρος δέκα μέτρα, ἄλλοι θὰ σημείωναν τὰ βουνά, τὰ ποταμάκια, τὶς βρύσες καὶ ὅ,τι ἄλλο περίεργο.

Ἐπειτα ἄλλοι μάζευαν λουλούδια, φύλλα, ρίζες, πέτρες παράξενες, γιὰ νὰ πλουτίζεται τὸ σχολικὸ μουσεῖο μας.

Παντοῦ μᾶς δέχονταν τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου τοῦ χωριοῦ πού πηγαίναμε. Γινόμαστε φίλοι καὶ παίζουμε καὶ διασκεδάζουμε μαζί.

Μεγάλη χαρὰ εἶχαμε, ὅταν τὰ παιδιὰ κανενὸς χωριοῦ ἔρχονταν στὸ χωριό μας. Συνεριζόμαστε νὰ τὰ φιλέψωμε, ὅπως μπορούσαμε καλύτερα. Καὶ ἐκεῖνα ἔκαναν τὸ ἴδιο γιὰ μᾶς.

Ἀλησμόνητη ἦταν ἡ ἐκδρομὴ πού κάμαμε στὸ μοναστήρι, πού μᾶς εἶχε εἰπεῖ ὁ Γιαννάκης, λίγες ἡμέρες πρὶν νὰ βγῆ ὁ Μάης. Εἶχαν συμφωνήσει οἱ δά-

σκαλοι νά συναντηθοῦμε ἐκεῖ ὄλα τὰ σχολεῖα, πέντε ἢ ἕξι.

Τὸ μοναστήρι ἔπεφτε πιὸ μακριὰ σέ μᾶς.

Γι'αὐτὸ φτάσαμε καὶ τελευταῖοι. Ἐπρεπε ν'ἀνεβοῦμε μιὰ ρεματιὰ γιὰ νὰ ἰδοῦμε τὸ μοναστήρι. Ἀπὸ ἐκεῖ θὰ παίρναμε ἓνα στενὸ δρόμο γιὰ ν' ἀνεβοῦμε στὸ μοναστήρι.

Σὰ φωλίτσα μᾶς φάνηκε τὸ μοναστήρι, πού τὴν εἶχε ἀγκαλιάσει ὁ βράχος μέσα σέ μιὰ σπηλιά πού σχημάτιζε.

Καὶ ἡ φωλίτσα ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἦταν χαρούμενη. Ἀπὸ τὰ παράθυρα του πρόβαλλαν τὰ παιδιὰ πού εἶχαν πάει, σὰν ἀνθοδέσμες λουλουδιῶν. Στὸ καμπα-ναριὸ καὶ στοὺς ἐξῶστες κυμάτιζαν σημαῖες τοῦ μοναστηριοῦ καὶ τῶν σχολείων.

Μόλις μᾶς εἶδαν κούνησαν τὰ μαντίλια καὶ ἀκούστηκε ἓνα «ζήτωωω!», πού βάσταξε πολὺ. Κάμαμε κι ἐμεῖς τὸ ἴδιο.

Οἱ γύρω βράχοι καὶ οἱ ρεματιές τὸ ξανσεῖπαν. Ἦταν σὰ νὰ μίλησαν ἀναμεταξύ τους καὶ νὰ μᾶς εἶπαν: «καλῶς τα τὰ καλὰ παιδιὰ».

Ὅταν πλησιάσαμε μπήκαμε ἓνας ἓνας στὸ στενὸ λιθόστρωτο. Νά καὶ ἡ πύλη τοῦ μοναστηριοῦ. Ἀπ' ἐξω εἶναι ἓνα σκοινὶ πού τὸ τραβοῦν, γιὰ νὰ σημάνη μιὰ καμπανίτσα, ν' ἀκούσουν οἱ καλόγεροι ν' ἀνοίξουν.

Σιδερένια εἶναι ἡ πόρτα μὲ καρφιὰ μεγάλα. Ἀκόμη φαίνονται τὰ σημάδια ἀπὸ τίς σφαῖρες τῶν Τούρκων, πού δοκίμασαν πολλές φορές νὰ τὸ πατήσουν.

Πρὸς τὰ μέσα εἶχε ἡ πόρτα ἀμπάρες χοντρές, ξύλινες καὶ σιδερένιες.

Ἡ στενὴ αὐλὴ εἶναι γεμάτη παιδιά. Τὰ κελιά σχηματίζουν τρεῖς σειρές καὶ ὑψώνονται πρὸς τὸ βράχο ψηλά.

Στὸ βάθος τῆς σπηλιᾶς εἶναι τὸ ἐκκλησάκι. Μπαίνομε μέσα. Ὁ πάτερ-Γαβριήλ ἔχει φορέσει τὰ χρυσά του ἄμφια. Ἀρχίζει ἡ δοξολογία. Τί ωραία πού τὴν ἔψαλαν τὰ μεγάλα παιδιά ὄλων τῶν σχολείων! Τὰ χεῖλη τῶν ἀγίων μου φάνηκαν πὼς σάλευαν, σὰ νὰ ἔφελναν κι ἐκεῖνοι μαζί μας.

Ὅταν βγήκαμε, ὁ Γιαννάκης, ὁ ἔγγονος τοῦ μπαρμπα-Γιαννάκη τοῦ τυφλοῦ, μᾶς δείχνει ψηλά στὸ βράχο τοὺς κισσοὺς πού κόβει ὁ παππούς του. Κανεὶς δὲν τολμᾷ νὰ πάη ἐκεῖ, οὔτε καὶ τὰ γίδια.

Πίσω ἀπὸ τὸ ἐκκλησάκι καὶ πρὸς τὸ ἱερό, ἀκούεται ἓνα: μπλούμ, μπλάμ, μπλίμ! μπλούμ, μπλάμ, μπλίμ! Ἦταν οἱ σταλαματιᾶς πού ἔπεφταν ἀπὸ τὸ θόλο τῆς σπηλιᾶς σὲ μιὰ μεγάλη στέρνα κι ἔλεγαν πάντοτε τὸ ἴδιο τραγούδι μέρα καὶ νύχτα, ποιὸς ξαίρει ἀπὸ πόσα χρόνια: μπλούμ, μπλάμ, μπλίμ!

Ἡ Ἀνθούλα μὲ τίς φίλες τῆς εἶχαν πάει ἐκεῖ κι ἔμειναν ὥρα πολλή.

67. Ο ΠΑΤΕΡ-ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ

Ἐπὶ τῆς δοξολογίας τραβήξαμε ἓνα στενὸ δρομάκι σκαλισμένο στὸ βράχο, νὰ πᾶμε στὸ μετόχι τοῦ μοναστηριοῦ. Ἡ αὐλὴ μέσα δὲ χωροῦσε τόσο

πολλά παιδιά. Τί ώραϊα πού πιάσαμε τή σειρά δυò δυò μαζί.

Ἡ Ἀνθούλα μοῦ εἶπε: «Ἐσύ πρòς τò μέρος τοῦ βράχου, θὰ ζαλιστῆς. Μὴν κοιτάξεις ἐμᾶς· ἐμεῖς ἔχομε συνηθίσει τοὺς τέτοιους δρόμους».

Ἀλήθεια, τὸν ἔπιανε τὸν ἀσυνήθιστο ζάλη. Ἐγὼ δὲ ζαλίστηκα· τόσους μῆνες εἶχα συνηθίσει πιά. Κάτω ἔβλεπες τὴν ἄβυσσο· στὸ βάθος βούιζε τὸ ποταμάκι.

Στὴ μέση τοῦ δρόμου μερικὰ σκαλάκια ἀνέβαιναν ψηλὰ σὲ ἄλλη σπηλιά. Τὸ στόμα της τὸ στόλιζαν κισσοὶ καὶ ἀγράμπελες καὶ ἀγριόθαμνα.

Ὁ Πάνος μὲ πλησίασε καὶ μοῦ εἶπε:

«Πῆρα τὴν ἄδεια τοῦ δασκάλου, νὰ πᾶμε νὰ ἰδοῦμε τὸν πάτερ-Χρῦσανθο. Τ' ἄλλα παιδιά τὸν ξαίρουν, μὰ ἂν θέλουν μποροῦν νὰ ἔρθουν, ὁ Γιῶργος, ὁ Σπύρος, ἡ Ἀνθούλα, ἡ Ἀθηνᾶ».

Ἀνεβήκαμε ἐγὼ κι ἡ Ἀνθούλα, ὁ Πάνος κι ὁ Γιῶργος. Ὁ Σπύρος ἤθελε ν' ἀνεβῆ, μὰ φοβόταν. Τριάντα σκαλιὰ μετρήσαμε κι ἀνεβήκαμε σ' ἓνα μπαλκόνι, τοιχογυρισμένο μὲ μεγάλες πέτρες. Ἀπάνω ἐκεῖ ἦταν μικρούλα αὐλὴ καὶ γύρω γύρω κῆπος. Μιὰ βρυσούλα πότιζε τὸν κῆπο.

Τὴν ὥρα ἐκείνη ὁ πάτερ-Χρῦσανθος σκάλιζε μὲ ἓνα μικρὸ σκαλιστηράκι· φοροῦσε ράσο καὶ ἦταν ξεσκουφωτός. Ἦταν ἓνας γέροντας σκυφτός ἀπὸ τὰ πολλὰ τὰ χρόνια—ποιὸς ξαίρει πόσα—μὲ κάτασπρα μαλλιά καὶ γένεια. Τὸ μέτωπο πλατὺ, τὸ πρόσωπο ὠραῖο μὲ δυò μεγάλα μάτια ἡμερα.

«Καλημέρα, πάτερ-Χρύσανθε», χαιρέτησε ό Πάνος.
«Καλημέρα», είπαμε κι έμεις.

Ό πάτερ-Χρύσανθος γύρισε τά ήμερα μάτια του
και μās κοίταξε.

«Ή εύλογία τουΰ Χριστουΰ μαζί σας», είπε.

“Όλοι αισθανθήκαμε μιά συγκίνηση και κάτι που
μās έλεγε να τρέξωμε να τουΰ φιλήσωμε τó χέρι. Και
έτσι έγινε.

«Έσν είσαι, Πάνο;» είπε ό πάτερ-Χρύσανθος.

—«Έγώ, πάτερ-Χρύσανθε, με τούς φίλους μου ήρ-
θαμε να μās δώσης τήν εύχή σου».

—«Έχετε τήν εύχή τουΰ Χριστουΰ και τής Παναγιας».

Και σε λίγο:

«Χαλās άκόμη φωλιές, Πάνο;»

—«Όχι, πάτερ-Χρύσανθε....»

—«Θυμάσαι τί χαρά είχες, που έπιασες τή μάνα
των πουλιών μιās φωλιάς;»

—«Ναί, πάτερ-Χρύσανθε. Καί μοῦ εἶπες γιά τὰ πουλάκια πού θά τήν περίμεναν καί τήν ἄφησα».

—«Ὡστε δέ χαλᾶς φωλιές, ἔ;»

—«Ὅχι, πάτερ-Χρύσανθε. Τό ξαίρουν οἱ φίλοι μου ἐδῶ, πῶς δέν τις χαλῶ».

—«Ἐχε τήν εὐχή μου», εἶπε ὁ πάτερ-Χρύσανθος.

Ἐπειτα ζήτησε πληροφορίες γιά μένα, γιά τόν πατέρα τῆς Ἀνθούλας, γιά τή γιαγιά, γιά τόν παππού τοῦ Γιώργου, γιά ὅλους.

«Πηγαίνετε στό σχολεῖο;» μᾶς ρώτησε.

—«Ναί, ναί, πηγαίνομε».

—«Ἀκοῦτε τὸ δάσκαλο, μαθαίνετε γράμματα;»

—«Ναί, εἴμαστε καλά παιδιά», τοῦ εἶπαμε.

—«Μπράβο!» εἶπε ὁ πάτερ-Χρύσανθος καί μᾶς ὠδήγησε στό μικρούτσικο ἐκκλησάκι, πού ἦταν στό βάθος τῆς σπηλιᾶς.

Δέ χωροῦσε πιό πολλοὺς ἀπὸ δέκα καί τὸ ἱερό της μόλις χωροῦσε τὸν παπά. Οἱ τοῖχοι της ἦταν οἱ τοῖχοι τῆς σπηλιᾶς, καί ὁ πάτερ-Χρύσανθος τοὺς εἶχε ὅλους ζωγραφίσει· οὔτε μιὰ γωνίτσα δέν εἶχε ἀφήσει. Ἐπειτα πήγαμε στό κελί του.

Τὸ εἶχε χτίσει μόνος του καί τὸ εἶχε χωρίσει στὰ τρία. Ἡ μεγαλύτερη κάμαρα πού μπήκαμε εἶχε ἓνα μακρὸ τραπέζι κι ἀπάνω ἦταν χειρόγραφα, εἰκόνες πού ζωγράφιζε, εἰκόνες σκαλιστές ἀπάνω σὲ ξύλο ἀπὸ πυξάρι, σταυροί, κομπολόγια, ποτήρια σκαλιστά, κουτάλια καί ἄλλα πολλά.

Στὸν ἓνα τοῖχο εἶχε ζωγραφίσει τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ νὰ εὐλογῇ τὰ παιδάκια.

Είχε κι ένα δυό αετούς και γεράκια βαλσαμωμένα
ό πάτερ-Χρύσανθος και βιβλία πολλά και παλιά.

‘Ο πάτερ-Χρύσανθος έγραφε με πένες από φτερά
χήνας και αετού.

‘Αλλο δέν έχω να σᾶς φιλέσω από ένα παξιμα-
δάκι και λίγο τυρί», μάς είπε.

—«Εύχαριστοῦμε, πάτερ-Χρύσανθε, είπε ή ‘Ανθού-
λα· θα φᾶμε στο μετόχι».

—«Τό ξαίρω, μικρούλα μου, μά δέ μπορείτε· θα τό
πάρετε για να πιήτε τα σπάνιο νεράκι.

»Γύρισα κόσμο όταν ήμουν νέος, μά τέτοιο δέ βρήκα
άλλο».

Τά δεχτήκαμε. Μᾶς έδωσε και άλλα δῶρα ό πά-
τερ-Χρύσανθος: από μια πένα από φτερό, από ένα
ξύλινο σταυρό, από μια κούπα όμορφοσκαλισμένη,
από ένα κουτάλι σκαλιστό κι αυτό, και σε μένα ένα
είκονισματάκι του ‘Αγίου Δημητρίου ξύλινο σκαλι-
στό, στο Γιώργο με τον ‘Αι-Γιώργη, και στον Πάνο
και την ‘Ανθούλα από ένα είκονισματάκι της Πανα-
γίας.

‘Όσο κι αν επιμέναμε ό πάτερ-Χρύσανθος κατέβηκε
πρώτος τα σκαλάκια και πίσω έμεις. Του ξαναφιλή-
σαμε τό χέρι, πήραμε την εύλογία του και προχω-
ρήσαμε προς τό μετόχι. ‘Από μακριά είδαμε τον πά-
τερ-Χρύσανθο ν’ ανεβαίνει τα σκαλάκια και να μάς
κοιτάζη.

Πενήντα χρόνια είχε εκεί στην έρημιά ό πάτερ-
Χρύσανθος, μόνος με τον κήπο του, με τα βιβλία του,
με τη ζωγραφική του.

68. ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΤΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ

Τὸ μετόχι ἦταν σὲ μιὰ ἀγκαλιὰ τοῦ βουνοῦ ἡμερῆ μὲ χῶμα πολὺ. Στὴ μέση εἶναι μιὰ ἐκκλησούλα· γύρω ἀπ' αὐτὴ πλακόστρωτη αὐλὴ, τοιχογυρισμένη μὲ λίγα κελιά, καὶ γύρω ἀπ' αὐτὸ τὸ τοιχογύρισμα, ἄλλο μεγάλο, ποὺ ἔχει τοὺς στάβλους γιὰ τὰ μεγάλα ζῶα τοῦ μοναστηριοῦ, μουλάρια καὶ βόδια.

Ψηλὰ κατὰ τὸ βουνὸ εἶναι θεόρατα ἔλατα, πρὸς τὰ κάτω, ἔπειτα στὴ σειρὰ χωράφια καὶ ἀμπέλια καὶ κάτω ἀπὸ τὸ μετόχι ὡς κάτω στὸ ποτάμι κῆποι καὶ περιβόλια. Τὰ πεζούλια ποὺ τὰ χωρίζουν, εἶναι ψηλὰ μὲ μεγάλες πέτρες.

Λίγο πέρα πρὸς τὴ νοτιὰ καὶ τὴν ἀνατολὴ ἕνα μεγάλο ἀλώνι. Στὴν ἄκρη μιὰ βρύση μὲ πολὺ νερὸ ποὺ τὴν ἰσκιώνουν πλατάνια θεόρατα καὶ λεῦκες, ποὺ οἱ κορφές τους φτάνουν μεσοῦρανα.

Ἐκεῖ κάτω εἶχαν στρωθῆ μурτιές καὶ δάφνες καὶ κλωνάρια ἀπὸ τίς λεῦκες κι ἀπὸ ἔλατα. Τὸ ψητὸ ἀρνὶ ποὺ μᾶς μοίρασαν μοσκοβολοῦσε. Διασκεδάσαμε ὅλη τὴν ἡμέρα· παίξαμε, τραγουδήσαμε, χορέψαμε.

Ὁ ἥλιος ἔγερνε πρὸς τὴ δύση, ὅταν πιά χωριστήκαμε.

69. Η ΜΗΤΕΡΑ

Ἦταν ὕστερα ἀπὸ τίς ἐξετάσεις. Τὰ παιδιά μόνα μας εἶχαμε ὀργανώσει μιὰ σχολικὴ γιορτὴ. Ὁ δάσκαλος οὔτε ἤξαιρε τί θὰ κάμωμε, οὔτε ἀνακατέυτηκε

διόλου τὴν ἡμέρα ἐκείνη. Ἦταν καὶ αὐτὸς ἓνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ποὺ ἦρθαν νὰ ἰδοῦν. Καὶ ποιὸς δὲν ἦρθε; ὅλο τὸ χωριό. Καὶ ποῦ νὰ χωρέσουν! Γεμάτα καὶ τὰ παράθυρα καὶ οἱ πόρτες καὶ ἡ αὐλή.

Ὁ δάσκαλος ἦταν πολὺ εὐχαριστημένος καὶ τὸ φανέρωνε, δὲν τὸ ἔκρυβε.

Ὁ μπαρμπα-Σπύρος καὶ ὁ μπαρμπα-Γιῶργος ἔκλαιαν ἀπὸ τὴ χαρὰ τους. Καὶ ἡ γιαγιά καὶ ἡ θεία; Εἶχαν ἓνα κρυφὸ καμάρι, ποὺ δύσκολα τὸ καταλάβαινε κανεὶς.

Ἐκεῖνο τὸ βράδυ κοιμήθηκα νωρίς.

Ἦμουν κουρασμένος, καὶ ὁ ὕπνος μου ἦταν ἡσυχος χωρὶς ὄνειρα.

Ζύπνησα λίγο ἀργὰ καὶ τί εἶδα κοντὰ στὸ κρεβάτι μου; Τὴ μητέρα! Νὰ ἦταν ἀλήθεια ἢ ἦταν ὄνειρο; Ἔτριψα τὰ μάτια μου καὶ τὴν κοίταζα χωρὶς νὰ μιλῶ. Καὶ ἡ μητέρα μὲ κοίταζε γελαστή.

Ὁνειρο βέβαια θὰ ἦταν, γιατί ἀλλιῶς θὰ μὲ ἄρπαζε στὴν ἀγκαλιά της.

«Ἐσὺ εἶσαι, μητέρα;» εἶπα δειλά.

—«Ναί, Δῆμο, ἐγὼ εἶμαι!».

—«Εἶμαστε σπίτι μας;»

—«Μὰ μήπως ἐδῶ δὲν εἶναι σπίτι μας; Τὸ σπίτι τοῦ θεοῦ καὶ τῆς γιαγιάς δὲν εἶναι καὶ δικό μας σπίτι;»

—«Πότε ἦρθες;»

—«Λίγη ὥρα ἔχω ἐδῶ καὶ σὲ περιμένω νὰ ξυπνήσης».

—«Ὁ πατέρας;»

—«Εἶναι καλά».

—«Δὲν ἦρθε;»

—«Όχι».

Πετάχτηκα και ρίχτηκα στην άγκαλιά της. Ρώτησα και για τις αδερφές μου και τη γριά Ζαφειρή.

—«Όλοι καλά, μα για στάσου να σε δώ. Ω, εσύ μου μεγάλωσες: έγινες άντρας», είπε ή μητέρα.

—«'Αλήθεια;» είπα εγώ.

—«'Ε, μα εσύ δέν μπορείς να τώ καταλάβης. 'Εγώ πού έχω να σε δώ ένα χρόνο μπορώ να δώ τή διαφορά».

'Η μητέρα τά έλεγε ήσυχα, σά να μή χωρίσαμε ποτέ. Μπήκε και ό θεϊός, ή 'Ανθούλα, ή θεία και ή γιαγιά.

Στό μεταξύ εγώ είχα ντυθή και ρωτοῦσα τή μητέρα για πολλά. Μου έλεγε για τόν παππού, πού είχε έρθει δυό τρείς φορές να μέ ιδή. Νόμιζε πώς είχα γυρίσει. 'Η μητέρα του είχε πεί, πώς αν δέν πηγαίναμε εκείνο τώ καλοκαίρι στ' όμορφο νησάκι πού έμενε, δίχως άλλο θά πηγαίναμε τώ παραπάνω καλοκαίρι.

'Η μητέρα και ό θεϊός έχουν πολλά να είποῦν. Θυμοῦνται παιδιά πού ήταν, πού έπαιζαν και τί έπαιζαν. Θυμοῦνται τή γιαγιά τους, πού τούς έλεγε παραμύθια και τά λένε και σε μάς.

'Ο πατέρας κατώρθωσε να πάρη άδεια και ήρθε να μάς δή. Πόσο κουρασμένος ήταν! 'Ο καθαρός άέρας τόν ώφέλησε πολύ: έπειτα έφυγε.

'Εγώ με τή μητέρα μείναμε όλο τώ καλοκαίρι. 'Ανεβήκαμε και στό βουνό και μείναμε όλοι οί φίλοι δυό μήνες.

Τὸ βουνὸ μᾶς ἔδιωξε, ὅπως καὶ τὴν περασμένη χρονιά. Τὰ παιγνίδια μας τὴ χρονιά ἐκείνη ἦταν περισσότερα. Εἶχαμε μάθει μέσα σ' ἓνα χρόνο πολλά, πάρα πολλά.

70. ΦΕΥΓΟΜΕ

Ὁ πατέρας μᾶς ἔγραψε, μόλις τελειώση ὁ τρύγος νὰ φύγωμε.

Ἡ Ἀνθούλα ἔκανε πὼς δὲν τὴν πείραζε, μὰ κρυφὰ ἔκλαιγε. Ὅλοι ἦταν λυπημένοι. Ἐγὼ εἶχα χαρὰ καὶ λύπη μαζί.

«Θὰ φύγης;» μοῦ ἔλεγε ὁ Σπύρος.

—«Τί νὰ γίνῃ, Σπύρο μου; Δὲ μπορῶ νὰ μείνω».

—«Καὶ ἐγὼ θὰ ξαναγίνω χοντρός», ἔλεγε.

Ἀπὸ τὰ παιγνίδια ποὺ ἔπαιζα μὲ τὸ Σπύρο, τοῦ εἶχε πέσει τὸ πάχος.

Ὁ θεῖος ἔλεγε:

«Δὲ σᾶς τὸ ἔλεγα πὼς θὰ μοιραστήτε τὸ πάχος;»

—«Ναί, μὰ τώρα ποὺ θὰ φύγῃ ὁ Δῆμος;»

—«Μένουν τόσοι ἄλλοι», ἔλεγε ὁ θεῖος.

Καὶ ὁ μπαρμπα-Σπύρος ἦταν λυπημένος.

«Τί νὰ σοῦ πῶ, Δῆμο, πολὺ βαρὺ θὰ μᾶς ἔρθῃ ποὺ θὰ φύγῃς», ἔλεγε.

Ἐγὼ τὸν πείραζα. «Ἀφοῦ δὲ μοῦ ἔδινες σαρδέλες;»

«Μεῖνε, παιδί μου Δῆμο, καὶ νὰ σοῦ δίνω ὅσες θέλεις», ἔλεγε γελώντας ὁ καλὸς μπαρμπα-Σπύρος.

Νὰ εἰπῶ πόσο λυπηθήκαμε, ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα τοῦ

χωρισμοῦ; Μοῦ εἶναι ἀδύνατο. Λίγες φορές στὴ ζωὴ μου συγκινήθηκα ὅσο τότε.

71. ΠΑΛΙ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

Μὲ τὸ βασιλεμα τοῦ ἡλίου κατεβήκαμε στὴν παραλία καὶ μπήκαμε στὸ πλοῖο. Τὰ μεσάνυχτα ἀράξαμε σὲ μιὰ πόλη. Τὴν ἄλλη μέρα πήραμε τὸ σιδηρόδρομο.

Τού, τού, τού! σφυρίζει καὶ ἀρχίζει νὰ κουνιέται.

Πούφ, πούφ, πούφ! Ἡ μηχανὴ βγάζει καπνοὺς ποὺ ἀνεβαίνουν κι ὕστερα χσηλώνουν καὶ σκορπίζονται ἀπὸ τὸν ἀέρα.

Ἄλλο σφύριγμα. Φτάνομε στὸν πρῶτο σταθμό.

Ἄλλοι ἐπιβάτες κατεβαίνουν κι ἄλλοι ἀνεβαίνουν. Παιδιὰ πουλοῦν σταφύλια καὶ ἄλλα φρούτα, καὶ ἀκούονται φωνές: «Λουκούμι καὶ κρύο νερό!»

Ἔτσι περνοῦμε κάμπους καὶ στενά· πλησιάζομε πρὸς τὴ θάλασσα καὶ πάλι μπαίνομε σὲ κοιλάδες.

Σὲ κάθε ἀνήφορο ἡ μηχανὴ ἀγκομαχᾷ.

Πούφ, πάφ, πάφ! Πούφ, πάφ, πάφ! κάνει ἀργὰ πετώντας τοὺς καπνοὺς. Στὸν κατήφορο τρέχει, τρέχει σὰν ἀστραπή.

Πίφ, πίφ, πίφ! κάνει γοργὰ καὶ σφυρίζει χαρούμενα.

Φτάνομε νύχτα στὸ σταθμό.

Ἄμάξια πολλά, κάρα, σοῦστες, καρτσάκια.

«Δῆμο!» ἀκούω μιὰ φωνή.

—«Ὁ πατέρας!» φωνάζω.

Μπαίνομε στὸ ἀμάξι.

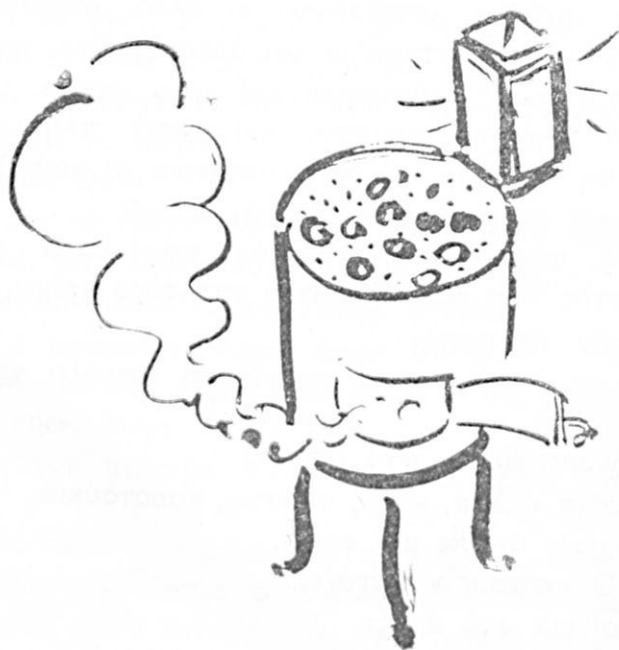
Κρόκο, κρόκο, κρόκ! κρόκο, κρόκο, κρόκ! ἀκούονται τὰ πέταλα τῶν ἀλόγων στὸ λιθόστρωτο δρόμο τῆς παραλίας. Ὅλα μοῦ φαίνονται καινούργια, τὰ καράβια, τὰ φῶτα, ὁ θόρυβος.

Φτάνομε σπίτι μας. Μπαίνω στὴν καμαρούλα μου ἦταν ὅπως τὴν ἄφησα.

Μὲ πόση χαρὰ ἔπεσα στὸ κρεβατάκι μου!

Τὸ πρωὶ ἀντὶ ν' ἀκούσω τὴ φωνὴ τῆς Ἀνθούλας ἢ τὰ λαλήματα τῶν κοκόρων τοῦ χωριοῦ καὶ τίς φωνές τῶν χωρικῶν, ἄκουσα ἄλλες.

«Σαλέπι ζεστό! βράζειειειει!»

- «Γάλα, γάλα· ό γαλαταααάς!»
 —«Κουλούρια φρέσκα, φρέσκα!»
 —«Κάστανα ζεστά, κάστανα νά καΐνε!»
 —«Μπάμιες!.... ντομάτες!.... μελιτζάνες!»
 —«Κρύα καΐ δροσερά σταφύλλυλλυλιαααα!....»
 —«Κρόκο, κρόκο, κρόκ! κρόκο, κρόκο, κρόκ!» τὰ
 πέταλα τῶν ἀλόγων.
 —«Βάρδα μπρός!»

72. ΠΗΓΑΙΝΩ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Πετάχτηκα ἀπό τὸ κρεβάτι μου κι ἀφοῦ πλύθηκα καλά, ἄρχισα νὰ ντύνωμαι.

Ἐκείνη τὴν ὥρα μπῆκε ὁ πατέρας μου, ἕτοιμος νὰ πᾶ ἰστορικογραφία του:

—«Ἄ! ὦραϊα, εἶπε, σηκώθηκες; Ἔ! τί λές, Δῆμο; ἔρχεσαι νὰ πᾶμε νὰ σε γράψω στὸ σχολεῖο;»

—«Πᾶμε!» τοῦ ἀπάντησα.

—«Δὲ θὰ πᾶμε σὲ κείνο, θὰ πᾶμε σ' ἓνα ἄλλο νέο, πού χτίστηκε τώρα. Εἶναι κοντὰ στὸ γραφεῖο μου, πολὺ ὦραϊο χτίριο. Ὅλο ἥλιο καὶ ἀέρα!» Λυπήθηκα, πού δὲ θὰ ἔβλεπα τοὺς παλιούς μου φίλους, ἀλλὰ δὲν εἶπα τίποτε. Ἄφοῦ τὸ ἤθελε ὁ πατέρας!

Πήγαμε στὴν τραπεζαρία, καὶ ἀφοῦ ἤπια γρήγορα τὸν καφέ μου, χαιρέτησα τὴ μητέρα μου καὶ τὶς ἀδερφές μου καὶ φύγαμε.

Μπήκαμε στὸ τράμ μὲ τ' ἀλογάκια. Ντίν, ντίν, ντίν! χτύπησε ὁ ὀδηγὸς τὸ κουδούνι καὶ φώναξε στὰ

άλογάκια νὰ κινήσουν. Κρόκο, κρόκο, κρόκ! κρόκο, κρόκο, κρόκ! χτυποῦν τὰ πέταλα στὸ δρόμο.

Φρρρ, φρρρ! σφυρίζει ὁ εἰσπράκτορας νὰ σταματήση τὸ τράμ. Ὁ ὁδηγὸς τραβᾷ πίσω τὰ ἡνία τῶν ἀλόγων καὶ γυρίζει τὸ φρένο. Τὸ τράμ σταμάτησε. Κατεβαίνομε· ὁ πατέρας μὲ παίρνει ἀπὸ τὸ χέρι καὶ προχωροῦμε.

Νάτο τὸ σχολεῖο. Παιδιά μὲ τὶς μητέρες καὶ τοὺς πατέρες περιμένουν τὴ σειρά τους νὰ γραφοῦν. Παίρνομε κι ἔμεῖς σειρά· τέλος μπαίνομε στὸ γραφεῖο καὶ χαιρετοῦμε.

«Ἐφερα τὸ παιδί μου νὰ τὸ γράψω», λέει στὸ διευθυντὴ ὁ πατέρας μου.

—«Σὲ ποιά τάξη;» ρωτᾷ ὁ διευθυντής. Ἐγὼ βγάζω τὸ χαρτί ποῦ μοῦ εἶχε δώσει ὁ δάσκαλός μου στὸ χωριό.

Ὁ διευθυντής ἔβαλε τὰ γυαλιά του καὶ τὸ διάβασε. «Μπράβο! εἶπε, εἶσαι καλὸς μαθητής. Θὰ πᾶς τρίτη αἴθουσα δεξιά. Ἐκεῖ εἶναι ἡ τρίτη τάξη.

Ὁ δάσκαλος θὰ σοῦ πῆ τί βιβλίο θ' ἀγοράσης».

Χαιρετήσαμε καὶ βγήκαμε ἀπὸ τὸ γραφεῖο.

—«Πήγαινε μόνος», μοῦ εἶπε ὁ πατέρας.

Προχώρησα στὴν τρίτη τάξη. Μέσα ἦταν ὁ δάσκαλος καὶ λίγα παιδιά. Τοὺς ἔδινε ὁδηγίες. Μπαίνοντας ἔβγαλα τὸ καπέλο.

«Καλημέρα σας!»

—«Καλῶς τον! Τί θέλεις παιδί μου;»

—«Γράφτηκα στὴν τρίτη τάξη· λέγομαι Δῆμος....»

—«Ὦραϊα!»

—«Σέ ποιό σχολεῖο ἦσουν;»

Τοῦ εἶπα.

—«Θέλεις νὰ μοῦ διαβάσης λίγο;» ρώτησε ὁ δάσκαλος.

—«Μάλιστα».

Μοῦ ἔδωσε ἓνα βιβλίο καὶ διάβασα.

Εἶδα τὸν πατέρα μου στὴν πόρτα νὰ χαμογελᾷ εὐχαριστημένος.

Ὁ δάσκαλος τὸν ἐχαιρέτησε καὶ τοῦ εἶπε:

«Καλημέρα, κύριε..... εἶναι ἴσως τὸ παιδί σου ὁ Δῆμος;»

—«Ναί, ναί», εἶπε ὁ πατέρας.

—«Πολύ καλά, παρὰ πολὺ καλά!» εἶπε ὁ δάσκαλος.

—«Πότε πρέπει νὰ ξανάρθῃ ὁ Δῆμος;» ρώτησε ὁ πατέρας.

—«Ὑστερα ἀπὸ δέκα μέρες. Καὶ θὰ μᾶς πῆς, Δῆμο, πῶς πέρασες ἐκεῖ στὸ χωριό.... Ναί;»

—«ὦ! ἔχω νὰ πῶ πολλά, πολλά».

—«Θὰ τ' ἀκούσωμε· τώρα γειά σου. Χαίρετε, κύριε,

νά σου ζήση, θά γίνη καλὸ παιδί», μᾶς εἶπε ὁ δάσκαλος.

Πήγαμε ὕστερα στοὺ βιβλιοπωλεῖο καὶ μοῦ ἀγόρασε τὸ βιβλίον, τετράδια, μολύβια, πένες, κοντυλόφορο, ἓνα ὠραῖο καλαμαράκι, μιὰ πλάκα καὶ πετροκόντυλα. Τὰ βάλουμε μέσα σὲ μιὰ ὁμορφὴ σάκα, ποὺ ἔμοιαζε μὲ τὸ σάκο ποὺ φοροῦν οἱ στρατιῶτες. Ἔτσι θά τὸν ἐφοροῦσα κι ἐγώ.

«Ἐξήντα δυὸ καὶ πενήντα, εἶπε ὁ ὑπάλληλος, κάθουν ὅλα».

Ὁ πατέρας μου ἔδωσε ἓνα ἑκατοστάρικο, νὰ τὸ δώσω στοὺ ταμεῖο μαζί μὲ τὴ σημείωση τοῦ ὑπαλλήλου καὶ νὰ πάρω τὰ ρέστα.

Τὰ πῆρα, τὰ μέτρησα, τὰ ἔδωσα στὸν πατέρα διπλωμένα καὶ τοῦ εἶπα:

«Σωστὰ εἶναι».

—«Πόσα;» μὲ ρώτησε.

—«Ἐνα εἰκοσιπεντάρικο, δυὸ τάλληρα, δυὸ μονόδραγμα καὶ πέντε δεκάρες», ἀπάντησα. Τὰ κοίταξε ὁ πατέρας κι ἔμεινε εὐχαριστημένος. «Πῶς ἔμαθες νὰ λογαριάζης τόσο γρήγορα;» μὲ ρώτησε.

—«Ψώνιζα τοῦ θείου καὶ τοῦ ἔδινα λογαριασμό».

Ἔπειτα μὲ τοὺς φίλους μου παίζαμε τὸν μπακάλη, τὸ μανάβη, τὸν ἔμπορο· ὅλα τὰ παίζαμε.

Εἶχαμε ψεύτικα λεπτὰ ἀπὸ χαρτί».

Πήγαμε ἔπειτα στοὺ γραφεῖο. Χαρὰ ποὺ εἶχαν οἱ ὑπάλληλοι! Βγῆκα στοὺ περιβολάκι. Μπλούμ, μπλούμ, μπλούμ, ἔπεσαν οἱ βάτραχοι στὴ λεκάνη τοῦ συντριβανιοῦ.

Τὰ ψαράκια ἦταν περισσότερα. Ἔκοψα ἀπὸ τὸ κουλούρι μου καὶ τοὺς ἔρριξα μικρὰ μικρὰ κομματάκια. Πῶς τὰ τσιμποῦσαν μὲ τὸ χαριτωμένο στοματάκι τους!

73. ΤΑ ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙΑ

Τὸ βουνὸ μᾶς εἶχε διώξει καὶ ὅμως ἐδῶ στὴν πόλη ἦταν ἀκόμη ζέστη, σκόνη, σκόνη σύννεφο, πού μὲ ἔπνιγε.

Πόσο χάρηκα, πού εἶδα τ' ἀντικρινὸ βουνὸ νὰ φορῆ τὴ σκούφια του. Σκούφια λένε οἱ ναυτικοὶ τοῦ τόπου μας τὰ σύννεφα πού κάθονται στὴν κορφή τοῦ βουνοῦ. Τὸ ἔχουν παρατηρήσει, πῶς ἅμα αὐτὸ τὸ βουνὸ φορέση τὴ σκούφια του θὰ βρέξη.

Στὴν πόλη ἦταν ἀνεμοστρόβιλος σὲ ὅλους τοὺς δρόμους. Ἀρχίζει ἀπὸ κάπου, στριφογυρίζει καὶ παίρνει μαζί του σκόνη, σκουπίδια, παλιόχαρτα καὶ τὰ φύλλα πού πέφτουν ἀπὸ τὰ δέντρα καὶ ὑψώνονται μεσοῦρανα. Προχωρεῖ πρὸς τὸ βουνό, ἀνεβαίνει ψηλὰ θολώνοντας τὸ γαλάζιο χρῶμα τ' οὐρανοῦ, καὶ ὕστερα σβήνει, χάνεται σιγὰ σιγὰ. Τὰ φύλλα καὶ τὰ παλιόχαρτα κατεβαίνουν τώρα χωρὶς δύναμη ἀργά, σὰν πεταλοῦδες πού δὲν ἔχουν ζωὴ.

Μιὰ βροντὴ ἀκούεται, ἄλλη, κι ἄλλη, καὶ νά, ξέσπασε ἡ μπόρα. Πλάφ, πλάφ! πέφτουν οἱ πρῶτες στάλες, μεγάλες μεγάλες, καὶ κάνουν στὰ πεζοδρόμια μεγάλα σημάδια μαῦρα.

Κρρρρ, κρρρρ! μπούμ, μπούμ! Οἱ κερανοὶ.

Οί άστραπές σά φίδια λαμπερά σκίζουν τόν άέρα.
 "Έπειτα από τις στέγες, rrrr, rrrr, rrrr! πλίφ,
 πλάφ, πλάφ! χύνεται τò νερό. Οί σταλαματιές χο-
 ρεύουν, χορεύουν χαρούμενες, πού κατέβηκαν από
 τόσο ψηλά κι έχουν τόση δουλειά νά κάνουν! Στις
 σκεπές ακούραστες πλένουν τὰ κεραμίδια και τὰ ξα-
 ναπλένουν."Όπου είναι βαθούλωμα σχηματίζουν γοϋρ-
 νες και χορεύουν εκεί μέσα και όλο χορεύουν. Οί άλλ-
 λες, πού πέφτουν από τούς σωλῆνες, πλένουν τò
 πεζοδρόμιο κι έπειτα ένώνονται και κάνουν τò αυ-
 λάκι. Και τò αυλάκι τρέχει γοργò και παίρνει μα-
 ζί του τὰ χαρτιά, τὰ στριφογυρίζει και σέ μιá γωνιά,
 rrrrrrt! χύνεται στήν ύπόνομο. Μερικά χαρτιά αν-
 τιστέκονται, θέλουν νά δοϋν τόν κόσμο άκόμη, μá
 άλλα κύματα τ' αναγκάζουν νά πέσουν κι αυτά μέ-
 σα στήν ύπόνομο.

"Άλλα θολά ποταμάκια κατεβαίνουν και χύνονται
 στή θάλασσα και τή θολώνουν κι αυτή.

Μπούμ..... μπούουμ..... μπούμ! άκούονται άριά
 άριά τὰ τελευταία μπουμπουνητά. Μά ό ήλιος έσκι-
 σε σέ λίγο τὰ σύννεφα και πρόβαλε όλόλαμπρος.

Πώς λάμπουν όλα, κεραμίδια, δρόμοι και τὰ δέν-
 τρα φρεσκοπλυμένα!

Σιγά σιγά βγαίνει κανένας πωλητής:

«Μπάμιες, ντομάτες, πατάτες, μελιτζάνες!»

Και ή δύση σέ λίγο, σά νά έχη πανηγύρι, λάμπει,
 φλογίζεται. Τὰ σύννεφα φαίνονται σά νά γιορτάζουν
 και νά παραστέκονται λαμπροστολισμένα στήν ά-

ναχώρηση του ήλιου, που σιγά σιγά φεύγει και χάνεται.

74. ΚΑΤΙ ΑΚΟΜΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΜΟΥ

Σιγά σιγά έπιασα φιλία με τα παιδιά του σχολείου. Τους έμαθα τα παιχνίδια που παίζαμε στο βουνό κι εκείνα πάλι με μάθαιναν τα δικά τους παιχνίδια. Μά φυσικά ό νοῦς μου ήταν πάντα στο βουνό, στους φίλους μου που άφησα εκεί.

Και να ήθελα να τους ξεχάσω με άφηναν; Κάθε εβδομάδα έρχονταν τα γράμματά τους. Έγώ καμάρι, όταν έμπαινε στην πόρτα ό ταχυδρόμος και φώναζε: «Δήμος Τιβουράς».

‘Η ‘Ανθούλα μου έγραφε κάθε φορά:

«Μά βέβαια, που να μάς θυμηθής εμάς έδω στο βουνό!» και άς έγραφα ταχτικά. Πόσο καλό μου έκαναν τα γράμματα εκείνα.

Πριν να έρθη ή πρωτοχρονιά, έστειλα πολλά δώρα στους φίλους μου και άρκετά για τό μουσειό του σχολείου. Θυμούμαι πώς έστειλα για τό σχολείο ένα πολύ ώραίο καράβι: τίποτε δέν έλειπε από μέσα. Είχε και τόν καπετάνιο να δίνη προσταγές, και τόν τιμονιέρη και τούς ναῦτες, και ένα ναυτόπουλο που ανέβαινε ψηλά στο μεσιανό κατάρτι. Τρικάρταρο ήταν τό καράβι.

Στόν Πάνο, στο Γιώργο και στο Σπύρο έστειλα από μιá φλογέρα. Στήν ‘Ανθούλα, στήν ‘Αθηνά και

στήν ἑλλη ἀπὸ μιὰ χάρτινη κάμαρα μὲ κοῦκλες μέσα, κρεβατάκια, καρέκλες καὶ καναπέδες.

Τοὺς ἔστειλα καὶ μερικές φοῦσκες γεμάτες γκάζι, πού ἅμα τις ἀφήσης, ἀνεβαίνουν ψηλὰ σὰν ἀερόστατα. Τοὺς ἔγραφα νὰ τις βαστοῦν ἀπὸ τὸ σκοινάκι καὶ ἂν ἤθελαν νὰ τις δοῦν πῶς ἀνεβαίνουν, νὰ κλείσουν τὰ παράθυρα τοῦ σχολείου μὴ βγῆ καμιὰ ἔξω καὶ χαθῆ, καὶ νὰ τις ἀφήσουν ὅλες μεμιαῖς. Θὰ τις ἔβλεπαν ν' ἀνεβαίνουν ψηλά, νὰ φτάνουν στὸ ταβάνι καὶ νὰ κάνουν σὰ νὰ θέλουν νὰ τὸ τρυπήσουν, νὰ βγοῦν ἔξω γιὰ νὰ πᾶνε ψηλὰ ψηλά.

Μοῦ ἔγραψαν πῶς τοῦ Σπύρου ξέφυγε τὸ μπαλόνι καὶ σηκώθηκε ψηλὰ ἀπάνω ἀπὸ τὸ καμπαναριὸ τῆς ἐκκλησιᾶς. Ὑστερα ὁ ἀέρας τὸ τράβηξε μακριὰ κατὰ τὴ θάλασσα καὶ χάθηκε. Οἱ χωρικοὶ τὸ κοίταζαν τὸ μπαλόνι καὶ παραξενεύονταν.

Ὁ Γιῶργος μᾶς ἔγραφε: «Ὁμορφα λαλοῦν οἱ φλογέρες πού μᾶς ἔστειλες, μὰ ποῦ νὰ φτάσουν τὸ καλάμι μου! Σωστὸ ἀηδονάκι εἶναι!»

75. ΔΥΟ ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΕΣ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ

Πλησίαζε ἡ Λαμπρὴ. Ἐνα βράδυ εἶχαμε καθίσει στὸ τραπέζι· ἔξαφνα χτυπᾶ τὸ κουδούνι: τρρίγκ, τρρρίγκ! Ποιὸς νὰ εἶναι; Ἐμεῖς κανένα δὲν περιμέναμε. Πῆγα νὰ ἰδῶ καί... ἡ Ἀνθούλα μὲ ἀρπάζει, ὁ θεῖος μου τραβᾶ τὸ αὐτί, ἡ θεία μὲ χαϊδεύει, ἡ γιὰ γιὰ μὲ φιλεῖ.... Ἐγὼ τὰ ἔχασα: «Μὰ νὰ μὴ μᾶς γράψετε!»

—«Καὶ τότε δὲ θὰ τὰ ἔχανες!» λέει γελώντας ἡ Ἄνθούλα.

—«Μητέρα! Ἡ γιαγιά, ὁ θεῖος, ἡ θεία, καὶ ἡ Ἄνθούλα....» φωνάζω.

Τρέχει ἡ μητέρα καὶ ὁ πατέρας.

«Καλέ, πῶς ἦταν αὐτό; Ἄ, μὰ κάνετε καλά, ὠραῖα!....»

Ὁ θεῖος λέει πῶς στὸ χωριὸ εἶναι ὅλοι πολὺ καλά:

δέν πιστεύει νά τόν χρειαστοῦν. Ἡ θεία εἶχε νά ράψη τὸ καινούργιο της φόρεμα. Ἡ Ἀνθούλα ἤθελε νά ἰδῆ τὴν πόλη. Καί ἦ γιαγιά; Καί πῶς μπορούσαν νά τὴν ἀφήσουν μόνη;

Αὐτὰ ἔλεγε ὁ θεῖος, μὰ ἐγὼ κατάλαβα πῶς τὸ καλὸ αὐτὸ τὸ χρωστούσαμε στὴν Ἀνθούλα, καί ἡ μητέρα μου τῆς κάνει χίλια δυὸ χάδια, γιὰ νά τῆς δείξῃ πῶς ἔκαμε καλά, πού τοὺς ξεσήκωσε θέλοντας καὶ μὴ ὄλους.

Ἡ Ἀνθούλα ὅλα θέλει νά τὰ ἰδῆ, γιὰ ὅλα ρωτᾷ νά μάθῃ, μὰ δέν τὸ δείχνει πῶς τῆς κάνουν μεγάλη ἐντύπωση:

«Ἔ, καὶ τί εἶναι τοῦτο; Σπουδαῖο!» λέει κάθε φορά. Μὰ ἐγὼ τὴν ξαίρω: δὲ μοῦ κρύβεται.

Ἦρθε καὶ ὁ παππούς ἀπὸ τὸ νησί του. Τί χαρὰ νά εἴμαστε ὅλοι μαζί. Πρώτη φορά ἔτυχε αὐτό. Καὶ εἶχε ξεχωριστὴ χαρὰ ἡ Λαμπρὴ τῆ χρονιά ἐκείνη.

Τῆ μεγάλη Παρασκευὴ τὸ δειλινὸ γυρίσαμε ὅλες τὶς ἐκκλησίες καὶ εἶδαμε στολισμένους τοὺς ἐπιτάφιους.

Τῆ νύχτα, στὶς δώδεκα, ἀκολουθήσαμε τὸν ἐπιτάφιο τῆς ἐνορίας μας. Καθὼς τὸν εἶδε ἡ Ἀνθούλα δέν εἶπε: «Ἔ, καὶ τί εἶναι τοῦτο!» Τῆς ἄρεσε τὸ φῶς ἀπὸ τὶς λαμπάδες, πού ἔκαναν ποταμάκι φωτεινὸ καὶ τὰ βεγγαλικά πού χρωμάτιζαν τὸ ποταμάκι, πού τριγύρισε μέσα στὴν πόλη κι ἔπειτα γύρισε καὶ ἀνέβηκε πάλι στὴν ἐκκλησιά.

Δεκαπέντε μέρες μείναμε ὅλοι μαζί. Ἐπειτα πάλι χωριστήκαμε.

76. ΣΤΟ ΝΗΣΑΚΙ ΤΟΥ ΠΑΠΠΟΥ

Λίγες μέρες ύστερα από τις διακοπές ήρθε ο παππούς.

«Κυρά νύφη», είπε στη μητέρα μου ο παππούς, ο πατέρας του πατέρα μου, «είναι ή σειρά μου. Θα πάρω κι εγώ το Δῆμο, να μου κρατήσει συντροφιά τὸ φετεινὸ καλοκαίρι».

«Νὰ ἔρθη, πεθερέ μου, νὰ ἔρθη», εἶπε γελαστή ἡ μητέρα, κι ἔτσι πού νὰ μὴν καταλάβη πὼς δὲν τὸ ἤθελε.

Πρῶι πρῶι τὴν ἄλλη μέρα φύγαμε. Μπήκαμε σ' ἓνα βαποράκι, στὸ ἴδιο πού εἶχε ἔρθει ὁ παππούς, καὶ τραβήξαμε γιὰ τὸ νησάκι του.

Ὁ καιρὸς ἦταν καλός, δροσερὸ ἀεράκι φυσοῦσε, ὁ οὐρανὸς καταγάλανος καὶ ἡ θάλασσα σὰ νὰ τραγουδοῦσε γλυκὸ τραγούδι ταξιδιοῦ.

Ὅταν φτάσαμε στὸ νησί, στὸ λιμανάκι του, καὶ βγήκαμε, ὁ παππούς πῆρε μιὰ βάρκα δική του, πού εἶχε ἀφήσει, μπήκαμε μέσα καὶ ἀνοιχτήκαμε. Ὑστερα ἀπὸ λίγην ὥρα ὠδήγησε τὴ βάρκα του καὶ τὴν ἄραξε σ' ἓνα λιμανάκι ἐμπρὸς σ' ἓνα παλιὸ μεγάλο σπίτι, χτισμένο μὲ μεγάλες πέτρες, πού ἔμοιαζε μὲ κάστρο.

Δυὸ τρία σκαλιὰ ἀνεβήκαμε καὶ μπήκαμε μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπίτι. Ἦταν τοῦ παπποῦ, καὶ εἶχε δύο πατώματα. Τὸ δεῦτερο πάτωμα εἶχε μαρμαρένιο μπαλ-

κόνι· από κει ἔβλεπες τὴ θάλασσα πέρα καὶ πέρα, ὡς ἐκεῖ πού ἐνώνεται ὁ οὐρανὸς μ' αὐτὴ.

Τὸ ὑπόγειο ἀνοίγε πρὸς τὴ θάλασσα.

Καὶ τί δὲν εἶχε τὸ ὑπόγειο;

Ἄγκυρες σκουριασμένες, καδένες σιδερένιες πού δέ-
νουν τὶς ἄγκυρες, σωρὸ σκοινιὰ κουβάρια, γοργό-
νες ἀπὸ παλιὰ καράβια, καὶ μπαστούνια, ἀντένες,
κατάρτια καὶ ἄλλα.

Ἦταν καὶ μιὰ βάρκα παλιὰ, πολὺ παλιὰ, πού ὁ
παππούς τὴν ἔβαφε πάντοτε καὶ τῆς εἶχε ἐξαιρετικὴ
ἀγάπη. Δὲν ἔλειπε ἡμέρα ἀπὸ κοντά της. Κάτι εἶχε
νὰ διορθώση, κάτι νὰ κοιτάξη.

Μ' αὐτὴν εἶχε σωθῆ, ὅταν ἦταν εἴκοσι χρονῶν πα-
λικάρι. Τὸ καράβι τοὺς χτύπησε σὲ ξέρα· οἱ ναῦτες
πρόφτασαν καὶ μπῆκαν σὲ μιὰ βάρκα. Ἔμενε αὐτὴ
μὰ τὰ σκοινιὰ της ἦταν μπερδεμένα· καθὼς βούλια-
ζε τὸ καράβι, κατῶρθωσε καὶ τὴν ἔρριξε στὴ θά-
λασσα καὶ πήδησε καὶ αὐτός. Κολυμπώντας ἀνέβηκε
καὶ πῆρε τὰ κουπιά· οἱ ἄλλοι ναῦτες γύρισαν στὸ
νησί καὶ τὸν εἶχαν γιὰ χαμένο. Ὑστερα ἀπὸ πολλὰ
βάσανα, γύρισε, ὅταν τοῦ ἔκαναν τὸ μνημόσυνο....
Πόσο χάρηκε ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα του.

Ὁ παππούς εἶχε μιὰ γερόντισσα πού τὸν ἐφρόντι-
ζε, ἄλλον δὲν εἶχε. Ὁ πατέρας μου πολλές φορές τοῦ
εἶχε εἰπεῖ τοῦ παπποῦ νὰ μείνη μαζί μας.

«Δὲ μπορῶ, παιδί μου. Ζαλίζομαι στὴν πόλη. Θέλω
νὰ μένω ἐκεῖ στὸ ἤσυχο νησάκι μου».

77. ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΛΙΜΑΝΙ

Μικρό τὸ νησάκι, μὰ εἶχε μεγάλο λιμάνι, ἐκεῖνο ποῦ μᾶς εἶχε βγάλει τὸ βαπόρι, καὶ δὲν ἦταν μακριὰ ἀπὸ τὸ λιμανάκι, ποῦ ἦταν μπροστὰ στὸ σπίτι τοῦ παπποῦ.

Ὅταν ἦταν παιδί, σὰν κι ἐμένα μοῦ ἔλεγε ὁ παππούς, μαζεύονταν κατὰ τὰ Χριστούγεννα ἐκεῖ μέσα ἀπάνω ἀπὸ τριακόσια καράβια.

Μόνα τὰ καράβια τοῦ παπποῦ του, τοῦ πατέρα του, τῶν ἀδερφῶν τοῦ πατέρα του καὶ τῶν ξαδέρφων ἦταν ἀπάνω ἀπὸ εἴκοσι. Καὶ τότε, ἀραγμένα ὅλα στὸ ἴδιο μέρος ἐνώνονταν μὲ μαδέρια. Ἔτσι ἀνέβαινε σ' ἓνα ἀπὸ αὐτά, τοῦ παπποῦ του κι ἐπαιζε τὸ κυνηγητὸ μὲ τὰ ξαδέρφια του ἀπὸ τὸ ἓνα καράβι στὸ ἄλλο.

Τώρα πᾶνε· λίγα ἔμειναν: κυρίεψαν τὴ θάλασσα τὰ ἀτμόπλοια.

78. ΑΛΛΟ ΝΗΣΑΚΙ

Κάθε ἡμέρα σχεδὸν μπαίναμε στὴ βάρκα καὶ πηγαίναμε σ' ἓνα ἄλλο νησάκι, ποῦ φαινόταν σὰ χελωνάκι. Ὅταν φυσοῦσε ὁ νοτιάς καὶ τὰ κύματα φαίνονταν πῶς θὰ τὸ καταπιοῦν, ἐκεῖνο φαινόταν πῶς κολυμποῦσε νὰ ξεφύγη μακριὰ, καὶ ὅμως ἔμενε πάντοτε στὴν ἴδια θέση ἀσάλευτο.

Μισὴ ὥρα κάναμε νὰ πᾶμε ἐκεῖ καὶ ἄλλη μισὴ νὰ
Τὸ Χρυσό μου Βιβλίο, *Εκδ. Β'. Παπαμιχαήλ-Βουτυρά 137

τὸ γυρίσωμε ὅλο γύρω γύρω. Στὴ μέση εἶχε ἓνα βράχο μυτερό, μὰ γύρω στὸ βράχο ἦταν πεῦκα. Κατὰ τὴ δυτικὴ μεριά ἦταν ἓνα πρόσχαρο λιμανάκι, ποῦ ἡ ἄμμουδιά του ἦταν χρυσόξανθη. Λίγο πέρα εἶχε ὁ παππούς ἓνα σπιτάκι μ' ἓνα μικρὸ κῆπο γύρω γύρω ποῦ πότιζε μιὰ βρυσούλα. Εἶχε καὶ μελίσια. Στὸ ἄλλο νησί ζοῦσαν τὰ κουνέλια τοῦ παπποῦ.

Ὅταν βοτάνιζε τὸν κῆπο ὁ παππούς, μαζεύονταν γύρω στὸ φράχτη νὰ τοὺς ρίξη τὰ ξώφυλλα. Μὲ τὸν καιρὸ γνώρισαν κι ἐμένα κι ἔτρωγαν ἀπὸ τὰ χέρια μου.

Μὰ πῶς εἶχαν σκάψει τὸν τόπο! Ἐνα σωρὸ ὑπονόμους εἶχαν κάμει.

Ἐκεῖ στὸ λιμανάκι μ' ἔμαθε ὁ παππούς κολύμπι καὶ ψάρεμα.

Πόσο νόστιμα ἦταν τὰ παξιμάδια βρεμένα στὸ κρουσταλλένιο νερὸ τῆς βρυσούλας.

Βοηθοῦσα τὸν παππού σὲ ὅλα καὶ ὁ παππούς τὸ εἶχε χαρὰ του. Μὲ καμάρωνε.

Κάτω ἀπὸ τὸν ἴσκιο βελανιδιάς μου ἔλεγε ἓνα σωρὸ ναυτικὲς ἱστορίες.

79. ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΠΠΟΥ

Μοῦ ἔλεγε πῶς μιὰ φορὰ ὁ ἄνεμος τοὺς τραβοῦσε κατὰ τὰ μέρη ποῦ κατοικοῦν οἱ κουρσάροι. Ταξίδευε μὲ τὸν πατέρα του, ἓνα γερόλυκο τῆς θάλασσας.

«Πάρε τὸ τρομπόνι καὶ τὸ νοῦ σου, μὴ μὲ ντροπιάσης», τοῦ εἶχε εἶπει.

Μιά βάρκα έρχόταν καταπάνω τους. Τήν ώρα πού ήταν έτοιμοι νά τή χτυπήσουν, άκούνε φωνές, μά δέν καταλάβαιναν τί έλεγαν. 'Ο άνεμος βουίζει: βλέπουν μιá λευκή σημαία.

«Θέλουν νά μάς γελάσουν, είπε ό πατέρας του παππού μου, μά μή χτυπάτε, πριν νά σάς προστάξω».

'Η βάρκα όλο πλησιάζει. Δυό άνθρωποι φαίνονται πού τραβούν τά κουπιά.

«Δέ θέλεις νά είναι δικοί μας;» είπε ό πατέρας του παππού, κοιτάζοντας μέ τό τηλεσκόπιο.

'Αλήθεια, ήταν αιχμάλωτοι τών κουρσάρων πού είχαν φύγει κρυφά.

«Ποιοί είστε!»

—«Βοήθεια! δικοί σας· βοήθεια!» άκούστηκε.

Κατέβασαν μιá βάρκα και ό παππούς μέ δυό ναύτες κατώρθωσαν νά πλησιάσουν τή βάρκα, νά τή δέσουν και νά τή σύρουν στό καράβι τους. Μέ δυσκολία τους ανέβασαν, ήταν μισοπεθαμένοι. Είχαν φύγει πριν από δώδεκα ώρες και όπου τους έφερνε ή τύχη.

Στόν όρίζοντα φάνηκε ένα καράβι, πού τους πλησίαζε.

Μπούμ, άκούστηκε μιá κανονιά.

Σέ λίγο σίμωσε τό καράβι. Άρχισε και τό καράβι του παππού του πατέρα μου τίς κανονιές.

Μιά άπ' αυτές τίς κανονιές τους βρήκε και τους έκαμε νά αλλάξουν δρόμο και νά φύγουν. Δέν τους κυνήγησαν, τους άφησαν νά φύγουν.

'Επειτα μου έλεγε για τά ταξίδια στόν ώκεανό,

πού για μέρες κι εβδομάδες δὲν ἔβλεπαν παρὰ οὐρανὸ καὶ θάλασσα.

Ἦταν ὁλόγυρα ἕνας κύκλος ἀπέραντος, πού τὸ μάτι κουραζόταν νὰ τὸν βλέπη.

Τὰ κύματα ἐκεῖ δὲ σποῦνε, παρὰ κυλιοῦνται σὰ βουνά, καὶ τὸ καράβι πότε βρίσκεται σὲ ἄβυσο, πότε στὴν κορφή τῶν κυμάτων. Κάθε τόσο εἶχαν νὰ χαροπαλέψουν, νὰ πολεμήσουν μὲ τὸ θάνατο.

Χαρὰ πού εἶχαν νὰ βλέπουν κάποτε κανένα καράβι στὸν ὀρίζοντα, πρῶτα νὰ προβάλλουν τὰ κατάρτια κι ὕστερα τὸ σκαφίδι του!

Καμιὰ φορὰ ἔβλεπαν νησὶ ὁλόκληρο νὰ ταξιδεύη μὲ ὄρμη ἀπὸ τὸ βοριὰ πρὸς τὸ νοτιὰ.

Ὁ ἥλιος πού ἔπεφτε ἀπάνω καὶ ἀντιφέγγιζε τὶς ἀχτίνες του, θάμπωνε τὰ μάτια. Γύρω του σχηματίζονταν ἀχνοὶ μὲ ὅλα τὰ χρώματα τοῦ οὐράνιου τόξου. Ἦταν νησιὰ ἀπὸ πάγο, πού ξεκόβονταν ἀπὸ τὰ βορινὰ μέρη, ἐκεῖ ὅπου ἡ νύχτα βαστᾷ ἕξι μῆνες καὶ ἡ μέρα ἄλλες τέσες. Ἀλίμονο ἂν πέση τὸ παγονήσι αὐτὸ ἀπάνω στὸ καράβι! Συντρίμια τὸ κάνει. Κανεὶς δὲ μπορεῖ νὰ σωθῆ.

Ἐκεῖ ζοῦν τὰ θηρία τῆς θάλασσας, μεγάλα ὅσο τὸ καράβι. Τὸ στόμα τους χωρεῖ ὁλόκληρη βάρκα. Καθὼς φυσοῦν τὸν ἄερα ἀπὸ τὰ ρουθούνια τους, κάνουν τὸ νερὸ νὰ πηδᾷ ψηλὰ σὰν ἀπὸ συντριβάνι.

Ἐπάρχουν καὶ ἄνθρωποι σὲ κείνα τὰ μέρη, ψηλά, πού ζοῦν μέσα σὲ καλύβες χτισμένες ἀπὸ μεγάλες πλάκες ἀπὸ πάγο, καὶ τυλιγμένοι σὲ πολλὲς γοῦνες. Στὰ μέρη ἐκεῖνα ψαρεύουν τὴ χρυσὴ ρέγκα, τὸ μπα-

καλάο και τή μουρούνα, πού από τὸ συκώτι της βγάξουν τὸ μουρουνόλαδο.

Ἐκεῖ ζεῖ ἡ ἄσπρη ἀρκούδα καὶ τ' ἄλλα ζῶα, πού ἔχουν τὶς πιὸ παχιές καὶ μαλακές γοῦνες. Ἀπὸ τὶς ἀγριόχηνες καὶ ἄλλα πουλιὰ παίρνουν τὰ φτερά γιὰ τὰ καπέλα τῶν γυναικῶν.

80. Ο ΜΠΑΡΜΠΑ-ΣΤΑΜΑΤΗΣ

Στὸ Χελωνάκι ἄφηνε ὁ παππούς νὰ ψαρεύουν μερικοὶ γέροι ψαράδες. Ἐκεῖ ψαρεύονται κάτι μεγάλα χρυσοκόκκινα μπαρμπούνια καὶ μεγάλοι ἄστακοί.

Ἔνας ἀπ' αὐτοὺς ἦταν ὁ μπαρμπα-Σταμάτης. Ἦταν πιασμένος ὁ μπαρμπα-Σταμάτης καὶ μόλις μπορούσε νὰ κινηθῆ ἄργα καὶ μὲ κόπο μεγάλο.

Γιὰ νὰ ζήση ἀνέβαινε στὰ βαπόρια πού περνοῦσαν καὶ πουλοῦσε στοὺς ἐπιβάτες κανένα ζευγάρι περιστερία, κανένα βοῦρλο μπαρμπούνια, κανέναν ἄστακό..

Ὁ μπαρμπα-Σταμάτης ἦταν σφουγγαράς, καὶ πολὺ νέος, τριανταπέντε χρονῶν, ἔπαθε.

Ὅταν μ' ἔβλεπε νὰ παίρνω βουτιές, φώναζε: «πιὸ βαθιά, Δῆμο, πιὸ βαθιά!...»

Καμιὰ φορὰ πού ἀνέβαινα στὴ βάρκα του μοῦ ἔλεγε:

«Ὅταν εἶχα τὰ χρόνια σου, ἔφτανα τρεῖς ὀργιές βαθιά. Δώδεκα χρονῶν εἶχα φτάσει στὶς πέντε ὀργιές. Δεκαπέντε χρονῶν ἤμουν, πού πῆγα μὲ τὸ σφουγγαράδικο καράβι. Ἐπαιρνα μιὰ πέτρα καὶ πήγαινα βαθιά ὡς δέκα ὀργιές.

Μὲ τὸ ἐλεύθερο χέρι ξεκολλοῦσα βιαστικὰ τὰ σφουγγάρια καὶ τὰ ἔβαζα στὴν ἀπόχη, ποὺ εἶχα περάσει στὸ λαιμό. Ἐπειτα ἄφηνα τὴν πέτρα καὶ τὸ νερὸ μὲ πετοῦσε ἀπάνω.

Μήπως ξαίρω πόσες φορές τὴν ἡμέρα βουτοῦσα; Τότε λίγοι πέθαιναν καὶ τοὺς βγάζαμε στὴν ἀμμουδιά τοῦ γιαλοῦ καὶ τοὺς θάβαμε κεῖ. Ἡ ἀμμουδιά ἐκείνη ἔκαιγε: ὦ, πόσο ἔκαιγε.

Ἐξέστερα βγῆκαν οἱ μηχανές, τὰ σκάφαντρα: μιὰ λάστιχένια φορεσιά μὲ μολύβια στὰ πόδια καὶ μολυβένια περικεφαλαία. Ἡ περικεφαλαία εἶχε μπροστὰ γυαλιὰ χοντρά.

Ἐκεῖ μέσα μπαίναμε. Ἐνας σωλῆνας μᾶς ἔφερνε ἄερα κι ἓνα σκοινὶ ἦταν δεμένο δίπλα στὸ σωλῆνα.

Ὁ ἄερας ποὺ βγάζαμε ἐμεῖς ἀπὸ τὸ στόμα ξέφευγε κι ἀνέβαινε ἀπάνω στὸ νερό, σὰν τὶς φουσκαλίδες ποὺ βγάζει τὸ νερό, ὅταν βράζη μέσα σὲ μεγάλο καζάνι.

Ὅταν γερμίζαμε τὴν ἀπόχη κουνούσαμε τὸ σκοινὶ καὶ μᾶς ἀνέβαζαν. Ἀναίσθητους καὶ μελανιασμένους μᾶς ἔβγαζαν ἀπὸ τὴ λάστιχένια φορεσιά. Ὄρες ἔπρεπε νὰ μᾶς τρίβουν γιὰ νὰ ξαναέρθωμε στὴ ζωὴ καὶ νὰ ξαναδοῦν τὰ μάτια μας τὸν ἥλιο.

Καμιὰ φορά ὁ βουτηχτὴς μὲ ὅσα κι ἂν τοῦ ἔκαναν δὲν ξαναρχόταν στὴ ζωὴ: ἦταν πεθαμένος....

Μὰ καὶ ἂν δὲν πεθάνη ὁ βουτηχτὴς, θὰ σακατευτῆ: καλὴ ὥρα, ὅπως ἐγώ.... καὶ τότε; Περνᾷ ζωὴ βασανισμένη....»

—Μὰ γιατί τότε γίνονται σφουγγαράδες;» ρωτούσα τὸ μπαρμπά-Σταμάτη.

—«Ἐλα, πές μου κι ἐσύ;» ἔλεγε συλλογισμένος ὁ μπαρμπά-Σταμάτης κι ἔβγαζε τὴ σακούλα του νὰ στρίψει τοιγάρω. Ἐπειτα ἔλεγε:

«Μῶς κάνουν τὰ χρήματα τὰ πολλὰ πού παίρνομε; Ὅχι, δὲν εἶναι τὰ χρήματα γιατί καὶ θὰ τ' ἀγαπούσαμε καὶ θὰ βάζαμε λίγα λίγα στὴν μπάντα γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ, μὰ ἔμεῖς τὰ σκορποῦμε... Εἶναι κακὸ αὐτό, τὸ ξαίρω, ἀλλὰ σφουγγαρά δὲ θ' ἀπαντήσης νὰ τοῦ μείνη κάτι ἀπὸ τὰ τόσα βάσανα πού περνᾷ. Ἔ, παιδί μου, εἶναι οἱ ὁμορφιές πού βλέπομε ἐκεῖ κάτω στὸ βυθὸ τῆς θάλασσας. Οἱ ὁμορφιές τῆς στεριάς δὲν εἶναι τίποτε. Ἐκεῖ κάτω ζοῦν ὅλα ὅσα λέν τὰ παραμῦθια. Βουνὰ καὶ βράχοι καὶ κοιλάδες, ὅλα παράξενα. Ἡ ἀμμουδιά, λιβάδι ἀνθοσπαρμένο, μὲ παραμυθένια λουλούδια. Στους βράχους σαλεύουν τὰ κλαδιά τους τὰ κοράλια καὶ εἶναι κολλημένα τὰ σφουγγάρια σὰ μεγάλα λουλούδια.

«Ἄμ τὰ ψάρια! Ποιὸς εἶδε ποτὲ τέτοια ψάρια; Τί πόλεμοι πού γίνονται ἐκεῖ κάτω! Τί γίνεται ὅταν κατεβαίνει ἐκεῖ κάτω τὸ σκυλόψαρο! Θρῆνος γίνεται! Μὰ καὶ ὁ σφουγγαράς, τί θὰ κάμη ὁ σφουγγαράς; Ἐχει ἔτοιμο τὸ μαχαίρι του νὰ παλέψη σὰν παλικάρι».

«Ἄν εἶσαι ἐσύ ἐδῶ κάτω, εἶμαι κι ἐγὼ ἔτοιμος νὰ παλέψωμε», λέει στὸ σκυλόψαρο. Χαρὰ πού ἔχουν ὅσοι εἶναι στὸ καράβι, ἅμα βλέπουν σφαγμένο τὸ

σκυλόφαρο ν' ανεβαίνει στην επιφάνεια. Μά και φόβο μην τους ξεσκίση τὸ βουτηχτή.

«Νά τί μᾶς ἀρέσει καί γινόμεστε σφουγγαράδες».

Τελείωσε τὴν ἱστορία ὁ μπαρμπα-Σταμάτης.

81. ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΜΟΥ ΧΡΟΝΙΑ

Ἐκείνη τὴν χρονιά μὲ ξανάφερε στὴν πόλη ὁ παππούς στο τέλος τοῦ καλοκαιριοῦ. Ἡ μητέρα καὶ ὁ πατέρας χάρηκαν, ἅμα εἶδαν τὸ σκοῦρο χρῶμα ποὺ πῆρα ἀπὸ τὸν ἥλιο.

Ἐγραψα στοὺς φίλους μου ἀπὸ τὸ νησί. Ὁλόκληρο βιβλίο θὰ γίνονταν ὅσα ἔγραψα στοὺς φίλους μου καὶ στὴ μητέρα μου.

Μοῦ ἔγραψαν κι ἐκεῖνοι ἓνα σωρό.

Τὶς ἄλλες χρονιές πῆγαινα καὶ στὸ βουνὸ νὰ βλέπω τοὺς φίλους μου, μὰ γιὰ λίγες μέρες. Γύριζα στὴν πόλη ποὺ μὲ περίμενε ὁ παππούς.

Στὸ νησάκι τοῦ παπποῦ ἐρχόταν καὶ ἡ μητέρα καμμιά φορά, καὶ γιὰ λίγες ἡμέρες ὁ πατέρας.

Ὁ παππούς τοῦ ἔλεγε, καθὼς τὸν ἔβλεπε ἀδύνατο:

«Τί νὰ σοῦ κάμω ἐγώ; Ἐγὼ σοῦ εἶπα νὰ γίνης ναυτικός, καὶ ἐσύ μοῦ διάλεξες τὸ κλειστὸ γραφεῖο».

Δώδεκα χρονῶν εἶχα βγάλει τὸ σχολεῖο τοῦ παπποῦ. Μποροῦσα νὰ διευθύνω τὴ βάρκα, νὰ πάω μὲ τὸ πανί ἢ μὲ τὰ κουπιά στὸ Χελωνάκι καὶ νὰ γυρίσω.

Χαρὰ ποὺ τὴν εἶχε ὁ παππούς!

«Όλο πρώτο θά βρίσκης τόν καιρό!» ἔλεγε μόλις μ' ἔβλεπε ν' ἀράζω τή βάρκα στό λιμανάκι τοῦ σπιτιοῦ του ὁ παππούς.

Νομίζω πῶς θά εἶχα κλείσει τὰ δεκατέσσερα χρόνια τῆς ζωῆς μου, ὅταν ἐγινε αὐτή ἡ ἱστορία. Τήν παίρνω ἀπό ἓνα γράμμα τῆς μητέρας. Μοῦ τὸ ἔγραψε, ὅταν ἄντρας πιά, τυχίδευα μακριά στά ξένα.

«Πάντοτε εἶχα ἓνα φόβο, Ἰημο, ὅταν πήγαινες μονάχος σου μέ τή βάρκα. Καί γεροί ναυτικοί εἶχαν κινυνέψει γυρίζοντας ἀπό τὰ νησάκια τὰ ἔρημα.

»Ὁ παππούς πόσα δέ μοῦ εἶχε εἰπεῖ, πού εἶχε τραβήξει ὁ ἴδιος γυρίζοντας ἀπό τὸ Χελωνάκι. Μὰ πού νά μέ ἀφήση νά σοῦ πῶ τὸ φόβο μου!

«Κοίταζε μὴ μοῦ φοβίζεις τὸ παιδί, νύφη, γιατί δέ θά σοῦ ξαναμιλήσω! Νά τὸ ξαίρης!» μοῦ εἶχε εἰπεῖ.

»Καί νά ἐκεῖνο πού φοβόμουν. Κοίταζα ἀπὸ τὸ μπαλκόνι μαζί μέ τόν παππού. Πόσο ἔτρεμα!

«Νά πάη μιὰ βάρκα, πεθερέ μου», παρακάλεσα.

—«Ὁχι, δέ θά πάη, νύφη», μοῦ εἶπε αὐστηρά. «Θά δῶ ἂν πῆγαν χαμένα τὰ μαθήματ πού τοῦ ἔδωσα».

»Κάθε φορά πού ἔγερνε ἡ βαρκούλα πολὺ ἔλεγα: «Πάει τὸ παιδί».

»Χάρηκα, ὅταν σέ εἶδα κοντὰ στό νησί. Πῆγα νά φωνάξω, μὰ μ' ἐμπόδισε ὁ παππούς.

«Μὴ μοῦ φοβίσης τὸ παιδί, νύφη», εἶπε.

»Σοῦ ἦταν ὁμως δύσκολο νά μπῆς στό λιμανάκι κι ἔκανες βόλτες. Κινδύνευε ἡ βαρκούλα σου νά πέση στοὺς βράχους νά κομματιαστῆ.

«Μὰ φώναξέ του τί νὰ κάμη!» εἶχα παρακαλέσει τὸν παππού σου.

»Εκεῖνος σέ κοίταζε ἀμίλητος. Τὰ χεῖλη του σάλευαν. Τὰ μάτια του πετοῦσαν ἀστραπές. Ἄρχισαν νὰ φοβοῦμαι καί γιὰ τὸν παππού. «Μὰ τί ἔπαθε; τί ἔπαθε;» ἔλεγα μέσα μου.

»Ἐσὺ ὅλο ζύγωνες νὰ μπῆς στὸ λιμανάκι καὶ ὅλο ἡ βάρκα ξεγλιστροῦσε καὶ ξανάρχιζες τίς βόλτες. «Παναγία μου, θὰ πνιγῆ!» πῆγα νὰ πῶ, πού εἶδα πῶς λίγο ἔλειψε νὰ χτυπήσει σέ κάποιο βράχο τὸ μπαστούνι τῆς βάρκας.

«Νὰ πνιγῆ!» εἶπε ὁ παππούς σου. «Μὴ μοῦ φοβίζης τὸ παιδί».

—«Μά...»

—«Τίποτε· κι ἂν βγῆ, κοίταξε μὴ σέ καταλάβη πῶς τρόμαξες», μοῦ εἶπε.

«Κρρράπ! πλίφ, πλάφ!» ἄκουσα. Μῆκες στὸ λιμανάκι, μὰ τὸ μπαστούνι τῆς βάρκας ἔσπασε κι αὐτὴ ἄνοιξε... Δὲν ξαίρω πῶς ἐσὺ πήδησες ἔξω κι ἔτρεξες ν'ἀνεβῆς.

»Τὴν ὥρα πού ἔσπαζε ἡ βάρκα, ὁ παππούς σου χτύπησε τὰ χέρια του ἀπὸ χαρά. Τὰ μάτια του δὲν τὰ εἶχα ἰδεῖ ποτὲ νὰ ἔχουν τέτοια λάμψη.

»Μόλις μπῆκες στὸ σπίτι, ἔτρεξε στὴν πόρτα ὁ παππούς καὶ σοῦ εἶπε:

«Δὲ μοῦ λές, Δῆμο, γιατί δὲν τὸ ἔκαμες αὐτὸ τόση ὥρα; Ἔ, γιατί δὲν τὸ ἔκαμες;»

—«Λυπήθηκα τὴ βάρκα!» τοῦ εἶπες.

—«Τὴ βάρκα!» εἶπε περιφρονητικὰ ὁ παππούς.

—«'Αλήθεια, παππού, είδεμή τὸ συλλογίστηκα στὴν τρίτη βόλτα· εἶχα χάσει τὴν ὑπομονή μου. Στὸ τέλος βλέπεις πὼς τὸ ἔκαμα».

—«Μπράβο σου!» σοῦ εἶπε καὶ σέ καλάρωνε».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

1. *Ήθελα νὰ παλέψω μὲ τοὺς δράκους.....	3
2. *Ὁ παππούς.. ..	5
3. *Ἡ χαρὰ τοῦ παπποῦ.....	6
4. Τὰ δῶρα τοῦ παπποῦ.....	9
5. Στὸ σχολεῖο.....	11
6. Γράφω ἱστορίες.....	12
7. *Ὁ Σωτῆρης Χρόνης.....	16
8. *Ἀρρωσταίνω	18
9. *Ἐρχεται ὁ θεῖος μου.....	20
10. *Ἐχετε γειά!.....	24
11. Κοιτάζω μὲ τὸ τηλεσκόπιο.....	27
12. Μὲ παίρνει ὁ ὕπνος.....	30
13. Φτάνομε σ' ἓνα νησί.....	30
14. Στὸ τραπέζι.....	31
15. Στις μηχανές.....	32
16. Φτάνομε στὸ λιμάνι ποῦ θὰ βγαίναμε.....	34
17. Τὸ καφενεδάκι.....	35
18. *Ἀνεβαίνομε στὸ βουνό.....	36
19. Μέσα στὸ δάσος.....	38
20. Νὰ καὶ τὸ χωριό.....	40
21. Δὲν εἶμαι κούκλα.....	42
22. *Ἡ γιαγιά μου.....	47
23. *Ἡ θεία *Ἀγγελικὴ.....	48
24. Στὸν κῆπο.....	50
25. *Ὁ Πάνος.....	52
26. Τὰ παιγνίδια τῆς ξαδέρφης μου τῆς *Ἀνθούλας..	55
27. Παλεύω μὲ τὸ Σπύρο.....	58
28. Πληγώθηκα.....	60

	Σελ.
29. Ἡ ἀγορά τοῦ χωριοῦ.....	62
30. Ὁ μπαρμπα-Σπύρος.....	63
31. Ἡ ἀνατολή.....	66
32. Ὁ Πάνος παίρνει τὰ πουλάκια ἀπὸ τὶς φωλιές.....	72
33. Ὁ Πάνος δὲ χαλα̃ πιά φωλιές.....	74
34. Κυριακή.....	76
35. Ὁ μπαρμπα-Γιῶργος.....	77
36. Ἡ βρύση.....	79
37. Στὸ ἀμπέλι.....	81
38. Ὁ τυφλὸς κορφολόγος.....	83
39. Τὸ πάθημα τοῦ μπαρμπα-Γιανάκη.....	87
40. Ὁ γύφτος.....	90
41. Ὁ θέρος.....	93
42. Ἔρχονται καὶ ἄλλοι φτωχοὶ τεχνῖτες.....	97
43. Τὰ καινούργια μας παιγνίδια καὶ ἡ ξέλαση.....	99
44. Στὸ μύλο.....	102
45. Κάτι ποῦ δὲν τὸ περιμέναμε.....	104
46. Ὁ νέος μας φίλος.....	105
47. Τὰ παιγνίδια μας.....	108
48. Ὅλοι οἱ φίλοι μαζί.....	112
49. Νά καὶ τὸ σχολεῖο μας.....	113
50. Ὁ μπαρμπα-Γιῶργος βλέπει πρώτη φορὰ θέατρο.....	115
51. Τὸ βουνὸ μᾶς διώχνει.....	122
52. Ὁ τρύγος.....	123
53. Οἱ χωρικοὶ σπέρνουν.....	126
54. Μένω καὶ τὸ χειμῶνα στὸ χωριό.....	128
55. Πηγαίνομε στὸ σχολεῖο.....	129
56. Τὸ πρῶτο χιόνι.....	133
57. Ὁ χιονοπόλεμος.....	137
58. Τ' ἀπομεσήμερα καὶ τὰ βράδια.....	141
59. Τὰ δῶρα τῆς μητέρας.....	146
60. Τὸ νυχτέρι.....	149
61. Ἄν δὲν ἦταν ὁ μπαρμπα-Σπύρος.....	151

	Σελ.
62. Ἡ ἀνοιξη.....	156
63. Ὁ κήπος τοῦ σχολείου.....	158
64. Τὰ χελιδόνια.....	162
65. Πρωτομαγιά.....	165
66. Στὸ μοναστήρι.....	168
67. Ὁ πατέρ-Χρῦσανθος.....	170
68. Τὸ μετόχι τοῦ μοναστηριοῦ.....	175
69. Ἡ μητέρα.....	175
70. Φεύγομε.....	178
71. Πάλι στὴν πόλη.....	179
72. Πηγαίνω μὲ τὸν πατέρα σχολεῖο.....	181
73. Τὰ πρωτοβρόχια.....	185
74. Κάτι ἀκόμη γιὰ τοὺς φίλους μου.....	187
75. Δυὸ ἀλησμόνητες ἑβδομάδες.....	188
76. Τὸ νησάκι τοῦ παπποῦ.....	191
77. Τὸ μεγάλο λιμάνι.....	193
78. Ἄλλο νησάκι.....	193
79. Οἱ ἱστορίες τοῦ παπποῦ.....	194
80. Ὁ μπαρμπα-Σταμάτης.....	197
81. Τελευταία ἱστορία ἀπὸ τὰ παιδικὰ μου χρόνια.....	200

Οἱ ὀλοσέλιδες εἰκόνες στὸ κείμενο καὶ στὸ ἐξώφυλλο εἶναι
πρωτότυπες ἀπὸ τὸν Ἑλληνα καλλιτέχνη κ. Π. Ροῦμπο.

0020561103

BIBLIOTHEKE BOULHS

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἐν Ἀθήναις τῆ 25 Ἰουλίου 1932

Ἀριθμὸς ἐγκριτικῆς } 39602
ἀποφάσεως } 13100

ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΙΣ

*Περὶ ἐγκρίσεως διδασκτικῶν βιβλίων πρὸς χρῆσιν τῶν
μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων.*

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ Π.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νόμου 5045 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν διδασκτικῶν βιβλίων τῆς Δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 264 πρακτικόν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου, ἀποφασίζομεν ὅπως ἐγκριθῆ ὡς διδασκτικόν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Β' τάξεως τῶν Δημοτικῶν Σχολείων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον **ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ «ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΜΟΥ ΒΙΒΛΙΟ»** (ἢ *Αὐγή*), βιβλίον τῶν **Ε. Παπαμιχαήλ** καὶ **Δ. Βουτυρά** διὰ μίαν πενταετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1932-33 ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅπως οἱ συγγραφεῖς συμμορφωθοῦν κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου τούτου πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ Ὑπουργός

ΤΙΜΗ ΑΔΕΤΟΥ 13.60. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

42137

Ἀριθ. ἀδείας κυκλοφορίας 2-8-33

ΔΕΤΙΚΑ ΔΡΧ. 3

Τὰ διδασκτικά βιβλία, τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρᾳ κατὰ δέκα πέντε τοῖς ἑκατὸν τῆς κανονισθείσης πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν. (*Ἄρθρον β' Διατάγματος «περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως διδασκτικῶν βιβλίων καὶ χορηγίας ἀδείας κυκλοφορίας αὐτῶν» 14/21-10-32*)